Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Johann Fichlau

Johannis Fichlau, Borussi Consideratio Iuridico-Politica De Imperio Absolute Et Relate Considerato, Eiusque Iure : Dissertationi de Summae Petestatis subiecto Ab Hermanno Conringio in lucem proditae opposita

Lipsiae: Lipsiae: Grosius: Hönius, 1651

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn779454871

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn779454871/phys_0001
DFG

C. f. Inv. L
[illegible] 4 voll. [illegible]
V. 79.
J. a. — 1085. (2) 1-20

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn779454871/phys_0002
DFG

Index.

1. De republicis in genere.
2. De optima republica.
3. De politia s. republica Hebraeorum.
4. De morbis ac mutationibus rerumpublicarum.
5. Theses de ortu et mutationibus regnorum.
6. De judiciis reipublicae germanicae.
7. De differentiis regnorum.
8. De Oligarchia.
9. De imperatore romano germanico.
10. De germanici imperii civibus.
11. De civitate nova.
12. De imperio absolute et relate considerato eiusque jure.
13. De constitutione episcoporum Germaniae.
14. De legatis.
15. De ratione status.
16. Assertio juris Moguntini in coronandis regibus Romanorum.
17. De [illegible] majestatis civilis auctoritate et officio circa sacra.
18. De regno.
19. De regno et tyrannide.
20. Vicariatus imperii Palatinus defensus.

Appendix. [illegible]

12

JOHANNIS FICHLAU, Borussi

CONSIDERATIO JURIDICO-POLITICA

DE IMPERIO ABSOLUTE ET RELATE CONSIDERATO, EJUSQVE JURE.

Dissertationi de Summæ Potestatis subjectô

Ab HERMANNO CONRINGIO

in lucem proditæ *opposita.*

LIPSIÆ

Sumptibus Hæredum Henningi Grosii Bibliopol.

Typis Hæredum Timothei Hönii,

ANNO M.D C. LI.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn779454871/phys_0005
DFG

CONSIDERATIO PRÆLIMINARIS:
DE
IMPERIO EJUSDEMQVE JURE.

Baldus in l. 1. C. de his, qvi ante apert. tab.

Ex varietate temporum, nova qvotidiè phantasmata & variæ rerum speculationes in hominibus generantur, & ideò non est auferenda posterioribus facultas ulterius cogitandi.

QVamvis totius injustitiæ nulla capitalior sit, qvam eorum, qvi tùm, cùm maximè fallunt, id tamen agunt, ut viri boni esse videantur. *Cicer. l. 1. de Officiis p. m. 9.* Pestilentissimum tamen genus hocce hominum, qvod publicô exitiô repertum, nec satis pœnis coercitum, Tacitus, & ex eô *Fracheta lib. 1. in Principe. Arnold. Clapmar. lib. de Arcanis Rerumpubl. cap. 15. Jacob Bornitius lib. 1. de præmiis in Republica decernendis p. 38. Rittershus. in orat. de jud. habit. p. 96.* Vt ut omni tempore in florentissimis & liberis qvoqve extitit Imperiis, ut testatur Tacitus, maximè tamen idem in Regnis ac principatibus reperi *Plat. in Epist. ad Dionys.* testatur. In his siqvidem, enm amplissima his præmia constituta sint, in contemptum & excidium virtutis contra omnem ordinem & rationem justitiæ. *Bodin. lib. 5. de Rep. cap. 4. Althusius polit. Method. dig. ta cap. 24. Timpler. lib. 4. polit. c. 5. q. 4. Joan. Boter. lib. 1. della. Ragion di stato cap. 20. libr. 9. cap. 12. Francis.*

Patritius lib.9. de Republ.cap.penultim. Justus Lipsius lib.5. politic.cap.13. Melchior Junius in qvæst.politic. qvæst. 106. Joann. Marian.lib.3 de Reg. Instit.cap.4. Jacob Bornitius lib.1.de præmiis in Republ. decernendis per tot. Keckerman. libr. 1. System. politic cap.10. Petrus Andreas Friccius lib.de emend. Rep. cap. 9. num.3 Petrus de Ribadeneira lib.2.cap.1.tit.de Virtut.ac Relig. Princ. Machiavell. libr. 1. de Rep. cap. 24. Lauterbach. 2.politic. cap.14. Casius lib.3.Sphær.Civit.cap.8. Marqvard.Freber libr. 1. cap.ultim.num.16 de gloria Jacob Typot.lib.1.de solut. Reipubl. pag.43. Caldorinus discurs.politic.cap. 28. mirum non est in iis qvàm multus reperiri, qvi spe commodi, studio honoris, vel imperandi, vel helluandi aut nocendi cupiditate, vel aliis etiam desideriis abrepti vid. *Aulicum inculpatum, Autoris Anonym. à Joachimo Fastorio Medicin. D. ex Gallic. lingv. in Latin. translatum p. 1. & 2.* id unicè intendant, ut Principum suorum libidini inserviant, ingenioq; eorum se accommodent, vid. *Author. Anonym. allegatus, in Aulico suo inculpato Celius Calcagninus de patientia Aulica. Æneas Sylvius Epist. 42. Huttenus in Dialogis libr. 2. Durus de Pascolo in Aulico politico Anton. de Gvevara in Instit. vitæ Aulicæ c.18, Schönborner. l.3 pol.c.32. & 33.*

Et virtuti *Lucanus l.8,* justitiæqve *Senec. in Hypp.it. in Agamemnone & in Hercule Oetbæo Joan. Agricol. proverb. 262. & 272.* bellô indictô, eorum facta, licet iniqvissima, si non excusare, juris tamen aliqvo prætextu palliare ad minimum non verentur. *Vasqvius illust. controv. libr. 1. cap. 1,* ad qvod etiam cùm eos necessitas adigat, si diu in principali gratiâ vigere ac virere satagunt. *Æneas Sylvius Epist. 42.* vid. *hist. Sigism. Imperat. in Chron Phil. libr. 5. Brusonius libr. 1. cap. 5.* Hinc fit, ut assentatorum ejusmodi ob qvia utilitatis gratiâ tantùm instituta, *Theophrastus de assentatione apud Stobæum*

dm ſerm.14.fol.m 150.n.10. poſtpoſitâ Principis utilitate, *Author.inculp.aulic.c 1,p.1,* peſſimo & execrabili exemplo *Phavorinus apud Stobæ. l. d. fol. 149.* ad vitæ commoditatem, jucunditatemqve, ad facultates rerum atq; copias, ad opes, ad potentiam, qvibus & ſe poſſint juvare & ſuos, collimént, conducat id, nec ne, de qvo deliberent, modò conſilium & deliberatio omnis in rationem utilitatis cadat, verba ſunt *Ciceron. lib. 1. de offic. f. 3. a.*

Peſtilentiſſimorum ejusmodi hominum exempla, etſi in veteri & recentiori hiſtoria qvàm plurima extent, qvæ ab *Anton. Gvevar. in Inſtitut. vitæ Aulicæ lt. ab Authore inculpati Aulici* collecta. Recens hujus rei monumentum habemus in Hermanno Conringio, Illuſtriſſ. Oſtfriſiæ Comitis Conſiliario titulato, pvi neſcio, an privatô, an verò ſtatûs popularis, vel Optimatum odiô accenſus, ſpe privati commodi ductus, palàm diſputatione de ſummæ poteſtatis ſubjectô in lucem proditâ adeò in horum Patronos ac defenſores, qvos totus terrarum Orbis, ſummâ proſeqvitur veneratione, tot & tàm multa con vitiorum plauſtra conjicit, ut ſi hominem non inſanire, maximè tamen impotentiâ qvâdam & rationis imbecillitate laborare juramentô firmares. Prodit verò hæc diſputatio ex Academiâ Helmſtadienſi, qæ ut ſemper aliqvid monſtri alit, ſic infelicem qvoqve hunc partum, multisqve populis ominoſum authore & genitore præmemoratô in lucem edidit, qvæ res eqvidem minimè mira videri debet. Non multum enim temporis præteriit, qvo Principum Sacratiſſimorum Romanorum Majeſtatem intra eos coarctavit limites, ut non obſcurè eundem minueret; & licet ingens hinc ei periculum enatum, ejus tamen oblitus, adeò jam liberorum populorum jura invadit, ut eundē mercede ad

id conductum crederes. Qvam malè verò agat, dum principibus illimitatam qvandam potestatem concedit, subditos verò, ad infinitam qvandam obedientiam & subjectionem obligatos existimat, in examine hôcce nostro præsentis exercitationis sive considerationis patefaciam. Tu interim Summe Cœli Rex, nostris hisce adspira cœptis & gratiâ Spiritus tui nobis adsis. Hoc præeunte universam nostram tractationem in duo distingvimus membra; Qvorum

MEMBRUM I.

Considerationis realis tractat de Imperio absolutè considerato.

IN cujus consideratione statim ab initiô memorabilis mihi occurrit sententia Domini *Cardani, qvæ extat, libr. 15. de subtilitate p. m. 739.* qvâ scriptorem monet ut ea proferat, qvæ præsentem habent utilitatem, certum finem & inexpugnabile fundamentum; qvæ tria an in præsenti Antagonistæ nostri disputatione occurrant investigatione dignum erit.

I. *Utilitas*, qvæ ex præsenti exercitatione profluit exigua esse videtur, tantum enim abest, ut commodum aliqvod, qvin potiùs mutuum tàm Principibus, qvam subditis exitium adferat: Illimitata enim potestas, qvam principibus concedit, cùm via ad Tyrannidem sit, hinc diuturna esse non potest, sed eosdem, qvi eandem affectant, in extrema famæ & vitæ pericula conjicit, ut infrà probabimus. Adhæc, cum Principes hâc potestate elati in populum miserum & innocentem, ejusqve jura & privilegia armantur, his renitentibus, feralia excitantur bella, & se-

& seditiones, qvæ sæpè non nisi cum præsentissimô Reip. exitiô, vel alterius partis ruinâ finiuntur. *Tacit. libr. 4. Liv. lib. 8. Bodin lib. 3. Method. hist. c. 6. Georg. Schönborner libr. 7. polit. cap. 26. Richter. Axiom. polit. 25. Peucer. libr. 4. Chronic. Lipsius de Magnit. Rom. c. 3. & libr. ult. in politic. Keckerman. discurs. Philos. disp. 35. problem. 5. in fin.*

Hæc utilitas præsentis exercitationis, qvâ scilicet ante periodum fatalem divinitùs prædeterminatam, fata Imperiorum maturantur, funestaqve Principibus sepulchra ante fata parantur.

II. *Finis & intentio Authoris* qvis & qvalis sit, ut ut neminem ferè latitet, captiosè tamen hic nobiscum agit, dum in exercitationis suæ th. 4. finem alium sibi non propositum fuisse adserit, qvàm ut Majestatem Regum, Principum, & Optimatum redderet inviolabilem, præterqvam enim qvod statum popularem ad orcum usqve deprimat, Regalem ad æthera extollat, dum principibus insuper indefinitam qvandam potestatem concedendô viam ad Tyrannidem sternit, *Petrus Andreas Canonherius dissert. in Tacit. annal. fol. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. Elyssus Calentius Epist. singular. Isocrates ad Nicoclem, & ad Demonicum. Hieronym. ad Celantiam. Antisthenes apud Stobæum l. d. Plinius lib. 8. cap. 83. Philo Judæus in lib. qvis rerum divinarum sit heres*, eò indirectè factó protestationi contrariô eorum authoritatem, & potestatem solvit.

Qvæ res eqvidem, ut ut invidiæ plena, tolerabilis tamen qvodammodò esset, si eó, qvo par est candore causam explicaret. Fatemur eqvidem, mi Conringe, nihil magis ad securitatem Principum facere, qvam ut eorum Majestas reddatur inviolabilis; *Bodinus, lib. 2. cap. 3.* ast nihil magis declinandum ab alterâ parte, ne scil. Principibus occasionem

nem ad Tyrannidem præbeamus, qvo nimirùm securitas subditorum in discrimen vocatur, *Gregor. Tholosan. lib 26. de Rep. cap. 7.* propterea ut subditis occasionem rebellandi præscindamus, nec Principes ad tyrannidem & scelera nefanda incitemus, barbarica hæc potestas, qvæ fons est omnium scelerum ac flagitiorum tyrannicorum, *Lælius Zecchius. 1. pol. 5 ad fin Keckerm. disp. pract. 34. qvæst. 13. Ludolph. Rudolphin. tract. de absolut princip potestate cap 4. & c. 6. Nicol. Betsius de pactis familiar. fol. 154. Warem de Regn. subsid. cap. 15. num. 6. fol. 178. Petra de potest princ. c. 1. Isernia in c. unic. num. 2. qvæ sint Regalia in usib. Feud.* removenda erit. Qvamdiu enim hæc durat, tamdiu salus Principum ac subditorum in discrimine versatur, qvod tu Dn. D. hic non advertis. Adhæc lubenter concedimus statum Regalem seu Monarchicum, qvem tu tot tantisqve laudibus, non tamen citra invidiam ornas, inter cæteros præeminere & principatum obtinere, sicut eundem universus Politicorum chorus huic statui defert. *Vid Isocrates in Nicocle Platon in politico Arist. lib 3. politic c 7 & lib 5 c. 10. lib. 7. c 11. Herod lib. 3. fol. 85. Xenophon in pædia Cyri Plutarch. in libello de unius & multorum Dominatu. Senec. libr. 2. de benficentia Stobæus serm 8. Homer. Iliad. 2 Euripid. in Phœnissis. Thom. libr. 1. de regim. in princip cap 2 pag 8. & 9 Thom. Morus lib 1. cap. 2. Donel. lib. 1. com 7. ubi. vid. Hilliger. lit P. Jacob Alemann consult. 4. Chokier aphorism polit. 1. cap 3. Simanca de Rep. 3. cap. 2 & 3. Velsten. cent qvæst politic. decad. 7. th 3. Bodin. lib. 6. de Republ. c. 4. & method. hist. c. 6. Lipsius 2. monitor. politic. cap. 1. Rhodigin lib 13. antiqvar lection cap. 27. Patricius lib. 1. de Regno tit. 13. & lib. 1. de Rep. tit. 1. Arnisæus lib. 1. cap 9 & 10. Kirchner. disp. 4 th. 1. Althus. in politic. cap. 32. Philippus Beroaldus de optimo Reip statu Hippolit. à collibus in Principe cap. 13. p. 3. Schönborner.*

ner. lib. 5. politic. cap. 1. Clemens Timpler. lib. 5. politic. c. 2. König. Theatr politic. part. 1. c. 9 fol. 214 Vincent. Castellan. de offic. Regis lib. 1 cap. 1. Jacob. Hurault. des offices d'. estat. 1. c. 3. Jovianus Pontan. 4 de obedient. Philipp. Camerar. in oper. succisiv. c. 88. Richter. Axiom politic. 57. p. 149. Tholosan. lib 3 de Rep. c. 3. & 4 & lib. 12. c. 13. ast propter fastum ac libidinem dominandi, qvi affectus huic statui planè familiaris, bonis molestus. *Polyb. lib. 6. n 4. Thom. de Regim. princip. lib. 1. cap. 4. Lipsius lib. 2. monitor. cap. 6. & politic. 2 cap. 5. Cruter. ad Tacitum fol. 28. Anton Perez in Aphorism fol. 30. n. 160. & fol. 139. n. 28. & fol. 141. n 32 fol. 151. n. 64. Richter. Axiomat. h stor 6. Bod n. c. 6. Method. hist. Bornitius tract. de Majestat fol. 59. Osor lib. 8. de Reg. Instit. Casp Ens. 1. Epidorpid fol. 12. Boccalini 2 cap. 5. Calvin. lib 4. Inst Religion Christ. cap. 20 p. 532 Thomas Smith. tr de Rep. Angel fol m. 12.* Hoc sanè dum non advertis, Domine Doctor, unde eô, qvô indefinitam qvandam potestatem principibus concedis, scelera qvoqve & flagitia qvæ indissolubili qvadam ratione & individuo nexu cum eadem cohærent *Lipsl lib. 2 polit. c. 5 Plato epist. 8 ad. Dionis familiares* roborare ac stabilire mihi videris. Bod *in lib. 2. de Rep. c. 3. Tholosan. lib. 26. cap. 7 Casus Sphær. Civitat. libr. 4. c. 10.*

III. Qvod *à Scriptore observandum est, ut talia proferat, qvæ fundamentô inexpugnabili nituntur.*

Fundamentum ejusmodi adamantinum se habere statuit Author præsentis disputationis, dum ex principiis verisac æternis th. 62. disputationem suam, eaqve qvæ in câdem reperiuntur derivata esse scribit; qvæ verba etsi primâ fronte magna promittant, in recessu tamen nihil habent, & præter jactantiam nihil aliud spirant. Qvapropter ut videamus, in qvibus vis æternorum illorum principiorum posita sit, arcem & fundamentum disputationis ag-

gredimur; Hoc cùm Præses dissertationis præsentis in summo Imperiô ejusq; juribus constituat, hinc in qvô vis summi Imperii consistat, impræsentiarum excutiendum erit.

CONSIDERATIO REALIS,

De Imperio ejusqve jure.

CUm verò natura cujuslibet rei meliori & accuratiori ratione intelligi non possit, qvàm ex definitione rei cujuslibet accuratâ, *Arist. 1. Analytic.* idcircò, qvò naturam summi Imperii rectè percipiamus, inqvirere placet, qvid propriè summum Imperium sit, & in qvo rei summa consistat. Præses dissertationis præsentis *thes. 5. ex lib 3 politicor. cap. 4.* Imperium definit *summam in Republicâ potestatem.* Qvæ definitio non tantum obscura, sed etiam omnimodè vitiosa. Obscuritas ejusdem ex eo patet, qvod naturam sive qvidditatem rei sufficienter non declaret. Vitiositas verò ex eô apparet, qvod definitio tot ferè constet membris, qvot definitum, qvod in omni definitione regulariter vitiosum, cætera, qvæ in eâdem deficiunt vel imperfectionis eandem arguunt, infra exponam. Nos hunc in modum summum Imperium definimus.

Summum Imperium nihil aliud est qvam summa ac perpetua Legibusqve solutа potestas, voluntate divina, suffragio ac consensu populi in unum vel plures collata, ut juxta leges divinas naturales, juxta mores Gentium approbatos & Leges fundamentales, honestè multitudinem juris vinculo consociatam regat, cunctaq; ad salutem & utilitatem illius ordinet ac dirigat. In hac definitione duo notanda.

I. Sub-

I. Subjectum. II. Prædicatum.

SECTIO. I. de Subjecto.

SUbjecti locum impræsentiarum, nomen *Imperii* subit, cujus variæ eqvidem significationes sunt, pro diversitate subjectorum, ad qvæ restringitur; de qvibus prolixè *Arnold. Clapmar. Lib. 1. de Arcan. Rerumpub. p. m. 23.* generaliter tamen absolutè & indefinitè positum, summum tantùm connotat Imperium *Clapmar. d lib. 1. de Arcan. Rerump. cap. 10. p 23. Arnisæus doctrin. politic p. 217. & cap. 8 pag. 144. Schönborn. lib. 5. politic. cap. 10. Natta consil. 554 num. 19. vol. 3. Socinus cens. 4 num. 23. vol. 3. Alexand. cons. 52. num. 9. vol. 1. Riminald. Junior. cons. 370 n 3. Decian. respons. n. 17. vol. 4. Cravett. cons. 4. n. 15. Hieronym. Schurff. Consil. 18. Zasius consil. 1 n. 21. Modestin. Pistor. cons. 24. n. 1. vol. 1. Gail. de pacepublica cap. 6. num. 1. Schneidewin. 2 de Feud. 2. part. 9. sect. 36. Rolland. à Vall. cons. 29. num. 26. vol. 1. & cons. 68. num. 16.*

SECTIO. II. de Prædicato.

PRædicatum desumitur partim à reqvisitis propriis, seu proprietatibus essentialibus, partim à principio originali, partim à subjecto principali, partim à principio normali, seu principiis Imperii Regulativis, partim ab objecto seu causa materiali circa qvam, partim à causa finali. Hæc sunt membra definitionis de qvibus singulis, ordine certo & distinctè dicendum videtur.

THES. I.

De reqvisitis seu proprietatibus essentialibus Summi Imperii.

REqvisitum primum Imperii hujus, seu potestatis est, ut humana sit, §. 1, qva ratione dicitur, non ratione ter-

mini independentis, ut Conringius existimat. Non enim caret termino à priori, nec à posteriori. Non I. à priori: non enim ideo hæc summa dicitur qvasi hæc à superiori nullo dependeat, cum enim summum Imperium remote à providentia divina tanqvam causa principali, vid. *Arnisæus de subject. Clericor. c. 1 n. 2 fol. 5. Bornitius de Majest. c. 4. f. 16. Bort. apud Arumæum d. discurs. 30 cap. 5 th. 2 fol. 901. Albericus Gentil. disp. Regia 1.* proximè verò à consensu, suffragio & voluntate populi vel expressa, ut in Regnis Electitiis, vel præsumpta, ut in Regnis successivis, dependeat. *Joann. Mariana lib. 1. cap. 8. de Rege Obrecht thes. de bello th. 161. Ursinus lib. 3 disp. cap. 44. cap. ultim. Danæus lib. 6 politic. cap. 2 & 3. Casman. cap. 10 politic. Parcus in explicat. cap. 13. ad Roman. Hottoman. de Antiq. jur. Regn. Gallici cap. 12. Stephan. Junius Brut. Vindic. contra Tyran. q. 3. a. Althus. cap. 1.* Independens igitur non erit.

Qvâ ratione II. nec caret termino à posteriori, qvo intuitu summa dicitur, non eo respectu, qvasi nullis omnino terminis coerceatur, ejusmodi enim indeterminata, indefinita, & illimitata potestatas sacris eloqviis, sanctissimis naturæ decretis, & receptis saniorum Gentium moribus repugnat, ipsisqve principibus ruinam & exitium affert.

I. Sacris eloqviis, & ordinationi divinæ hæc contraria. Cum enim hæc potestas illimitata de reservatis divinis sit; Deus, qvi Dominus Dominantium, sibi soli reservare & sacram esse voluit: hinc nullæ creaturæ competit, nec ulla ex his eandem arrogare sibi potest, nisi plane se Deo velit exæqvare. Qvod citra summam summæ Majestatis & potestatis divinæ læsionem vix fieri potest. *Timpler. lib. 5 politic. c. 5. qvæst. 1. Hænon. disp. politic. 9. fol. 429.*

II. Ju-

II. Juri naturæ & sanctissimis ejusdem institutis illimitata hæc potestas repugnat, cum enim violenta sit, contra naturam qvoqve erit, utpote qvæ homines natura liberos, duro servitutis jugo premit. *Hœnon. th. 43. disp 9. politic. 1 fol. 467.*

III. Legibus & moribus omnium ferè Gentium repugnat. Nullus siqvidem populus, nulla gens, nulla unqvam natio fuit, qvæ suis Regibus infinitam qvandam & indeterminatam concesserit potestatem, sed in omnibus ferè nationibus & Gentium universitatibus, & aliis minoris circuli universitatibus & corporibus observatum constantissimè, huc etiam usqve deprehendere licet Regum, Imperatorum, Principum, Magistratuum potestatem, certis juramentorum pactorumqve formulis fuisse coarctatam, ne scil. è potestate in tempestatem, ex administratione in effrenem ruerent licentiam, Rempublicamqve pro privatâ habentes pessundarent & everterent. Hac de causa olim apud Lacedæmonios Rex & Ephori se singulis mensibus mutuo jurejurando obligabant: Ephori universorum Civium nomine, Rex suo peculiari; Rex qvidem se ex legum præscripto imperaturum, Ephori verò se urbem illi conservaturos, dummodò ex legibus imperaret. *Author. de Statu Religionis & Reip. Gallicæ lib. 12 p. 123.* Unde Agesilaus vocatus ex Asia ab Ephoris ob bellum, qvod à Græcis Spartæ imminebat, jurisjurandi memor in hanc rescripsit sententiam. Agesilaus Ephoris salutem. Magnam Asiæ partem subegimus: Barbaros profligavimus: sed qvoniam me ad definitum diem venire jubetis, sequar epistolam, ferè autem antrevertam. Imperium enim gero non mihi, sed civitati ac sociis, ac tunc Imperator, verè justeqve imperat, qvando regitur à legibus, Ephoris, aut

si qvi sunt in civitate Magistratus. *Plut. in Apophtegmat. p. m. 376.* apud Romanos qvoqve jurejurando Imperatores, se promissiones sanctissimè ac religiosissimè observaturos adstringebant, ut hujus rei exemplum nobis præbet Trajanus Imperator, qvi stans & erectus ante Consulem juravit in leges. *Plinius in panegyrica oratione Bodin. lib. 1. de Rep. cap. 9. p. 146.*

Hodierni Germanorum Imperateres, qvi hodie omnes principes dignitate antecedunt. *Bod. lib 1. de Rep p. 17. Besold. disc. de sess prærogativ. p. m. 12. It. de JCtione Imp. Rom. c. 6. ad fin. & de Appellat. cap. 4. n. 8. Zieritz. tract. de præcedent. apud Arumæ. tom 3. discurs Qvet. cons. 1. n 9. Reink. de Regim. secul. & eccles. claß. 2. lib. 1. c. 7 p. m 63. 64. 65. 66. & c.* licet magna eorum sit authoritas, *Schönborn. lib. 1 politic. cap. 16 p. 91. Matth. Stephani lib. 2. de Jurisd. Rom Imper part. 1. c. 1. memb. 2. n. 12. Otto Melander. in Exegesi studii politici p. 67. Anton. Gothofred. disp feudal. thes. 3. Peucer. in Chronic. Carion. libr. 5. Obrecht. in disp. de Regalib. thes. 543. Treutler lib. 1. exercit cap. 5. Andr. Knichen. de Saxon. non provocand. jure verb. Ducum Saxon cap. 1. n. 1 usq; ad n. 39. Bornitius lib. 2. de fundando Reip statu cap. ultim.* finita tamen, *Bodin lib. 1 de Rep. cap. 10. n. 162. Keckerman. Curs. Phil. disp. 36. problem. 12. p. 851 in fin. & l. 2. syst. politic. cap. 4 p. 566. Tholosanus lib. 5. de Repub cap. 4. n. 11. Lambertus Danæus lib. 1 polit. Christ. aphorism. 5. p. 171. Otto Casmann c. 64. vit. politic. Lipsius lib. 2 politic. c. 2. n. 1. Clapmar. de arcan Rerump. lib. 3. c. 20 Henricus Alstedius in discurs politic. gemino de statu Rerumpublic sect. 2. qvæst. ult. Herman Kirchner. in Rep disp 5. thes. 1. lit. c. Arnisæus cap. 8 politic p m. 180. 181. 182. 183. Joan. Althusius cap. 39. n. 9. 10. politic. p. 947. &* per capitulationes certas limitata, *vid. Goldast in præfat. tom. 3. Constit. Impp. Hortleder. lib. 3.* des Teutschen Kriegs

cap.

cap. 9. p. 664. idem apud Goldastum politic. Imperial part. 12. disc. 3 p. 612. Arumæus tom. 4. discur. jurispublici. Sicut apud priscos qvoqve Germanos nunqvam Regibus infinita & libera fuit potestas, ut testatur. *Tacit. l. 2. de morib. German. vid qvoq; speculum Saxonic. lib. 3. Artic 54. Georg Fabricius rerum memorabil lib. 1. Artic. 811. Goldastus tom. constit. Impp. p. 113. Sleid lib. 6. histor. in fin.*

Eâdem ratione Regum Galliæ potestas per easdem limitatur *vid. Vindicias secundum libertatem Ecclesiæ Galliæ p. 111. Bodin p. 138. de Rep. Hottomann. in Franc. Gallio cap. 25.* **Lehmann. in der Speyerischen Chronicke** *lib. 2. cap. 4. pag. 61. Bruning de homag. thes. 428. Thuan. hist. l. 97. p. m. 318.* adeò ut non immerito dubitandum, an summa Authoritas in rebus agendis apud Reges constituta sit, adeò enim crevit Parlamenti Gallici authoritas, ut Rex siqvidem qvid Parlamento contrarium mandet, hujus magis qvam illius habeatur ratio. *Choppin. de LL. Andium & Nevizan. inter Consil Bruni consil. 12. num. 158.*

Regum Hispaniæ potestas utut diversa pro diversitate Regnorum, qvæ ipsius potestati subsunt, in Regno tamen Hispaniæ ubi absolutior qvodammodo videtur, per certas tamen leges & pactiones restricta est. *vid. Stephan. Jun. Brut. in Vindic. contra Tyrann qvæst. 3 p. 69. Althus polit. 19. n. 42.*

Reges Poloniæ potestatem aliam non habent nisi determinatam, juxta Leges & jura Regni *vid. Arnisæus select. politic. lib. 2. p. 103.*

Reges Sveciæ, ut ut summam authoritatem obtinent, & hanc tamen legibus circumscriptam esse refert *Thuanus hist. lib. 109. p. 608.*

Regum Daniæ potentia, qvam arctissimis includatur cancellis *Vid. Bodin. lib. 1. de Rep p. m. 146. & 147.*

Regum

Regum Angliæ, ut ut sublime qvondam eorum in suos imperium erat, definitum tamen & hoc fuit, ut & per leges fundamentales limitatum. *vid. Althus. cap. 9. polit. num. 42. Bodin. lib. 1 de Rep. c. 9. p. m. 143.*

Eodemqve modô Reges Bohemiæ. *vid. deduction-Schrift pag. 136.* und die Landes-Ordnung des Königs Reichs Boheimb *art. 3. pag. 2. edit per Petrum Sturbam.*

Reges Hungariæ *Bosin. de Reb. Ungariæ decad. 4 lib. 9. fol. 661.* in Regnis suis finitam & pactionatam qvandam obtinent authoritatem & potestatem.

Nec tantum Reges in Regnis, sed Principes qvoqve in Principatibus suis limitatum obtinere Imperium, in confesso omnium est. Principes Germaniæ, qvorum Authoritas inter cæteros totius terrarum Orbis Principes præeminet, ut ut regali potestate suis præsunt, *Castrens. Cons. 34. super primo dubio p. 2. Ludovic. Rom. Cons. 59. ad discutiendum col. 3. vers. qvinto videndum Rolland. à Valle cons. 88. n. 26. Bald. in 1 fin. C. de testam. m l tar. Modestinus Pistor. cons. 24. vol. 1 Henning Gœden. cons. 1. de Aur. & Argent. fodin. cons. 2. n. 4. Wesemb. cons. 27. n. 29. Gail. lib. 2. observ. 57. & lib. 1. de P P. c. 6. n. 10. Joan Dauth. de testam. n. 36. Borch. de feud. c. de Regal. n. 7. Thom. Michael disp. de Jurisd. Rom. Imper. concluf. 45. lit. c.* & hæc tamen suis continetur terminis. vid. *Jacob. Borntius de Maj. cap. 14. fol. 126. Tobias Paurmeister de Jurisd. 2. cap. 4. Arumæ disp. Feud. 3. th. 14. Keckerm. 1. Syst. politic. cap. 32. Caspar. Klocke de contribut. disp. thes. 8. Gothofred. Anton. disp. Feudal. 2. thes. 4. lit. c. Rittershusius lib. 1 partit. feud. 5. Rutger. Ruland. de Commiss. 5. cap. 4. concl. 45. lit. c. vid. epist. ad Philippum Hispaniæ Regem, adjuncta lib. 12. de Statu Regn. & Religion. Galliæ p. 423. Goldast. in præfat. tom. 3. constit. Impp.*

Duces

Duces Brabantiæ summâ qvoqve suis præsunt potestate, non tamen infinita. *Gvicciardin. in descriptionibus Belgii pag. 198.*

Venetorum Dux regali splendore præest Reip. omnia tamen ex nutu Reipublicæ agit, adeò ut nullo in puncto limites ordinariæ & sibi commissę potestatis excedere possit. Qvo fine, mortuo Duce, laudatissima hæc Respublica, priusqvam ad novam Ducis electionē progreditur, qvinqve correctores creare solet, ut cum tribus inqvisitoribus in vitam & acta præmortui Ducis inqvirentes operam dent sedulò, si qva lege opus esse videatur nova, ad circumscribendam potestatem futuri Ducis, qvâ forte antecessor abuti visus est, cujus perferendæ magno consilio author existit in Interregno, anteqvā in pristinum locum succedat alter. *Egnat. libr. 6. cap. 1, Contaren, us Jovius, Bembus, Paulus Manutius, Bod. lib. 6. c. 4. Don. Gianott. de Rep. Venet. Sansovin tract. de l. doge libr. 19. Goldast tom. 3. in præfat. constitut. Imperial.*

Hôc modô Duces Borussiæ finitum & limitatum qvoddam in suos obtinent imperium, *vid statuta & privilegia Boruss.* Dux Transsylvaniæ summâ authoritate suis præest, ast & hæc certis finibus circumscripta *Brunning th. 442.*

Duces Italiæ ut ut superiorem ferè non recognoscunt, imperium tamē, qvod in suos obtinet, finitum est *vid. Rudolph. de sablonetta tract. sing. de orig. & potestate Ducum Italiæ.*

Nec tantùm principum in Christiano orbe viventium, sed barbarorum qvoqve, ligata, certisqve pactorum ac juramentorum formulis coarctata. Ita Tartaria hodiè qvoties Rex inaugurandus, populus ex filiis unum optat, vel qvi fratris filius sit, ac sublimen aureo soliô insidere jubet, deinde carmine solemni à majoribus accepto, Pontifex ad

Regem conversâ ratione. Nos, inqvit, abs te petimus ac jubemus ut imperes; tùm Rex qvidem inqvit: cum imperare me vultis omnia mea jussa diligenter exseqvi necesse est, & qvemcunqve occidi mandavero, hunc eodem momento necare, summamqve rerum omnium potestatem arbitrio meo committi; Ad hæc populus clara voce respondet: Esto. Rex iterum, mea Vox, inqvit, pro secure, pro gladio futura est. Ad hunc sermonem populus universus applaudit. His ita gestis de sublimi sede Rex dimovetur ac vilissimæ tabulæ superpositus, humi constituitur, ad qvem Pontifex orationem convertens, suspice cœlum, inqvit, ac Deum præpotentem Universitatis Regem agnosce, nam si juste imperaveris, omnia ex animi tui sententia conseqvêre, sin muneris officiiqve tui obliviscâre, præceps ex alto & sublimi loco dejectus potestate ac bonis omnibus spoliabere, ut ne tabula qvidem hæc, cui insideas, tibi relinqvatur. Verbis ita conceptis in sublime attollitur, & ab universo populo, Tartarorum Rex renunciatur. *Bodin. lib. 1. de Rep. cap. 8 p. 130.*

Eodem modo ut Tartarorum Principes sic Moschovitarum Magni Duces, ut ut herili & Dominica suis præsint authoritate, intra terminos tamen prememoratos eorum consistit authoritas, *Petrus Petrejus in Chron. Moschov.* Cum igitur per universum terrarum orbem nullus reperiatur Princeps, cujus potestas illimitata, indefinita & indeterminata, nisi de facto talis, sed per certas conventiones, pactiones, capitulationes, determinata, *vid. Petrus Heig p. 1. q. 18 n. 7 Waremund. ab Erenberg. c. 5. n. 40. de subsid. subdit. & cap. 6 n. 27. Sixtinus de Regalib. cap. 1. 39. Bornitius de Statu Reip. fundando cap. 9. p. 67. & 68. Danæus lib. 3. politic. Christian. cap. 6. Althus. cap. 6. politic. Keckerm. system. politic. cap. 6.*

cap. 6. Antimachiavel. libr. 1. de Regno aut qvovis principatu Theoremat. 1 p. 61. & 71. Hinc audaciam Hermanni Conringii non satis mirari licet, dum th. 62. impudentiæ hos accusat, qvi finitam principibus concedunt authoritatem, contendentes hanc & non aliam potestatem per universum terrarum orbem omnibus omnino tribui principibus. Hæc sententia communis est omnium ferè politicorum, qvam, qvomodo & qvibus fundamentis impugnet Conringius videamus. I. *thes. 37.* legem Regiam Hebræorum cujus fit mentio *1. Sam. cap. 8.* nobis objicit, vigore cujus Reges Hebræorum summam & infinitam obtinuisse authoritatem d. th. contendit. Fateor eqvidem magnam habuisse potestatem Reges Israelitarum, majorem tamen Synedrii fuisse authoritatem, rectè notat *Steph. Jun. Brut. vin. contr. Tyrann. q. 3. conf. Salmasius in defensione regia.* Hanc enim adeo Sedechias Rex reveritus, ut apparet, ex c. 37. & 38. Jerem. ut Jeremiam à LXX. viris in tetrum carcerem detrusum, non modo liberare, verum etiam vix in mitiorem transferre auderet, svadentibus autem illis, ut in Jeremiæ mortem consentiret; Respondet: eum in ipsorum manibus esse, seqve ipsis contradicere nulla in re posse, qvin & veritus, ne in sermones, qvos cum Propheta habuerat, inqvirerent, qvasi rationem eorum qvæ dixisset redditurus mendacium comminiscitur. Ex qvo facilè apparet qvalis & qvanta Regum Hebræorum fuerit potestas, nec qvicqvam tibi patrocinatur lex Regia allegata, cum ibi jus Regium non declaretur ex divina institutione, sed magis per Prophetam pronunciatur ex Tyrannica usurpatione, qvi postqvam reges sunt, jus iniqvum constituunt & in Tyrannos degenerantes, subditosqve opprimentes, sine causa deprædantur *Barcalajus libr. 3. contra monar-*

chomachos. cap. 6. Caspar. Klocke. disertat. Theoret. practic. conclus. 46. Barthol. tract. de regimine Civitatis n. 4. Alberieus Gentilis disp. Reg. 1. fol. 18. Molina ad consuetud. parisiens §. 1. gl. 5 n. 65 Camman disp 2. de Maj. thes. 11. Molanus 4 de fide hæreticis servandâ Besold. lib. 1 politic cap. 2 fol. 95. Pruckman. § soluta potestas c 3. num 3 & 166. Althus. cap. 19 politic. num. 51. Waremund ab Erenberg. tract. de subsid. Reg. cap. 7. num. 13. Bucan loc. 49. n. 2. in loc. commun. Theologic. Stephan. Jun. Brutus in vindic. contr. Tyrann. q. 3 p. 122. Stapleton. in promptuar. moral. Dom 22. post Pentecost. Rosæus de Reip. Christ. potest super Reges cap. 2. fol. 103. Zepper. de LL. Mosaic. libr. 3 cap. 8. pag. 215. 216. &c. Adhæc, qvod magis mihi placet, jus illud, qvod Regium ibi appellatur, à te vero herile indigitatur, revera tyrannicum est. Jus enim verè regium, de qvo Samuel integrum conscripsit librum, qvod & qvale fuerit, non extat; siqvidem librum hunc de jure Majestatis scriptum, à Regibus concerptum & dilaceratum esse, Hebræorum Magistri prodiderunt, uteò liberiùs in suos tyrannidem exercerent, hancqve legem Tyrannicam ab iis fuisse substitutam Nobilissimus politicus & ætate nostra facilè Princeps Dn. *Bodinus l. 1. de Rep. cap. 10 p. 231.* probat. Nec dissentit *Besold. excellentissimus ille JCtus & Politicus in disc. singul. de Lege Regia Hebræorum Marta tract. de JCtione part. 1. c. 35.* Qvorum certe sententiam ipsa juvat præsumtio à parte authoris à qvo jus hocce conscriptum. Non enim præsumitur qvod Samuel, Legislator & Princeps optimus, tanta integritate, tanta pietate & justitia, qvanta fuisse dicitur, pro jure Majestatis, Tyrannorum crudelitates, libidines ac stupra, Regibus ad imitandum proposuisset *Bodin. libr. 1. de Rep. cap. 10. fol. 232.* Hæc de lege regia Hebræorum; sequitur, lex regia Romanorum, cujus authoritate summum

num & infinitum qvoddam imperium Impp. à populo concessum; *th.39.* putat, sed absurdè, ut à paulo patebit. Legis hujus mentionem facit *Ulpian in l.1.ff.de constit Principum, & Imperator Justinianus in l.tanta de confirmat ff. & l. 1.§ 7. C.de veter jure enucleando*, qvando vero & qvo tempore lata fuerit, apud nullum fere Historicorum occurrit, nec apud qvenqvam eorundem ejusdem mentio fit, ut bene notat *Waremund. ab Ehrenberg de Reg. subsid. & onerib. subditor in pr.* Alii enim tempore Romuli eam latam opinantur, deinceps vero cum aliis LL. regiis antiqvatam, rursus occupatâ ab Imperatoribus Republicâ in lucem & vitam productam. Et in hac sententia sunt *Johann. Calvinus de princ c.1. Hœnon disp politic.9. Exeges th.11 p.438 Wesemb. Giphan Rittershusius ad §. sed & qvod Paulus Manutius in lib LL. Roman.lit. R. Cujac.in §.jus naturale Inst. de Jure Naturali Gentium & Civili Arumæus disp.1. ad Instit. exer.18. Justus Eccardus tract. de lege Regia p.9, & p.28 Goveanus lib. 2. varior. cap.30.*

Fundamentum opinionis suæ ex *l.34.* Livii transsumunt, sed meo judicio ea in re fallũt & falluntur. Lex enim regia, cujus ibi fit mentio, activè sumitur, & una videtur ex illis, qvæ à Romulo inter cœteras constituta, cujus meminit etiam *Dionys. Halicarnaß. lib.2. It. Dn. Scipio Gentil. orat. de L. hac p.73. Traqvell. in tr. Ceß caus part.1. num.44. Lhnsius disp. de lege Regia th.28.* hujus meminit *Pompinius in l.2. §.2. ff. de orig. jur.* Sed eadem ibi Regia dicitur activè, non passivè; nõ enim agit ille de lege Regia qvæ de potestate Imperatorum lata, sed de legibus Regiis, qvæ à Regibus conditæ & latæ fuêre, ut â Romulo, Numa, & qvas à Sexto Papyrio, qvi eas in unum collegisse corpus scribitur, jus Papyrianum dixerunt *l.2.§.2 ff. de O. I.* De his, de qvibus *Hottoman.*

in descript JCtorum, qvi à Pomponio in tit. de O.I memorantur Antonius Augustinus, Fulvius Ursinus, Justus Lipsius & Franc. Modius in Antiludio lit. b de V.S. Brissonius, Theodor. Marcilius interpret. l. 12. Tabular. Rittershusius in prolegom. dodecade. 4. p. 9. nulla hic est qvæstio Decian. lib 2 tr. criminal. cap. 25. n. 2. Nonnulli ut Muretus ad l. 1. ff. de constit. princip. Fr. Topius Nordermannus de jure principatus concluss. 45 lit. A.

Existimant Legem Regiam tunc primum cæpisse qvando L. Flaccus Inter-Rex de Sylla perpetuo Dictatore legem tulit, qva ei summam & plane regiam omnium rerum potestatem in civitatem permisit. Sed cum hæc Lex de potestate Dictatoris lata sit, ut ex lib. 1. Cicer. de LL. & l. 1. Appian de bell civil. apparet regia non erit, cujus Ulpian. meminit. Tiraqvell. de jure primogen qvæst. 17. opin 4. n. 25. Nonnulli ut Mynsing in dict. §. sed & qvod principi num. 1. Vent. Cæcil in l. 2. §. novissimè ff. de O.I Æneas Sylvius lib. de ortu & auctoritate Sacri Rom. Imperii c 5. circa finem legem hanc tempore Julii Cæsaris latam contendunt. Cum autem nullam adferant probationem vel rationem assertionis, propterea nec fundatam intentionem mihi habere videntur. Alii ut Bachovius ad disp Treutleri 1 p. 26. Gregor. Tholosan. lib. 47 syntag jur. univers. c. 21. Didac. Covarruv libr. 1. practic. qvæst. c. 1. n 3. Euginarius Baro in l princeps ff. de L. L. Hopper. de vera jurisprudent l. 7 Arnis. relect politicar lib. 2. cap. 6 sect. 4. n. 33. Matth. Stephan de Jurisdict lib. 2. cap. num. 77. Justus Springer de pace Religion. cap. 3. p. 47. Ungepauer. exercitat. justin. 1. thes 15. Paul. Castrensis. in l non ambigitur ff. de LL. Alciat. in l. bona Civitatis ff. de orig jur. Restaur. Castald. de Imperator. qvæst. 4. n 1. Barcalajus contra monarchomachos l. 3. c. 4. Scipio Gentilis orat. p. 25 Corras lib. 6. Miscellan. cap. 8 Aruma. exercitat justin. 1. th. 18 Borcholt. ad §. 4. Instit. de jure Nat. Gent. & civil.

Civil. num. 13. Wegner. disp. Institut. 1. thes. 5. Thomas Lansius disp de lege regia th 4. Natales ejusdem ad Augusti referunt tempora. Fundamentum sententiæ hujus suæ adferunt ex *lib. 53. hist. Dion.* qvi meminit Augustum à populo legibus fuisse solutum. Hoc fundamento suppositó argumentantur: qvæ lex principem legibus solvit, illa sine dubio illa erit, cujus mentio *l. 1. ff. de constit. princip.* Argumento, qvod sanè faceor, insufficienti; non statim enim illa lex regia erit dicenda, cujus authoritate qvis legibus solvitur ut ex historia Romana patet.

Sic Pompejus, ut refert *Plutarchus in vita ipsius*, Legibus solutus est *vid. Ascon. qvoq; in l. Cornelianam. Bodin lib. 1. de Republ. cap. 9. p. 132.* Regiam qvis tamen hanc appellandam dicet, aut in Pompejum summam potestatem fuisse translatam, sicut lege regia id factum *Ulpian. &c. Dd.* cõmemorant. Nostram eqvidem qvod attinet sententiam, nos legem regiam nunqvam expresso qvodam populi consensu latam, aut per eandem summum Imperium in Principes esse collatum. I. enim cum nullus Historicorum mentionem injiciat hujus legis, ut bene observat *Warem. ab Ehrenb.* persvadere mihi non possum unqvam hanc legem à populo esse latam; & qvamvis argumentũ in Logicis ab authorita seu testimonio humano negativum admodum debile, maximè tamen idem firmant præsumptiones supereminentes. 1. enim cum Leges, Senatusconsulta, de stillicidiis, de aqvæductibus, de aleatoribus, de fullonibus, allisqve parvis de rebus, qvamvis Reip. utilibus ac necessariis, non obruit oblivio vetustatis; sic non præsumitur, temporis injuriâ, adeò hanc legem, qvâ Imperium orbis terræ, atqve possessio humani generis ad unum delata, si unqvam lata fuisset, intercidere potuisse, vel adeò ad minimum

nimum

nimum indiligentes fuisse Historicos, ut rem tanti momenti monumentis suis non inserererent. *Scipio Gentil. orat. 3. rectorali, de lege regia p. m. 71.*

II. Cum nomen Regis adeò exosum & intolerabile populo fuerit, & ipse Augustus regium nomen, & alios speciosos titulos invidiam concitantes aversatus sit, *Bulenger. 1. de Imper. Rom. cap. 19, & lib. 2 cap. 27 lib. 3, c. 1. Besold. lib 1, politic. c. 5 fol. 196*, probabile non videtur, legem hanc Regiam vel populi voluntate introductam aut Principum voluntate sic appellatam, ut bene notat *Paurmeister libr. 1. de Jurisd. Imp. Rom. cap. 5. num. 3.* ut verò nullo tempore legem Regiam latam rectè notat Paurmeister; sic in eo gravissimè errat, dum eandem ab Ulpiano in gratiam Alexandri confictam, & in numerum legum relatam scribit. In hunc errorem incidit vir hicce doctissimus, dum ignoraret, ex qvo vel qvando hæc lex Regia appellata. Qvæ sanè res eqvidem, ut ingenuè fatear, me diu detinuit, seriâ tamen hujus rei investigatione institutâ, animadverti summum hanc potestatem, imò infinitam, per vim Principes Romanos arripuisse, qvi tamen res erat invidiæ plena, ex nullo omninò titulo, nullâqve causâ tanti Imperii possessionem detinere, hinc ne per vim tantum imperium habere viderentur, sed ex legitimo capite juris, idem ab iis possidere, hinc speciosum aliqvem titulum possessionis obtendere coacti sunt. Et ut sæpissimè fraudibus leges prætexuntur; sic & Augustus l. Imperii *vid. l. 3 C. de testament.* se tantum possidere Imperium populo persvasit: posteriores verò Imperatores sicut partim apertâ vi, partim fraude & dolo summam ad se pertraxêre potestatem, sic eandem qvoqve exercuerunt, ex cujus exercitio regia appellata, ratione scilicet effectus, qvod Impp. Regali & summa imò infinita & illimitata potestate præessent. *Ludovic.*

Cha-

Charondæ 1. verosimil. 2. Besold. in Oeconom. tit. 3. & 4. l. 1. ff. qvæstion. 8. & lib. 1. politic. cap. 5. 199. & 200. Qvicqvid autem sit, cum hanc potestatem non populi voluntate, sed partim per dolum fraudesqve, partim per vim manifestam Principes Romani obtinuêre, illegitima fuit eorundem potestas, & principes illi illegitimi ejusdem possessores, ut qvi nec ex legitimo titulo, neqve legitima causa, tanti Imperii possessionem obtinuerunt, qvæ res cum pessimi sit exempli, pessimè à Conringio loco exempli adducitur, cum nobis cum Conringio non de Imperiis tyrannicis illegitimis, per vim & dolum occupatis, sed de principatu civili, voluntate & consensu populi delato, præsens sit instituta disputatio. Cum igitur neqve jure divino neqve humano, vel in ratione omnium populorum consensu recepta & fundata sit, infinita ejusmodi & illimitata potestas, idcircò, sicut omnia qvæ vi nituntur, aut violenta sunt, diuturna esse non possunt, sic nec ejusmodi qvoqve potestas æterna esse potest, sed brevissimo temporis intervallo durat, & ipsis Impp. & Principibus exitio est. Et ut aliarum Gentium historias omittam; grave hoc & memorabile, sed à natis Rebus & Imperiis conditis maximè memorandum, ab Augusto ad Constantinum Magnum. XLI. sive ut aliis placet, XLV. Imperatores numerantur; sed qvia magna ex parte, populo tyrannicè & inhumanè imperârunt inqve eum crudeliter sævierunt vix decem ex illis, suâ & naturali morte defuncti sunt. Nam Augusti successor Claudius Tyberius Nero insidiis & veneno à Cajo Caligula lento atqve tabido eidem porrecto, in Campania extinctus est. *Tranqvill. in Tyberio lib 3. cap. 7. Paulus Diaconus lib. 7. historia miscell. cap. 24.* Huic succedens Cajus Caligula, cum adversus cunctos ingenti avaritia, libidine, crude-

delitatè sæviret, interfectus est à militibus, *Sveton in Caligula lib. 4. c. 58. Diaconus dict. libr. 27. cap. 26.* Claudius IV. Imperator ab Augusto veneno ab uxore Agrippiana parato interimitur *Sveton lib. 5 in eodem cap 44. Diaconus lib 8. cap.* 3. Nero V. Imp. ictu gladii se transegit *Svetonius in eodem libr. 6. cap 49. Diacon lib. 8. cap 6.* Sergius Galba ab Augusto VI. Principatum adeptus, insidiis Othonis occisus, Imperii mense septimo, jugulatus est in foro Romæ *Sveton lib. 7. cap. 20. Diacon. lib. 8. cap. 7.* capite amputato lixis calonibusqve donatus ab Othone. Otho ab Augusto VII. invasit Imperium sponte semet occidit. *Svetonius cap. 10. lib 7. Diaconus cap. 8 in fin. dicti libri. Vitellius IIX.* ab Augusto Imperio potitus cum Neroni similis esse vellet: tumens, crudelis, avarus cum profusione, *Sveton. in eodem lib. 7. cap. 18 Diacon. cap. 9.* vinctis post tergum manibus minutissimorum ictuum crebris ictibus excarnificatus, Indeqve unco tractus in Tyberim mersus communi caruit sepulturâ, *Diaconus dict. cap. 9.* T. Flavius Vespasianus IX. ab Augusto Imp. profluvio ventris fessus in villa propria circa Sabinos excessit. *Sveton in eodem cap 24. lib 8. Paul. Diaconus lib. 9. histor. miscellan. cap 7.* Titius Vespasinius X. ab Augusto Imp. delitiæ amorqve humani generis appellatus, morbo periit biennio post patrem, *Sveton. in eodem cap. 10. lib. 2. Diacon. cap. 10.* Domitianus XI. ab Aug. Imperator multis vulneribus confossus ignobiliter est sepultus, *Sveton. in eodem libr. 8. cap. 17. Diaconus dict lib 9.* Cocejus Nerva. XII. ab Augst. Imp. anno ætatis 70. Imperii verò 2. obiit. & honestè sepultus est *Diacon. lib. 10. cap. 2.* Ulpius Crinit. Trajan. 9. XIII. ab Augst. Imperat. apud Seleuciam Isauriæ profluvio ventris extinctus est, *Diacon. lib. 10. cap 6.* Ælius Hadrianus XIV. ab Augst. Imper. creatus, miserabili exitu consumtus

sumtus cruciatu membrorum fere omnium confectus tandem obiit *Diacon. lib. 10. cap. 10 Spartianus in eodem c. 24.* Antonius Fulvius Bojanus item pius dictus XV. ab Augusto Imperat. Febri consumtus obiit in villa *Diacon. cap. 13. lib. 10. Capitolin.* Hic statim postponit M. Anton. Philosophum *Capitolin. in eodem cap. 12. Tom. 1. histor.* Augst. Aurelius Antoninus Verus Imp. XVI. ab Augusto. obiit in pannonia *Diacon. lib. 10. cap. 17. Capitolin. in eod. cap. 11.* Hic *Vulcat.* Gallianum Avidium Cassium inserit *tom. 1. hist. August.* Lucius Aurel. Commodus ab Augusto XVII. Imp. creatus porrecto ab uxore veneni poculo, ab immisso validissimo palestrita compressis faucibus exspiravit *Diaconus cap. 18. libr. 10. Lampridus in commod. cap. 17.* Helvius pertinax ab Augusto XVIII. Imp. prætorianorum militum seditione & Salvii Juliani scelere multis vulneribus obtruncatur *Diacon. lib 10 cap. 19 Capitolin. eodem cap. 14. Tom. 1. histor. August.* Didius Salvius Julianus XIX. ab Aug. Imp. extenta cervice decollatur, caputque ejus in Rostris ponitur *Diacon. lib. 10. cap. 20 Spartian. in eod. cap. 8.* Septimius severus XX. post Augustum Romani Imperii administrator cruditate gravis, ac plurimæ carnis pressus, exspiravit *Diacon. libr. 10 cap 22.* juxta paludem semivivus inventus *idem Spartian. cap. 9.* Antonin. Bassian. Caracalla XXI. Imp. ab Augusto, à milite ad corporis custodiam constituto, videlicet à Macrino præfecto prætorii, qvi post Imperium invasit, interemptus est, Spartianus *cap. 6. in eod. Diacon. l. 10. cap. 23. in eodem.* Opitius Macrinus cum filio Diadumeno XXII. & XXIII. Jmperatores creati ab exercitu & obtruncati. *Diaconus cap. 23 dict. libr. 2. 10.* Antonius Heliogabalus XXIV. ab Augusto Jmperator, tumultu militari interfectus est & corpus per vias urbis more canini cadaveris

tractum *Diacon. dict. lib. 10. cap. 24. Lamprid. in eod. cap. 17. & cap. 33.* Aurel. Severus Alexandr. XXV. ab Aug. Imp. capite obtruncatur. *Diacon. d. lib. 10. cap. 25.* à militibus occiditur, *Lamprid. cap. 61.* Julius Maximus XXVI. ab Aug. Imperet. à Pupienio cum filio occiditur. *Diacon. d. lib. cap. 26. Capitolin. in eodem cap. 23.* Gordianus ex Gordiani filia nepos. Imp. XXVII. ab Aug. fraude Philippi præfecti Prætorii interficitur. *Diacon. cap. 27. lib. 10. Capitolin. in Gordian. c. 16. & c. 30.* Marcus Jul. Philipp. XXVIII. ab Aug Imperium invasit. Imperatorum Christianorum primus cum filio Cajo Jul. Saturnin. Philippo ab exercitu interficitur. *Diacon. cap. 28. lib. 10.* Decius XXIX. ab August. Imp. gurgite paludis submergitur *Diacon. d. l. 10. cap. 29.* Virius Gallus Imperat. XXX. ab Aug. pestilentia consumitur, *Diaconus cap. 30.* Licinius Valerianus XXXI. ab Augusto Imperator cum filio Gallieno Imper. à Persarum Rege captus, ignobili servitute consenuit. *Diacon. d. l. 10. cap. 31.* Claudius XXXII. ab Aug. Imper. electus à militibus vitam dono Reip. dedit, *Diacon. cap. 34. d. lib. 10 Trebell. Pollio cap. 12. in eodem tom. 1 historiæ August.* Aurelianus XXXIII. ab Aug. Imp. creatus, servi fraude occiditur *Diacon. cap. 37.* malitia Notarii Mensthei & manu Mucaporis interemptus, *Vopiscus in eodem cap. 36.* Tacitus XXXIV. ab Aug. Imp. Febre moritur *Diacon. cap. 38. lib. 10. Vopiscus in eodem cap. 13.* insidiis sive factionibus militaribus oppressum commemorat.

Florianus Imperator XXXV. duobus mensibus Imperio præfuit. Vopiscus ibid. cap. 38. incisis à semetipso venis consumitur. *Vopiscus in Probo* à militibus eum interfectum dicit *cap. 10.* Probus XXXVI. ab Augusto Imperator electus, tumultu militari à Sirmio interficitur. *Diacon. cap. 38. Vopiscus in eodem cap. 20.* à militibus occisum dicit. Ante

Carum

Carum Vopiscus, Firmum, Saturnium, Proculum & Bonosum ponit. Firmus ab Aureliano occisus. *Vopiscus in eod. c. 5.* Saturnus jugulatus à militibus *Vopiscus eodem cap. 11.* Proculus à Probo victus & interemptus est, *Vopisc. in eod. cap. 13.* Bonosus laqveo finiit vitam, *Vopiscus in eod. cap. 15.* Carus XXXVIII. ab Augusti. Imp. vi divini fulminis periit. *Diaconus cap. 39. Vopiscus in eod. cap. 8.* Diocletianus ab Augusti. Imp. XXXVIII. *Diacon. cap. 4.* hausto veneno, obiit *idem Diacon. cap. 45. libr. 10* Constantinus XXXIX. Imp. ab Augusto. *Diacon. lib. 11. cap. 2.* morbo consumptus obiit. *Diacon. lib. 11. cap. 16.* Constantinus & Galerius XL. & XLI. Imp. creati *Diacon. cap. 1. libr. 11. hist. miscell.* Constantinus Magnus de qvo *Diaconus lib. 11 cap. 2.* morbo consumptus obiit *D. lib. 11. cap. 16.* Hi inqvam tot Imperatores partim temporis injuria, partim culpa sua ê medio sublati sunt, propterea qvod illis clementia Imperatorum dos prima ex parte defuerit. Veluti de Aureliano Cæsare scribit *Vopiscus cap. 44. in eodem* cum juxta *Ecclesiastici dictum cap. 10. vers. 8.* Regnum à gente in gentem transfertur propter injusticias & injurias & contumelias & diversos dolosa, deoqve crudelitate Imperium non tenetur, siqvidem verissima est Tragici sententia multos timeat necesse est, qvi à multis timetur. Ideoq; qvi alios occidunt, ipsi etiã formidolosi vivunt, id qvod aperte d. Maximino Cæsare *Julius Capitolin. testatum reliqvit cap. 9. in eodem.*

Neq; enim fuit crudelius animal in terris, inqvit, omnia sic in viribus suis ponens, qvasi non posset occidi, deniqve cum immortalem propè se crederit, ob magnitudinem corporis sui virtutisqve Mimus qvidam in Theatro præsente illo dicitur versus Græcos dixisse, qvorum hæc erat Latina Sententia.

Et qvi ab uno potest occidi
A multis occiditur:
Elephas grandis est & occiditur;
Leo fortis & occiditur;
Cave multos si singulos non times.

Hic tam præclarus Tyrannorum exitus, hæc fata Principum immoderatorum, Plutarch. in Sympos Laert in vita Thalet. Senec. 1. de clement. Timpler. lib. 1. politic. cap. 2. qvæst. 1. Georg. Schönborn. lib. 2. politic. cap. 39. Richter axiomat politic. 100. 102. & 103. Adeò,

Ad generum Cereris, sine cœde & sanguine pauci.
Descendunt Reges, & siccâ morte Tyranni.

Qvam periculosa sit illimitata potestas, satisa bundeqve audivimus, cujus intuitu uti summa non dicitur Summum Imperium, sic nec 2. talis est ratione Barbaricæ dominationis. Dominatio enim hæc cum proximè accedat ad tyrannidem, & nihil aliud sit qvam Tyrannis remissior, *Arist. 3. politic. cap. 10. Heider. cap. 6. polit. de Specieb. Rerump. pag. 792.*

Barbaris convenientior existimatur, ut iis qvi natura magis sunt servili eundē verò calce cum populis in libertate natis, in libertate educatis, applicare velle hominis prorsus insaniētis, & furiosi. Errare igitur mihi hic videtur Cōringius, & dignus qvo Anticyras mittatur, dum argumētis plurimis à servilis conditionis hominibus desumptis ad liberrimi Juris populos traducit, eosdemqve ineptè servorum conditioni exeqvare videtur, ejusmodi conditiones cum pleriqve sint Europæi *vid. Hippacrat. in libr. de Aëre, aqvis, & locis Bodin c. 5. method. histor. & lib. 5. de Republ.* utpote libertatis amantissimi, adeo ut eandem vitâ longe meliorem ducant

ducant. Longe igitur generosiori mente erunt prædiți, qvam tu degener Frisius, qvi libertatem, rem alias inæstimabilem, nec auro comparandam, miserrimæ etiam vitæ *th. 45.* postponis, fateor qvin argumenta, qvæ à servili conditione & *jure Dominationis th. 21. 22. 23. 25. 26. 27. 28. 29. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47.* transsumpta, magnam vim sint habitura apud populos barbaros; ast populis liberis ridicula erunt, à barbaris enim & servilis naturæ hominibus magis æstimari vitam qvam libertatem deprehendimus, cum qvibus tu iniqvissime liberi juris populos comparare mihi videris. Imo servitus si absolutè conferatur cum morte, libertas cum vita, eligibilior videtur libertas qvam vita, mors qvam servitus: Nec eqvidem nego mortalibus cunctis lucis aspectum hunc svavissimum esse. Euripedes in Oreste. mirumqve in modum splendido hoc Æthere, lucisqve usu â delectari *Homer. Odyss. 11. confer. Stobæus serm. 118. fol. 601.* & contra Plutonis speluncam ut rem terribilem & descensum ad eandem horrendum extimescere. Ita qvidem illis contingere solet, qvi, ut Aristoteles, ob ignorantiam rei mortem ceu malum maximum exhorrescunt, vel qvi cum Anacreonte apud *Stobæum serm. 119. fol. 599.* reditum hunc non sperant ast cordatis, & qvibus meliora præcordia finxit Titan, cum sciant mortem maximorum malorum esse remedium & finem miserrimæ vitæ, *Euripides apud Stobæum serm. 119. fol. 602.* longè ea optabiliorem ducũt. His enim cum Democrito, melior glorioſa mors qvam inglorioſa vita, nec certè ita truculenta est mors, qvã forsan barbaris videtur. Hos siqvidem non perturbant res ipsæ, sed rerum opiniones; mors enim nihil terribile, alioqvin & Socrati visa foret; Sed opinio saltem de morte miseris ejusmodi hominibus terrorem incutit. Qvod cum

ita

ita sit, rectius faceres mi Conringe, si qvando impediaris, perturberis & mortem adeo exhorrescas, unqvam alium, nisi temet ipsum, tuasqve opiniones accuses, juxta monitum Epicteti, in Enchridio, qvibus persvasus, non tantum liberorum populorum jura invadis, eosqve mancipiis tuis, nescio qvibus, exæqvare conaris, sed etiam th. 27. innoxias principum manus, ad sangvinem innoxium fundendum præparas, dum in thesi dicta Principibus persvades, optimo qvodam jure iis licere barbaras gentes moribus ac religione disidentes, invadere & subigere, etjamsi ab iis nulla injuria provocati fuerint; Hanc licentiam sibi qvondam Græci sumebant, qvi omnes alias nationes & esse Barbaras & ad servitutem natas dicebant, se solos ubiqve locorum liberos & Imperio dignos. Idem cacoethes Hispanos tenet, qvi Americos, gentem innoxiam, à qvo neq; dicto neq; facto lacessiti fuerunt unqvam, inaudita crudelitate prope ad internecionem usqve mactârunt, vid. de hac crudelitate *tract singularem Barthelemi de la casa Simon. Goulart histori. admiral. tom. 3. fol. 144 & c. Levin. Appollinius histori peruv. lib. 4. à princip.* Hæc tu exempla allegas, & dubitando de jure Hispanorum prætenso, non obliqve eorum actiones probas. Cujusmodi bella, jamdudum *Lipsl. 5 pol. c. 4.* justa pronunciavit, ipse Aristot. qvoqve qvin ejusdem fuerit sententiæ, apparet ex *libr. 1. cap. 4. & 5. politicor.* is enim qvi primus author hujus sententiæ fuit, Author extitit, Alexand. M. ut aliorum populorum jura invaderet, eosqve sub hoc prætextu & colore subigeret. *Vasq. lib. 1. Illustr. controvers. c. 1.* hoc consilium, qvod primò ab Aristot. profectum iniqvissimum esse omninò apparebit, si idem ad principia nostra revocetur. Honestas enim non admittit, ut Reges ac Principes eo animo alienum invadant imperium, qvo auctior fiat dominatio

natio certe qvi hoc faciunt, nihil aliud qvam publicum profitentur latrocinium, remota enim justitia qvid regna aliud sunt nisi magna latrocinia inqvit *D. August. lib. 4 de Civit. Dei cap. 4. Div. L. Cypr. ad Donat.* egregiè ad hoc alludit: Madet, inqvit, orbis sanè mutuo sangvine, & homicidium cum admittunt singuli crimen est, virtus cum publicè geritur, impunitatem sceleribus acqvirit, non innocentiæ ratio, sed sævitiæ magnitudo hoc, qvod olim Demetrius pirata Alexandro M. adjecit probrum, vel maximè hîc locum obtinere debet illud honestè demum quemcunqve posse qvod jure & dignitate salva potest *l. 125. ubi Gædd. de V. S.* Iniqva igitur sunt arma qvibus ambitio & avaritia causæ *Gerhard. cent. qvæst. politic. decad. 7. q. Casman. vit politic. cap. 36 fol. 1191. n. 2. & 3. & Isocrat. ad Nicocl.* & ex jure Gentium plane corrupto contra meliùs argumentantur Athenienses, cum apud *Thucyd. lib. 5.* ajunt: sic inter homines esse comparatum, ut æqvis qvidem viribus instructi de jure disceptent, valentiores autem, qvæ fieri possunt, injungant & inferiores non detrectent vid. *Illustriss. Ennenckel. fol. 617.*

Ex his facile apparet qvid de Græcorum & Hispanorum actionibus, sentiendum, qvas hic Conringius probat. Græci sanè, qvos libido dominandi semper detinuit, qvo jus invadendi aliorum populorum jura haberent, se solos imperio dignos æstimabant, cæteros ad servitutem natos dicebant, hosqve barbaros appellitabant; qvæ sanè appellatio primum iis tributa, qvi difficulter & asperè loqverentur, ita cùm primò qvi crassiore essent lingva barbari dicerentur, aliarum gentium visæ sunt ejusmodi lingvæ, qvæ videlicet non essent Græcorum. Itaqve primùm injuriæ & contumeliæ gratia barbari dicti, posteà verò græca

natio arrogantiores & nimium sibi placentes eam vocem usurpârunt ut gentili communi appellatione distingventes à Græcis qvamobrem omnes in universum gentes barbari vocabantur, exceptis Græcis. *Strabo libr. 14. Geograph. vid. Lexicon. philolog. Martin. lit. b Druſ. 1. Hebraicar. qvæſt. c. 17. It. 2. cap. 12. voces. exotic. Novi Teſtamenti fol. 390.* hoc sibi gens cœterarum de spicientisima arrogavit, non ab aliis ipsi tributum *Lelius Bisciola horar. ſubciſivar. lib. 1. c. 21.* qvibus non absimiles mihi videntur Hispani de qvorũ dominandi cupiditate *vid. Leonhard. à Weid in tract. de arcanis dominationis Hiſpanic.* & actionibus tragicis, cum toti terrarum orbi constet. Qvo jure igitur easdem Herman. Conringius probet non satis intelligo: Non enim certè hi religionis amore gentem Americanam invaserunt, sed auri & ambitionis cupiditate *vid Thuan. hiſt. lib. 2.* & posito bellum hoc eâ intentione fuisse susceptum ad mores & errores eorum emendandos, color tamen hic redigendi invitas gentes ad mores humaniores à Theologis omnibus etiam Hispanis improbus atqve impius censetur, videatur. *Vasqvius lib. 1. Illuſtr. controv. n. 5. Covarruv. cap. peccatum §. 10. Gentil. de jure belli 1. cap. 9. & 12. de Suſanis part. 1. cap. 14. Bocer. tract. de jure belli cap. 6. & c.* non enim qvi errant in viam revocandi sunt armis aut cædibus, interneciobusq; sed docendo, monendo, benefaciendo, uti sacræ nobis præscribunt literæ vid. *Heid. politic. c. 5. de bell. & pace p. 656. Marc. Anton. de Domin. lib. 7. de Rep. eccl.* ut verò hæc, sic nec qvoqve illa, qvæ religionis propagandæ causa suscipiuntur probanda *Tileman. diſp. pandect. 1. th. 6.* Fides qvippe ut rectè alicubi inqvit Thomas, non tollit jus naturale, aut humanum à qvo Dominia sunt profecta, qvodq; vult, ut homo homini non insidietur *Decian. prax. crimin. f. 378. tract.*

tract. Hugon. Grot. mare liberum inscriptus cap. 2. Heigius part. 1. qvæst. 12. n. 47. Utverò hæc bella iniqva; sic & tristia solent esse. Exemplo nobis sint expeditiones illæ Hierosolymitanæ ut stultissimi Clasici, ita tristissimi eventûs fuerunt, ut ait, *Camman. 3. thes 22. de jure Maj.* Hoc cum ita sit hinc satis mirari non licet temeritatem Conringii, qvod invitas gentes ad mores humaniores & ad veram religionem suscipiendam vi & armis adigi, & hoc prætextu subigi posse statuit. Qvod ut ut nefarium, non minùs tamen stolidum, & adulatorium eorum qvoqve erit consilium, qvi ad colorandam crudelitatem & ambitionem Hispanorum, Jus aliqvod ex pontificæ donationis titulo obtendunt. Ad id argumentum jam diu est qvod Attabaliba Rex Peruanus sufficientem nos docuit responsionem, qvi cum Vincentus de Valle Viridi dominicanus Monachus, eodem prætextu Imper. Caroli V. Indiarum adfecerit Monarchiam, Pontificem insigniter fatuum & imprudentem esse, ex eô facilè prodi, referebat, qvod aliena tàm liberaliter largiatur, *Hieronym. Benz. histor. occidentali 3. cap. 1.*

§. III. Sicut igitur Imper. Civile seu politicum, de qvo agimus, summum non dicitur, ratione termini independentis à priori, nec 2. qvasi omninò termino careat à posteriori, cum nullum Imperium detur, qvod vel infinitum nullo termino circumscriptum, imo si tale forsan detur, Barbaricum planè sit; ita 3. summum hic dicitur ratione auctoritatis, eò qvod magnitudine suâ omnes reliqvas potestates complectatur & superet, *Hœnon. disp politit. 3. fol. 112.* & reliqvarum in Rep. potestatum fons & scaturigo sit augustissima, Basis & origo tum Jurisdictionis tum judicii, tum Magistratûs & Imperii, adeòqve in eâdem Republ. exiĕsttis potestatis cujuscunq; *Wesemb in parat it. de jurisdi-*

ctione n.9. Bornitius de Majestate cap. 4. fol. 46. & cap. 12. fol. 105. Etherius Mohr. disp. de Jurisd. cap. 2. thes. 2. Menoch. 2. de præsumption. 14. num. 2. Calvin. in proceß. judicior. fol 227. n. 14. 18. Besold. de appellat. cap 2. num 16 fol 60. Mascard. conclus. 1054. num 2. Bronchorst. 1. ἐπαντι 15. Alciat 2. parerg. 6. Bellon. supputat 1 cap. 1. Lyclama 5. membr. cap 8. Tileman. volum 1. disp. 4. th 18. Joachim Stephan. 1. de jurisdict. cap. 3. num. 25. Bodin. Method. histor cap. 6. scipio Gentilis lib 3. de Jurisd. cap. 3. fol. 348. Obrecht. de jurisd c. 4. num. 7. Bocer. 8. de Jurisd. num. 3. Arumæ disp. ad LL præcipuas 2. th. 3. tum qvod reliqvas potestates ip̃ edore suo superveniente ob fuisset. Born. de fundando Reip statu cap. 1. p 2. Besold. de jure Majest. c. 6. th. 28. lib. 1 polit c. 7. fol. 77. Hœnon disp politic 3. th. 42. fol. 112. qvo aptissime Plinius in panegyr fol. 120. edit just. Lipsi altissimæ, ait, civium dignitates collatione fastigii Imperialis qvasi deprimuntur, qvantoq; propiùs ad magnitudinem ascendunt; tantò etiam à sua descendisse videantur; non alter ac solis luce stellæ cæteræ obfuscantur, soleqve etiam super Horizontem existente lumine solari tanqvam mutuatitio splendent; ita eo qvi majestate præfulget, præsente omnes aliæ potestates conticescunt. Günther. in ligur. 2. Atqve omnis judex omnisqve potestas atqve Magistratus ipso præsente qviescunt. Conf. Caspar. schifordegher. lib. 3. tract. ultim qvæst. ultim Bocer. de Jurisdict. cap. 8. n. 80. Vmmius disp. 5. num 60. Caspar. Leipold apud Arumæum discurs 13, q 1. Berlichius tom 1. cap. 2. conclus. pp Petr. Heig. qvæst. 25. Cum igitur summum Imperium ratione magnitudinis, & authoritatis summum dicatur, hinc in qvo ejus vis ac potestas posita sit maximè dispiciendum erit, qvæ cum meliori ratione dignosci neqvit, qvam ex ejusdem juribus, qvę summo imperio essentiali qvodam nexu cohærent, & à posteriori

riori ceu effecta suâ causâ demonstrant. de his egit Author præsentis exercitationis *th. 6.* sed admodum jejune & frigidè, non secus ut Ciconia, à vulpecula elusa, vitrum lambendo pultem non attingebat. Præterqvam enim qvod vix tribus verbis de summi Imperii juribus agat, ad hæc maximè obscurè ejusdem capita proponit. *Aristotel.* eqvidem magis distinctè *lib. 4. pol. cap. 4 p. m. 147.* de his agit: ast idem qvoq; nimis succincte tractat. Juniores Jureconsulti ut *Castrens. cons. 196. lib. 2. Decius cons. 192. curt. junior. cons. 1. num. 29. paris cons. 1. nnm 5. lib. 1. Boßius tit. de crimin. Majest. num. 51. It. tit. de Rege num. 1. Socinus consil. 4. lib. 3 Jason. cons. 227. lib. 1. Cacheran. decis. pedemont. num. 1.* Diffusis qvidem discursibus & disputationibus, super hac re institutis rem prosecuti sunt; ast qvod alibi Aristoteli, in præsenti disputat: Hermanno Conringio infeliciter accidit, idem qvoq; fatum his obvenit, ut summa summi Imperii jura cum magistratuum muneribus confunderent. Nam I. Jurisdictio, qvam Arist. tertiam reip. partem facit, qvia omnibus fere magistratibus, æqvè ac principibus congruit, majestatis igitur propria nõ erit. Sic etiam 2. magistratuum creatio, utpote qvæ subditis etiam convenit, qvi non modo magistratuum ministros domi ac militiæ, verùm etiam ipsos magistratus creãdi jus sæpe habent. Tribuni militares, qvibus Imperium ac Jurisdictio militum tributa est à Consulibus creari consveverant. Inter-Rex etiam dictatorem dicebat, hic Magistrum eqvitum. Deniqve qvibus vasallis in fiduciæ formula attributa Jurisdictio est, Magistratus ac judices creare licet, eisqve Imperium adimere, qvos tamen nullam haberi majestatem probat *Bodinus libr. 1. de Rep. cap. 9.* Idem judicandum relinqvitur de pœnis, qvas à Magistratibus decerni videmus, tametsi omnem potesta-

tem principi acceptam ferant. Consilium item de Republica capere non magis ad majestatem pertinet, qvàm præmiorum ac pœnarum potestas, cum id proprium sit Senatûs cujus officium à Principis officio diversas habet rationes, ex qvo perspicitur nihil eorum qvibus Aristot. & ex eo Conringius Rempublicam continere dixit, majestatis proprium esse vel ad Imperium summum pertinere.

Cum enim summum Imperium summa definiatur potestas, longè igitur ab aliorum Magistratuum auctoritate, & potestate erit diversa, *Besold. lib. 1. politic. c. 2. th. 29 fol. 87.* Altitudo n. hæc potestatis, cum aliorum Imperiis cõmisceri non potest, nec debet, *Arnold. Clapmar. de Arcanis Rerumpublicar. cap. 4. Dn. Hilliger. ad Donell. 17. c 7 fol. 54. Vincent. Cabotius disp. Jurispublic. & privat. cap. 7. Piso Soacius de Roman. & Venet. magistratib. comparatione n. 15. Philipp. Hœnon. disp politic. 10. thes. 12. & 38. Frizius apud Arumæum discurs. 16. th. 118. fol. 440. Bodin lib. 1. de 2. Republic. cap. 10 fol. 234.* qvod cum ita sit unde qvoqve nec ejusdem jura, qvæ summo principi propria Magistratibus aut privatis tribui possunt, *dissent. Bocer. de jurisdict. cap. 8. n. 53. 54. 71.* aut si summis principibus ac privatis communia sint, jura majestatis esse desinant. *Bald. cons. 274. lib 3 & consil. 303. eod. Alexand. consil 441. lib. 1. not. 2. Joann. Andre. in cap. ultim. de præbend. Imola in Rubrica de V. O. claud. Aqvens. in summa titul. qvi Feudum dare limitat. 1. & 12 Molinæ. tit. de feud. §. 48. q 1. Cynus in l. si viva matre de bon. matrern. C. plateal. si qvis decurionib. Felin. in Rubric. extra de præscription, Cardin. Florentin. & Jason in proœmio feudor.*

Qvæ res cum ita se habeat, de juribus summi Imperii, seu summæ potestatis, maximè procognitione necessaria, in gratiam aliorum summaria, compendiosa ratione & di-

& distincta tractatione jura summi Imperii proponã. Jura Imperii verè alia sacra; alia politica sunt. *Matt. Bortius apud Arumæum discursu. 30. c. 3. th. 2 fol. 861.* Jus rerum sacrarum, qvod Jus sacratum Virgilius vocat, qvodqve tantam conciliat reverentiam & majestatem ad summum Imperium rectè, *Arnold. Clapmar. refert lib. 1 de arc. rerump. c. 15.* etenim ita proprium esse principis curare & tueri sacra veteres statuerunt ut pleriqve habuerint sacerdotii & regni munera conjunctim. *Virg. Æneid. 3 Alber. Gentil. disp. reg. 1. fol. 8. Warem ab Erenberg. verosimil. n. 5. 11. 21. Sixtin. 1. de Regal. c. 4. n. 1. Greg. Tholos. 8. de Rep. 2. n. 6 Besold. c. 3. de jur Maj. th. 4. lib. 1. pol fol. 100. Arum. tr. de exempt. cler. c. 1. n. 4. plura Reinking. de Regim. Eccl. Besold. c. 3 fol. 101. ad 142. lib. 1. pol.* Politica Jura sunt vel majora vel minora, *Besold. c. 4. de Jure Maj. l. b. 1. polit fol 144. Joachim. Stephan. 3 de jurisd. c. 8. n. 2. Bornit. tr. de majest. c. 30.* Intereà primum locum obtinet jus, potestas & Authoritas novas leges sanciendi, *l. fin. c. de LL. Bodin. 1. de Rep. c. 10. Bart. ad l. 3. n. 8 ff. de Jurisd. class. de gloria Mundi part. 5. consid. 24 §. 27. Joh Azor. Inst. mor. libr. 10. cap. 7. in pr. Tom. 2. Restaur. Castaldus de Imper. q. 110. n. 1. Bornit. de Maj. c. 16. Vasq. Illustr. 47 Fachin. 13. controv. c. 12. fol. 204 Lancellot. temp jud c. 1 §. 4. fol. 311. Marta tr 1. de Jurisd. c. 87. Tim. Faber. disp. ad Instit. 3 th. 9 Nicol. Betsius de pact. fam. Illustr. c. 3. Harprecht. ad §. 6. n. 12. Inst. de J. N. G. & C.* Veteres mutandi *L. 1. L pen l ult. C. de LL. Winckl. de princ jur. 5. c. 7. Donel. 1. com. 12. Lancell. in templ om. judic. fol 365. Cabot. libr. 2. c. 1 fol. 179. Besold th. 6. c. 4. de Jurib. sum part fol 49. lib. 1 pol.* aut easdem confirmandi. *L. 2. C decurion. Moditius in decis. § principum placita dub 50 60. & c. Paul. Busius subtit. Jur. 1. cap. 7. Donell. 1. comm. 13. Hunn. tr. de Interpret. 1. c. 1. Forst. in Interprete suo 1. c. 1. Gœd. ad l. 6. in pr. n 9. de V. S.* Idem derogandi *Camman. 4. de Re-*

de Regal th.17. Bodin.l.1 c.10. Scotan.in parat cod.l.1.tit.14.fol. 102. Besold th.4 cap.4.lib.1.pol fol.148. Theod.Reinking.lib 1. de Reg.secul.& eccles.clas.5.c.6.n.144.fol.310. Vel circa easdem dispensandi & acrimoniam earum inflectendi. *Vid. cod. Fabrian. lib.9 tit.24.& 34. Freher.3 de infam.c.7. Marta part. 1.c.44. Bodin.1.Rep.c.40. Henr.Eccard.tr.de ordin. eccles.& pol.fol.217. Philipp Hænon disp pol.9 th.13.& disp. de Reg. jur.6. ad 37. Heig part.2.q.24.num.29. Obrecht.de Regal.th.164.Dn.9. Plebst disp.Feud 2.§. 48 L.B. Camman.disp.4.th 73. Covar.variar.Resol 2.c 9. Petr.Faber.5.de jurisd n.70. Clar.§ fin.q. 60. Menoch.arbitr.1.q.96. Tiraqvell tr.de pœn.in præf.n.21. Bornit de Maj.c.9. Cabotius 2.c.5. Bocer.5.de jurisd n.65 Vasq.Illust. cont. c.25. August.Morla in Emporio jur.tit.1.q.2. Pruckman. tr. de Regal.§ soluta potestas fol.215 & 138. Camman.4.th.60. Lancell. tr.in templ.jud.1.c.1.§. 4 fol.337. Petra.c.27.* II. Jus vitæ & necis *Polyp.lib.6. Besold l.1.pol.c.4 fol.57. Thom.Smithius de Repub.Angl.lib.2.c 4 fol.67. M.Freher.ad Petr. de Andlo.1.cap. 1. Stephan.Brut.q.3. Vind.contr. Tyran.* Non eqvidem qvasi directè & ex arbitrio aliqvem vita privare, vel more Japponici Regis offensus alicui mandare possit ut abeat & sibi ventrem scindat. vid. *Boter.polit. Reg. Christ. Matth. Colleg. pol 2.disp.37. Bodin l.6. de Rep. c. ult. n. 757.* Sed indirecte & per leges vid, *Alst. in pol. sua* Maj. Imperantis hocce jus competit. III. Jus extremæ provocationis *L.1.§ 4 ff de iis à qvibus appel.non l.b. Lancell 1.c.1.§ 4 f 429. Ant Winther. in Assessore part.1.c.4. Besold de Appell.c.2.sect.18 fol.67 Berter i. pithan.17. Cluten par ad 12 Coletus de Imper.Rom th.21 Besold. th.27. Bodin.1 de Rep.p.110. Clapmar.1.c.19. Tholos.9 de.cap.1. n.35.* IV. Jus Belli *L.17. C. de re milit. Nov.10. Thom. Maulius tr de Homag c.5. Knich.de territor.c 3.n.352. Schönbor.l.6. pol.c.12. Marta p.1.c.39. qvid culpatur 23.q.1. Bocer. de bell. cap.*

5. Al-

5. *Alber. Gent. 1. de jure belli cap. 3. Heig. part. 2. q. 32. n. 8. Johan.* Von Elswich *disp. pol. 13. th. 9. Sveton. cap. 4. ubi Casaubon. Camman. 5. th. 54. & 63. Besold. th. 24. c. 4. l. 1. pol. 1. fol. 164.* Hinc diffidationes privatorum Befehdungen capitales habentur Selb Gericht *Hottoman. ad tit. 22. lib. 2. Feud.* Item repressaliæ prohibitæ. *Heig. 1. q. 12. Cothin. cons 52. n. 342. vol. 2. Barth. Agala de bell. 1. cap. 4. Arnold. Engelbrecht. disp. de Imper. Rom. th. 75. Tim. Faber. disp. ad Inst. 3. th. 4. Rittershus. ad Novel. p. 3. c. 7. Dalner. in fin. tr. de renunciat. Bronchorst 1. miscell. art. 75.* Nec licitæ, nisi authoritate superioris & plenitudine illius suscipiantur. *Wesemb. cons. 46. n. 7. Coler. de proceß exec. part. 1. c. 2. n. 269. Gail de pignor. c. 1. n. 5. & c. 2. n. 2. Sixtin. de regal. lib. 2. c. 2. n. 12. Camman. de regal. 5. th. 68. V.* & Pacis *Mart. 1. de Jurisd. cap. 39. ad fin. & cap. 40. 41. Cabotius. 2. disp. 15. Bronch. miscell. c. 14. Besold. th. 27. c. 4. lib. 1. fol. 166. VI.* Jus Comitiorum, seu potestas deliberandi & decidendi de rebus ad Remp. pertinentibus inter jura summi Imperii refertur. *vid. Bortius apud Arumæum disc. 30. cap. 3. n. 21. fol. 875. Born. c. 26. Besold. th. 30. c. 4. fol. 167. l. 1. pol. Bertrand. ap. Arumæ. disc. 9. th. 17. VII.* Jus mittendi & recipiendi legatos inter jura summi Imperii referunt *Born. c. 28.* Nemini siquidem subditorum hoc jus concessum reputatur, eoque nomine Anno 1604. Regis Hisp. Legatus, petiit, ne Britanniæ Rex Batavorum Oratorem Ambassadeurs nomine dignaretur *Meterã.* Von den Niederländischen Kriegshändeln. ut ut hoc jure principes Imp. Germ. ex privilegio gaudeant *Kirchner. de legat. 1. c. 3. n. 10.* Hæc de summæ potestatis juribus majoribus; sequuntur minora, quæ vulgò vocantur regalia. Quæ exinde denominationem habent, quod plerumque à Regibus vel Principibus superiorem non recognoscentibus, in signũ supremæ præeminentiæ

immensiqve laboris præmia & publicæ utilitatis commoda ad Imperii dignitatem & majestatem conservandam, tendentia data concessa & reservata *vultej. lib. 1. de feud. c.6.num 67. Ferrar. Montan. lib.5 feud c.7. Boreh c.11. Roland. à Valle cons.1 n.113. vol.2. Cæpol. in tr. de serv. rustic præd. c. 28. de portu n.2. Marc. Anton. Peregrinus de jure Fisci lib.1 tit.2 n.76. Pruckman de regal. cap.1.n.16. Marant in spec. aur. p.4. dist.5. n.3. Corset. tr. de potest. Reg. q.29.n.13.* Hæc communiter distinguuntur in majora & minora. *Zas. cons.16.n.64. vol.2. Vultej. de feud c.5.n.7. Ferrar. Montan. l 5 feud. c. 7. Rosenthal. de feud. c.5 concl 2 L.A. fol 149.* Majora dicuntur quæ in præeminentiam & dignitatem Principibus superiorem non recognoscentibus & passim in legibus & consvetudinibus exercenda specialiter permittuntur. *Zas.d.cons.16.n.64.vol. 2. Vultej de feud c.5.n.7.* Inter majora regalia refertur

(1.) Facultas & potestas dignitates regales conferendi, *Peregrinus de jure fisci lib.1.num 39.tit.2. Zas.cons.16.n.64. vol. 2. Rosenthal.l.d.tit.6.f.149. Vincent. Cabot.2.disp.jur.var.c.ult. Besold.tr.de appellat.c.2.sect.15. Heig.part.1.qvæst.1.& 2. Camman.6.th.69.63. Rutger. Ruland.de Commis. lib.5.c.4.n.34 part. 2. Lancellot. templ.omn.judic.c.1 § 4 fol 387. Marqvard. Freher. ad Petr. de Andlo fol. 186.*

(2.) Potestas liberos extra matrimonium legitimum qvæsitos legitimandi *t.t. C.de nat.restit. Nov.89. Raphael Cuman.cons.162. Jason.cons.74.n.1.vol.3. Paris.cons.num.7.vol. 2. Chassan.de gloria Mundi Schneidew.part.2.jur.feud.n.97. Vultej.c.5.n.7. Besold.th.13 fol.15.c.4 lib.1 pol. Bocer. 2. de regal. n. 68. Andr. Gail 2.obs.142. Zas. cons.16.n.64. Natta cons. 487.n. 11.& cons 500.n.40. Valent. Forster.de succes. ab Intest.l.6. c.34. n.32. Azor. Inst.mor.lib.10.c.7.com.2. Pruckman. §. soluta potest fol.278.*

(3.) po-

(3.) Potestas legis universalis condendæ huc refertur à nonnullis vid. *Rosenth. syn jur. feud. c. 5 concl. 2. L. F. Peregrinus de jure fisci tit. 1. n. 10.* Sed eadē meliori ratione ad jura majestatis majora spectare videtur.

(4.) Jus Comites Palatinos creandi *Sonsbeck part. 5. n. 18. Gail. 1. obs. 5. Alvarot. c. 1. n. 6 qvæ sunt regalia Bartol. in l. non aliter ff. de Adopt. Vultej. de feud. c. 5. n. 7. Bocer. 2. de regal. n. 161. Besold. th. 49. de jure Maj. c. 4. libr. fol. 180. Lancellot. Templo jud. 1. c. 1. §. 4. fol. 364. Matth. Stephan. de Jurisd. part. 2. num. 7.*

(5.) jus veniam ætatis concedendi *l. 1. tot tit. C. de his qvi ven. ætat. afflict. in d. c. 1. n. 81 qvæ sunt regal. Rosenth. c. 5. concl. 2. l. 1. fol. 149. Reinking. class. 5. lib. 1. c. 6. n. 141. fol. 311. Hilliger ad Donel. lib. 21. c. 12. Nicol. Betsius de pact. famil. fol. 273. Paul. Montan. tr. de tutel. c. 37. Reg. 2. p. 186. n. 36.*

(6.) Jus erigendi universitatem *Rosenthal. d. t. Schneidw. Ferrar. Montan. l. alleg.* Creandi Doctores & Licentiatos *Bachov. ad Treutl. disp. 1. fol. 28. Vultej. de feud. l. c. 5. n. 7. Kirchner. disp. 2. Coral. 4. Christ. Matth. Colleg. pol. 2. disp. th. 14. Besold. th. 48. c. 4. de jure Maj. fol. 180. lib. 1. polit.*

(7.) Jus nobilitandi Dd *in l. 1. de natal. restit. Bart. & alii in l. 1. C. de dignit. lib. 12. Prackman. in tr. fol. potest. membr. 1. effect. 4. per tot. Tiraqvell. in tr. de nobilit. c. 6. Paul. Castrensis in cons. 22. n. 2. part. 2. Vultej. c. 5. n. 7. Mascard. de probat. conclus. 1094. num. 5. vol. 2. Bornit. de Maj. c. 20 & tr. de præm. c. 3. Camman. 5. th. 7. Frizius apud Arumæum disc. 16. th. 20. fol. 453.* Hæc multaqve alia in locis his allegatis passim videnda. Qvæ principibus summis propria alii nisi ex singulari privilegio vel consvetudine antiqva habent. *Ægid. Boss. tit. de Regal. num. 11. Borch. c. 4. n. 12. Rosenthal. c. 5. concl. 2. l. c. fol. 49. Paurmeist. 2. de Jurisd. c. pen. n. 19.*

(8.) Jus restituendi famæ & honoribus *l. 1. C. de sent.*

pas Thom. Mich de jurisd. concl. 11 l. 9. Sixtin. de regal c. 2. n. 20. Rosenthal de feud c 5 con. 2. n. 4. fol. 49 Theod Reinking. libr. 1. class. 5. c. 6. n. 13 fol. 30. Rudolph. Fornerius rer. qvotid. cap. 19. Besold c. 4 lib. 1 pol. th 12 fol. 150.

(9.) Potestas Nundinas solemnes Majores instituendi l. un C de Nund. l. 1 ff. eod. Bornitius apud Arum. disc. 30. c. 3. th 26 fol 881. Jus Stapulæ seu Emporii jus Mynsing. cons. 19. Sixtin. 2. de Regalib. c. 3. n. 39.

Hucusqve de Regalibus Majoribus; ordo jam postulat ut paucis & de minoribus agamus, qvæ principi ad conservationem ejusdem Imperii sunt concessa. Ut enim majora conservant dignitatem; sic hæc utilitatem Imperii spectant. Peregr. de jure Fisc. libr 1 tit. 1. n 9 Zas. cons. 16 num. 64. vol 2 Rosenth. de feud. c 5 concl 2. & 3. Sequentia autem ferè sunt.

(1.) Merum & mixtum Imperium Ober- und nieder-Gericht Gail. de pace publ. c. 1 n. 14 lib. 1. Rol. à Valle concl. 42. num 5. & 32. vol. 2. Menoch. præsump 97 n 10 28. 29 lib. 2. Mozz. t de his qvi feud. dar. poss n. 13 Vult. Herm. c 5. n. 7. Oldrad cons. 252 Cravet. cons. 28 n. 4 Socin jun. cons 126. n. 37. vol. 3. item cons 76. vol. 4. Natta cons. 140 n 40. M. Anton. Peregrin. tit. 1. n. 10 lib. 1. qvod regulariter concessum intelligitur, qvoties Jurisdictio alii conceditur. Decius in l. Imperium n 27 de Jurisd. Alexand cons 35 lib 9 & l. 1. n 63 de offic ej. cui mand. Jurisd. Menoch. præsumpt 97 n 40 lib. 1. Rol à Valle cons. 42. num. 40. vol 2. sive cum castro vel territorio, sive sine eo Jurisdictio transferatur. Olrad. cons 121. Jason. cons. 92. n. 2. vol 1. Boer. q. 50 n. 11, Menoch. præsumpt. 98. n. 3. lib. 3. Molinæus cons. Paris. § 19. l. 5 n 61. Vivius. comm. opin lib 1. opin. 286. Gozadin. cons 35. n. 16 Michael Graß. comm. opin lib. 1. c. 2. Pontan. in consvet. Blesens. tit. 65. § 20 col. 3. & 4.

(2.) Armandiæ s. Armamentaria publica cap. 1, qvæ sunt regal

gal. ibi Baro. Hottom. Borchol. Cujac. lib. 5 feud in constit. Friderici sub Rubr. alia de jure fisci Vult. de feud. l. 1 c 5. n. 7. Peregrinus de jure fisc. rubr. 1. n. 14. Covarr. in c. peccatum §. 9 n. 1. de Reg. jur. Bart. in l. hostes de captiv. & postlim. revers. Rosenthal. cap 5. & 20 fol. 166. Camman. 5. th. 64. Knich. in epopsi. n. 438.

(3.) Jus muniendi & fortificandi civitates l 9. de Rer. div. Gail. 2, obs. 69 n. 18. Camman. 5. th. 67. Moditius § plebiscitum 5 dub. 77. Justus Gebhardus apud Arum disc. 17 th 31. fol 496 Cunæus de Rep. Hebræor. c 7 fol 58.

(4.) Jus exercendi militiam **Musterung** Zacharias **Friedenreich** polit. c 28 fol. 167. Camman 5. § 66. Cunæus de de Rep Hebræor. 2 c. 21.

(5) Viæ publicæ **Landstrassen**/aliàs, viæ regiæ vel Prætoriæ vel consulares vel militares nuncupatæ, nobis **freye Keyserliche Heer oder Reichsstrassen**. Inter regalia etiam numerantur Mynsing. obs 70 cent 5. Gail. 2. obs. 64. n 4 Item de pace publ l. 2. c. 1. n 13. Pet. Greg. Tholos. Syntag jur. univers lib 3 c. 12. n. 1 Vultej. l. 1. p 5 n. 7. Schneidw. part 2 num. 101 Capoll. de serv rust præd tit 3. de servit. viæ n 1. Mart. Anton Peregrin de jure fisci tit. 1. n. 6 l. 1. non solum ratione Jurisdictionis à Rol. Valle cons 88 n 9 Cacheran decis 30 n 5. vol. 7 Dacius cons 528 n 9. Gail de pac. publ. 1 c. 6 n. 14 & c. 11. n. 5. Item l. 2. c 1 n 13. Bald. in lib. 1. n 8. & ibi Jason n. 6 c. de Sum Trinit Pruckm. de reg § solutapot c. 2. n 30 M Anton Pereg l. 1. tit. 2. n. 10 Sed et iã Protectionis, ratione cujus obligatus Domino loci, omnibo transeuntibus, in via pub ica securitatem præstare. Alciat cons. 1 n. 13 vol 7 Philipp corne cons. 18. n. 5. vol 3. Guido. Pap & decis 413. n. 2. Tholos. Syntag. jur. univ. lib. 3 cap. 3. num. 7 Zasius cons. 14. n 8 & seqq. vol. 1 Calcan. cons. 61. Wurmbs. obs 6. Mynsing observ. 70. cent. 5. Joach. à Beust. in rubr de jure jur. n 168. Et si qvi damnum passi fuêre, illud

illud de jure reſarcire tenetur *Gail. 2. obſerv. 64 numero 1.*

(6.) Flumina navigabilia *Tholos. Syntag jur un. lib. 3 c. 14. n. 14. Decius cons. 197. n 1 cons. 244. n. 7. Rol à Valle cons 97 n. 4. vol 3 Vultej lib. 1. c. 5. Borchol. de Regal n. 30. Feuuv. Montan. lib 5. c 7.* Qvæ etſi utilitate jure naturæ communia *Roſenthal. de feud c 5 concl 23 jaſon cons. 119. vol 4. Dec cons 197. n. 2.* ratione tamen Imperii jurisdictioni alicujus propria ſunt, & ſic inter regalia referuntur *Stephan. Bertrand. cons. 255 n. 8. vol. 1. Cardin Zabarell cons 38 n. 3 & 5 Boer in conſvetud. Bituric. tit. de Conſvetud prædiorum Peregrinus de jure feud Rubr. 1. n. 20. l. 1 Tiraqvel de Nobil. c. 37. n. 140 Covarruv. in cap peccat § 8 p. 2. n. 1. Guido Papæ conſ 171 num 1. decis 514. Hottoman. conſ 93. n Thom. Grammat. decis 67. n. 9. Clar in § feudam q. 10 Curt Senior conſ. 36. num. 3 & 4. Barth Socinus conſ 79. n. 1. vol. 3. Alexand in conſ. 94 n. 8. l 3. Schrad p 3 c. 4. n. 37. Ripan. 36. ff de Flumin.*

(7.) Portus & loci concluſi **Hafen** qvi nihil aliud ſunt qvam ſtationes concluſæ & munitæ, qvo naves ibi appelli & tutò comeari qveant *Alciat de V S Roſenthal. tr. & Synop. jur feud. c 5. concl. 31 fol. 173 Iſern in c. 1. n. 9 qvi ſunt regal & ibi Alvarott Hottom Cujac Vultej c 5 n. 7. lib. 1. Petr. Gregor. Tholoſan. Syntag. jur. univ. l. 3. c. 14. n. 7.*

(8.) Ripatica ſeu naulum qvod pro trajectione hominum & aliarum rerum exigi ſolet, **Fehr-geld** *Alvarott. & Raven. l. c. Peregrinus de jure fiſci l. 1. tit. 1. n. 24. Roſenthal. l. d. concl. 32 fol 174.*

(9.) Vectigalia, aut Gabellæ item prædagia ſeu reditus, qvi pro invectione & evectione mercium præſtantur. *Cravett. conſ. 209 n 3 Schard de feud p 3 c. 4 n. 38. Vult. c. 5 n. 7 fer. Mon. c. 7 l. 1 Schneidw. p. 2. n 112 Pereg. de jure fiſc. rubr. 2 n. 100. l. 1. Mynſ. obſ. 29. cent. 5. Tholoſ. Syntagm. jur. univ lib. 3. c. 3. n. Menoch.*

noch.cons.21.n.28.vol.1. Alexand. cons.104.col.3. Decius cons. 534.n.6.Alciat.cons.22.n.3.vol.5.Angel.cons.49. Bertachin. tr. de Gabellis 2. p. 8. Sixtin. de regal. 2.c.6. & 14. Bocer. de regalib.c.2.n.183 & c.3.n.23 Bornit.cap.23.Rutger.Ruland. decis 11. Paul.Busius disp. de regal.11.th.10.Lanc.templ.om.jud.1.c.1. §.4. fol.377.

(10.) Jus cudendi, mutandi & reprobandi monetam. *Myns.obs.24.cent.4.Schneidw.de feud.p.21.n.117. Peregr. de jure fisci.tit.1.n.25.lib.1.Ferrar. Montanus c.7.lib.5.Vultej.l.1. de feud.cap.5.n.7.v.7.Ægid.Boß.tit.de monet.num.1. Damhoud.in prax.crim.c.65.n.1.Cland.Seysell.in specul. feud. rubr. de his qvi feudare poß fol.114.* Ideoqve si privatus & potestate cudendi monetam carens cujuscunqve status & conditionis monetam licet juxta valorem nomine principis cuderit vel finxerit, crimine læsæ majestatis tenetur, vivus exuritur & Domus in qva id admissum publicatur, *l.1.& 2. C. de fals. monet.Rosenth.c.5.concl.48.fol.183.Borcholt.n.56 qvæ sunt. Regalia M.Freher de re monet.1.c.2.Bocer.de jure monet.c.3.Busius disp.de Rep.11.th.1.Isaac.Pontan.6.de orig. Francic.c.17. Marsil. donat.in dilucidat fol.1042.Bulenger.in pr.Rom.2.c.16.Cammian de regal.6.th.12. Balduin. constant.lic.2.fol.117. Aleman. palæst. cons.8.fol.492.* Hæc ad minora ideo referuntur cum & inferiores Resp. hoc gaudeant. *Tileman.* **Friese im Müntz-Spiegel** *1.c.4.& lib.4.c.36.Sixtin.de regal.c.7.n.91. Wesemb. cons.45.* Huic juri Affine est jus Mensuræ, ponderum & ulnarum *Selden.jun. Anglorum fol.85 Knich.n.232. 4. de territor. jure Besold.lib.1.pol.c.4.*

(11.) Omnia emolumenta fisci ex pœnarum multarumqve compendiis *Rol.à valle cons.3.42.n.5.Sal.in l.1.c. de mod. mulct.Bartol.Sobin.cons.36.num.13.Cravett.cons.128. Roland. cons.42.vol.2.Guido Papæ decis.359.Isern. Bald. Alvarot. Hottom.*

tom. Cujac. item Borcholt. hic n. 64. 65. Vultej. cap. 5. n. 7. v. 8. M. Anton. Peregrinus de jure fisci l. 4. t. d. pœn. ac mulct. n. 1. & 28.

(12.) Ex bonis vacantibus, Bartol & Angel. in l. 1. C. de bon. vacant. Peregrin. de jure fisci de bon. vac. tit. 3. n. 19. Vultej. c. 5. n. 7. & 9. Alexand. Cons. 31. n. 4. lib. 1. Barth. Socinus cons. 101. n. 5. vol. 1. Zasius cons. 17. vol. 2. Roland. cons. 78. num. 14. Tholos. Synt. jur. univ. lib. 3. c. 12. n. 15. Guilbel. Ranchinus tr. de succes. bonor. ab Intest. §. 23. Bornit. ærar. 3. c. 2. Camman. 8. thes. 4. Cævallos tom. 3. opin. comm. q. 822. Quæ vel lege, ut heredibus ingignis auferuntur, l. 1. ff. de jure fisci Tholos. Synt. jur. lib. 3. c. 12. n. 16. Valent. Forst. tr. de success. c. 11. n. 24. lib. 2. Peregrin. tr. de jure feud. lib. 2. tit. 2 3 6 7. 10 ac lib 3. tit. 1. l 1. c. de bon. caduc. Rosenth. d. t. fol. 187. concl. 55. Nov. 1. Bornit. ærar. lib. 3. cap. 5. Camman. disp. 9. tit. 10. Myns 3. obs 91. Herg. part. 2. q. 33. Item, quæ ex bonis damnatorum, eorum publicationibus & confiscationibus l. 1 ff. ibi Bart. de bon. damn. lib fin 5. cod. Ceph. cons. 79. n. 4. Gregor. Tholos. Syntagm. lib 3. c. 17. n. 3. Boer. decis. 264. Castrens. cons. 17. n. 5. p 1. Peregrin. lib. 5. de jure fisci tit. 1. n. 11. Jul. Clarus lib. 5. recept. sentent. § 2. Rosenth. concl. 59. c. 5. Capoll. cons. crim. 17. Rol. à Valle cons. 97. n 2. cons. 98. num 5. vol. 2. Decius cons 442 n. 6. Jason. cons. 46. n. 1. vol. 3. Decian. cons 56. n. 64. vol. 2. Svarez. in thes. recept. sent. in lit. b. n. 40. Alberic. 3. par statut. q 18. Jacob. de Butrigario in l. 1. ff. de bon. damn. Gomer. de delictis. cap. 9. num 2. Damhud. 2. in prax. crimin. c. 66. n 1. & Marsil. in l. fin. n. 189. de Jurisd. Alex. in l 1. n. 75. ff. de off. ejus Berojus cons 65 Natta cons 507. Vultej. c. 5. n. 7. v. 13. wesemb. in parat. ad. l. 1. ad. l. Jul. Maj. Duar. lib. 2. disp. Anniv. c. 22. Carol. Ruinus cons. 53. n. 12. vol. 5. Guido Papæ decis. 344. Alex. cons. 13. lit. b Cravett. cons. 224. n. 6. Boss. de crim. læsæ Maj. n. 5. 6. Paris. cons. tot. Olrad. cons. 43. Sigismund. Loffred. cons. 45. n. 21. & cons. n 42. Joan. de Anania in cons. 7. Et metalli fodinis

nis *Mar. Anton. Peregrin. de jure fisci Heip. p. 1 q. 3. Bart. in l. per singul. C. de metal. & metal. Farinac. q. 105. Biornit in ærar. 5. c. 4. Rauchb. q. 22. Wesemb. cons. 60. Schneidw. p. 2. n. 5. de feud.* Ex lapicidinis *Sauchb. q. 22.* Ex Salinis *cons. Marpurg. 9. vol. 1. Bornit. de ærar. 5. c. 5. Hardew. à Dassel. cons. 52.* Ex rebus pro derelicto habitis, ejusmodi sunt thesauri effossi, qvorum memoria non extat, horum pars dimidia regulariter fisco cedit. *Arumæ. dias, ad LL. præc. 20. th. 5. M. Anton. Peregrin. de jure fisci lib. 2. tit. 4. Vultej. de feud. c. 5. n. 7. v. 20. Castrens. cons. 153. n. 4. Rosenthal. conclus. 92. c. 5. tr. jur. feud. Carol. Molin. cons. Paris §. 37. glos. 10. num. 48. Schneidw. part. 4. n. fin. Wesemb. de feud. c. 12. n. 5. Joan. de Platea l. unic. c. de Thesaur. Hackelman. q. Illustr. 19. th. 5. Heig. part. 1. q. 13. ad fin. Bornt. ærar. l. 3. c. 5. Selden. 2. Jani Anglor. fol. 87. Kirchn. disp. de Rep. 16. corol. ult.* Ex tributis collectis &c. *Wesemb. 45. n. 19. Schurff. cons. 59. cent. 1. Tholos. Syntag. jur. c. 7. de Indiction. lib. 3. Natta cons. 149. n. 3 & 4. Alexand. cons. 33. n. 1. Paris. cons. 25. n. 5. vol. 1. Henning. Gœden cons. 34. n. 4. Aurt. jun. cons. 61. Bodin. 6. de Rep. c. 2. num. 638. Siman. c. 3. de Repub. 15.* **Friedenreich** *polit. 17. Klock. disp. de Vectig. th. 1. Arist. 1. polit. 7. Förster. de Jurisd. Rom fol. 489. Besold. c. 4. de jure Maj. fol. 168.*

XI. Huc pertinent Angariæ, Parangariæ **Frondienste/ Schaarwerck** *vid. Natta cons. 185. tot. tit. 1. c. de curs. publ. Angar. & parang. lib. 12. Rosenthal. cap. 5. concl. 70. fol. 199. Bald. in l. c. de oper. libert. Ferrar. Montan. lib. 6. feud. cap 3. Boer. decis. 132. capic. decis. 118. Gail. 2. obs. 62. Bart. in lib. 1. c. de excus. mun. Guido Papæ decis. 88.*

XII. Magistratus constitutio. Nam cum Jurisdictio sine dubio regalibus accenseatur, magistratûs qvoqve constitutio iis adnumeranda videtur; adeo enim cohærent hæc duo, ut penes qvem resideat Jurisdictio, apud eundem etjam Magistratûs constitutio, *c. 1. q. 87. Rosenthal c. 5. tr. feud.*

concl. 4. n. 8. fol. 150. Besold. th. 44. c. 4. lib. 1. fol. 77. Bornit. de erar. c. 3. Drus. lib. 1. annotat. Nov. Test. fol. 26. Beza. ad c. 5. Matt. Forster. de Jurisd. Rom. part. 2. in annotat. ad L. Numa n. 162. Knichen. 2. de investit. c. 3. Frid. Mindan. 2. de mandat. c. 48. n. 5. Sichard. ad tit. C. de oper. lib. Sixtin. de Regal. l. 2. cap. 15. Marta tr. de Jurisd. c. 1. p. 42. Velsten. cent. 3. qvæst. pol. decad. 10. th. 3. Hilliger. ad Donell. 17. c. 7. fol. 48. Lancell. Templo omn. judic. 1. cap. 1. th. 4. fol. 431.

XIII. Jus forestæ seu forestale die Forstliche Obrigkeit/ vid. Noe. Maurer. tr. Vom Jagen und Forst-Recht Franc. Zoannet. in tr. de empt. & vend. subpact. retrovend. n. 162. Gail. obs. 66. lib. 2. Chassan. Catal. de glor. mund. p. 11. consid. 49. Covarin. c. peccatum p. 2. § 8. per tot. de regal. jur. lib. 6. Wesemb. parat. de acq. rer. dom. Zasius in singul. intellect. lib. 2. cap. 11. & cons. 6. vol. 2. Tiraqvel. de Nobil. cap. 37. Mynsing. resp. 16. n. 35. Ludolph. Schrad. de feud. part. 3. c. 4. n. 47. Rosenthal. concl. 94. c. 5. fol. 221. Heig. part. 1. p. 15. Frider. Pruckman. Venatio c. 1. Selden. lib. 2. jani Anglor. fol. 78. Arum. disp. feud. 4. th. 15. Harpreht. de Rer. div. §. 12. n. 143. Bocer. c. 1. de regal. n. 30. Conrad. Pincier. tr. de Jurisdict. c. 4. n. 39. Speckhan. cent. 1. q. 97. Arithmæ. peric. 1. disp. 3. th. 5. Val. Riemer. Coroll. 1. decad. 4. Mohr. de Nigromente tr. de Venatione part. 1. c. 2. Anton. Winther. disput. de Rer. divis. th. 12. Luc. Osiander. ad Job. c. 24. Anton. Gerhardus disput. Instit. 4. th. 4. Besold. de jure Majest. th. 41. lib. 1. politic. fol. 173. Scipio Amirat. 2. disc. 1. ad Tacit. Kirchn. orat. 19. Hæc de primo requisito summi Imperii ejusqve jure.

De

II. Reqvisitio summi Imperii.

II

Requisitum seu proprietas essentialis summi Imperii est perpetuitas; non enim sufficit, ut potestas hæc summa

sit,

sit, sed etiam reqviritur ut sit perpetua, qvod qvidem negat Conringius, sed imperitè. Qvæ enim hæc potestas, qvæ ab alieno arbitrio dependet, vel qvam qvis precario possidet aut qvæ ad alterius nutum revocabilis, ejusmodi certè potestatem, qvi habet etsi summam, majestatem tamen habere non intelligitur; cum enim ejusmodi potestas ab alieno arbitrio dependeat, propria nō erit, cujus consequens, ut hi, qvi eandem possidēt, cum proprio jure non possideant, aut qvasi, sed precariò & qvasi ex commodatô: Idcirco nec eorundem possessores veri erunt, sed summæ potestatis ac Imperii curatores, *Besold lib. 2. c. 2. de Majest. thes. 29. 534. König Theatr. politic cap. 23. pert. 1 fol 39. Richard. Dieter. disp. de majestat. th. 18. qvæ est in disp. Basilien sibus 1. Camman. 1. thes. 63.* ejusdemqve custodes, eò, qvoad summus princeps populusve depositum Imperii reposcat, cujus ipsi sunt possessores ac Domini, non aliter, qvàm si res suas commodatô vel pignori dederunt, *l qvi pignori de usucap. l qvod in eo ff de acqvirend poss.* aut suā jurisdictionē Imperium-ve alteri fruendum, sive ad certum tempus sive precariò permiserunt, suæ potestatis jurisdictionisqve arbitri ac possessores esse non desinunt *l. errore ff. de Jurisdict. l. & qvia eod ut benè notat Bodin. lib. 1 de Rep. c. 8.* Talem potestatem habent Regentes, pro-Reges, Pro-principes *Dieter. disp de Majest. de lib 20. Besold. lib. 1. cap. 2. th 3. de Majest. fol. 81. Bodin. d lib. 1. de Republ. cap. 8. fol. 124* It. Curatores Regni, qvi, vocante Imperio, administrationem ejusdem habent, qvam in Imp. Rom. German. Palatinus & Saxo Electores, *vid. Carol. IV. A. B. tit. 3 Goldast. Const. tom. latin. 2. in articulis oblig. Reg Rom. n. 22. fol. 141. Besold. disp. Nomic. politic. de succes. & elect lib. 3. diss ultim. n. 35 Dieter. disp. Basiliens. 1 th. 21. Thomas Michael disp. de Jurisd thes. 29.* tales qvoqve Gustaphus Adolphus Rex Svecorum expeditio-

nec bellicam suscepturus, adversus Imperat. filiæ unicæ relictæ pro t. Reginæ Sveciæ, certos constituit curatores, qvod etiam in Gallia aliisqve Regnis contigisse memorat *Bodin. l.c.* atqve tales sunt in regnis; extra verò illa majestatem qvandam videntur habere Legati, utpote summam summi Principis authoritatem & majestatem & personam repræsentantes, sed cum eam nec propriò nec perpetuè jure possideant, veram majestatem non habebunt sed pictam tantum, fictam & effigiatam vid. *Besold. discurs. de jure præced. & sess. prærogat. Kirchner de legat.*

Sic olim dictatores Romani majestatis non erant participes, licet ad tempus summam iis populus concrederet potestatem *Bod. lib. 1. de Rep. cap. 8. fol. 16.* qvod tamen haut tutò Couringius contra Bodinum affirmat *Vincent. Cabotius disp. variar. jurispublici & privati l. 1. c. 7.* Sic Consulibus Romanis ante legem Valeriam de provocatione latam, nihil qvicqvam de regia majestate ademptum, præterqvam qvod annuum eorum Imperium esset. *L. 2. §. 16. ff. de O. J. Dieter. disputat. de maj. thes. 19. Coras. ad rubric. ff. de officio consulis n. 2.* Videtur jdeoqve Conringius errare, qvi Dictatores, & Arist. qvid Æsymetas Græcorum, qvi nempe suffragio ad aliqvod negotium aut bellum conficiendum deligebantur, & qvasi Rectores s. jussores dicti fuerunt pro Regibus vendicat *lib 3. politic. 10. & 11.* qvippe cum Monarcha majestatisqve particeps dici haud mereatur, cui populus vel Optimates pro lubitu abrogare imperium qveunt, vel tempore qvod præfinitum est elapso ille sese cogitur abdicare *Bodin. lib. 1. de Rep. c. 8. fol. 126. 127. 128. 129. 130. Hilliger ad Donell. 17. cap. 7. fol. 55. Besold. lib. 1. politic. c. 2. th. 30. fol. 86. Zasius ad l. nou ambigitur. 9. ff. de ll.*

Ex his & aliis satis dilucidè apparet, qvam plurimis sum-

summam potestatem fuisse commissam, qvæ cum certo temporis spatio definita esset. Hinc ejus possessores, ut ut summam potestatem habuêre, majestate tamen caruisse rectè monent. Dd. *Bornit. de Maj. 2 fol. 7 Bodin. de Rep. c. 8. fol. 126. à princ. Richard. Dietr. de Maj. th. 13, Camm. de Jurib. Majest. thes. 1, Marcilius in proœm. Instit. fol. m. 4. Paulus Busius sub tit. juris 1. cap. 2 Frizius apud Arum. discur. 16. th. 18. fol. 440. Cabotius 1. disp. jurispubl. & privatic. 7, Besold. l. 1 pol. 12. c 2, th. 30. 31. fol. 79 80, 81. &c.*

De III. Reqvisito Summi Imperii.

III.

REqvisitum seu proprietas essentialis summæ potestatis est, ut Legibus sit soluta, *Alber. Gentil. in disput. de potest. Reg. absoluta. König. part. 1. C. 23. p. 394.* Hanc potestatem a primo vero humani generis ortum habuisse, egregiè demonstrat *Ludov. riv. lib. 7, de Caus. corrup. art. p. mihi 427.* Et ita ferè se res habet: A principio coalescente hominum congregatione cum veluti moles qvædam Rectore indigeret, eligebatur extempore aliqvis prudentiâ, & probitate insignis, spectatus, cui parerent omnes, ut ille fultus consensu universorum, qvæ amplissimæ sunt opes ac potentia, tueretur bonos, coerceret malos, jus diceret, & illius probitate unusqvisqve qvod suum esset, obtineret. Cujus decreta & jussa essent, jus ratum ac leges dicerentur: Porrò qvando talem elegerunt, nefas existimârunt, tam prudentem & probum virum Legibus alligare, qvibus, cæteros, qvi nec male esset acturus volens, qvia probus; nec ignorans, qvia prudens, nec coactus, qvia constans, fortis

& tantâ potentiâ subnixus. Itaqve mos hinc manavit, & qvasi abiit in jus & legem: Principem Legibus non teneri. De qvibus verò legibus, & qvâ ratione hoc axioma intelligendum, ulteriùs nobis dispiciendum erit. Hic etsi variæ occurrunt Dd. sententiæ & opiniones, iis tamen omissis, paucis nostra, qvæ hac de re sententia sit, proponere lubet. Principem igitur qvandò legibus solutum dicimus, non accipimus hoc axioma de legibus naturalibus, his enim principem æqvè ut privatum teneri supra probatum. Qvas, cum divina providentia § *pen. Inst. de J. N. G. & C.* & ipsa rerum natura prodidit §. *11. Inst. de Rer. div.* Ideò eædem planè immutabiles §. *pen. Inst. & J. N. G. & C.* qvæ immutabilitas efficit, ut nihil princeps contra eas possit. *Joan. Azor. Inst mor. lib. 6. c. 1 part. 1. Ernest. Cothman. ad tit C. de LL. Naturæ.* Qvippe vinculum naturæ principis, authoritatem longè superat. *Valer. Maxim. Lib. 7. cap. 7. Joan. Parlador. lib. 2. rer. qvotid. c. fin. §. 7. Regner. Sixtin. 2. Cons. 1. Marpurg. 9. num. 108. August. lib 3. de confess. c. 8. Ambros. Lib. 1. de Patriarcha Abrach. c 2.* Sicut igitur legibus naturalibus, sic qvoqve institutis & decretis Juris Gent. obligatus. Ut enim decreta Juris naturæ immutabilia sunt; *Wes ad §. pen. Inst. de J. N. G. & C. conf. Azor. Inst. mor. l. 6. c. 1. q. 2. & 4. 5 part. 1. Bald. Cons. 336 num 2 Vol 2 Meichsner. decis. Camer. 3. n. 351. tom 3. Tiber Decian. tract. crimin. Lib. 2. c. 6. p. tot Joh. Goed. Cons Marpurg 28 n. 115.* Sic qvoqve jura, qvæ ex Jure Naturæ, sive dictamine rectæ rationis profluunt, immutabilia sunt, & principem non secus ut privatu ligant, ut alibi à nobis traditum. Multominus. 3. de legibus divinis & moralibus. Hæ siqvidem cum immotæ divinæ justitiæ & voluntatis Regulam contineant, *Thom. 1. 2. q. 99. art. Chemnit part. 2. loc. Theolog p. 69. Alber. Gentil. disp. 7.*

de

de crim. læs. Majest. Tib. Decian. tr. crim. lib. 2. c. 11. n. 6. Nulla principis aut Magistratûs dispositione flecti possunt; cum lex divina omnem transcendat Magistratûs potestatem. *Lactant. lib. 5. de vero cultu Bodin. 1. de Rep c. 10. p. 120. Ulr. Hunn. tr. de Jurisd. part. 1. q. 4. t. 5.* Sed de legibus Civilibus idem accipimus, non tamen indefinitè omnibus ex his; cum qvædam in lege morali fundentur, iisdem non minus ac legibus moralibus obligatus. Siqvidem cum hoc in casu deiis aliqvid participent; sic tanqvam appendices legis moralis & Decalogi principem obligant. *Decian. Tr. crim. lib. 2. c. 1. n. 8. Alex. Cons. 13 lib. 7. num. 19. Immol. l. 3. colum. ult. ff de Testam. Thom. Aqvin. 2. q. 99. art. 2. Menoch. 2. arbit. Cas. 290. n. 10. Joh. Goad. de contrab. stipul. c. 7. n. 531. Stephan. Jun. Brut. Vind contr. Tyran. c. 3. p. 158. Hering. de Fidejussor. Petr. Greg. Tholos. lib. 26. de Rep. c. 4. Georg. Buchan lib. 20. Rer. Scot. Hottom. de antiq. jur. Reg. Gall. c. 7. Zoanet part 3. num. 8. Lupold. Babenbergius de jure Regni cap. 17. Danæ. libr. 3. polit. Christ c. 6. Hæuon. disp. pol. 9. fol. 436. th. 9. Paris. de Pute tr. de Synd. C. de Exces. Imper.* Nec tantum qvoad vim directivam, qvæ hominum actiones dirigit, eosqve in foro conscientiæ obstringit, ut *Thom. q. 96. art. 5. ad 3. Cajetan. ibi & Scot. lib. 1. de J. & J. q. 6. art. 7. Did. Covarr. relict. supr. cap. alma Mater part. 1. §. 1. Valent. Tomo 2. comm. Theolog. Disp. 7. q. 5. de lege humana puncto. 4. Cajetan. q. 12. art. 5. Ancharan in c. 1. de constit. 1. n. 6. Tholos. lib. 7. de Rep. c. ult. Fachin. lib. 1. controv. c. 2. Petr. Andreas Canonherius diss. polit. in comm. Tac. Annal fol. 226 Barclai. l. 1 de Regali potest. Alb. Gentilis in qvæst. Regis Keckerm. lib. 1. Syst. pol. c. 3. p. 83. Item Curs. Philos. disp. 29. q. 18. p. 355. 356.* Sed etiam coactivam qvæ pœnam transgressoribus dictitat. *Hæno. disp. pol. 9 th. 9 fol. 436. Limnæus l. 2. Jur. publ. n. 47. & 48 fol. 101.* Nam si princeps aliqvid pœnâ di-

nâ dignum committat, æqve est, is pœnæ reus, ac si in Re-
publ. libera universus populus delinqvat. At hanc exigi
pœnam, non è publica re esse videtur, nisi Tyrannus eva-
dat, qvo casu Principem populus plectere potest. *Besold. in Oeton. A. tit. 3, l. 1. § 7 Item lib. 2 pol. c. 9. n. 53.* Principem igitur, cùm legibus solutum asserimus, id intelligimus de legibus civilibus mereqve positivis. *Boras. ad l. 31. n. 3. de LL. item l. 2. miscell. cap. 25. Donell. 1. comm. c. 17. Vasq. lib. 1. illust. contr. c. 26. Bocer. class 5. disp 20. coroll. 6.* Nec tamen his absolutè & sim-
pliciter. Leges enim positivæ sunt in duplici differen-
tie: Qvædam enim (1.) ad statum publicum, & Reipubl. conservationem constitutæ, & fundamentales appellan-
tur. In has cum princeps juret, easqve se servaturum promittat, *Limnæus d. tom. 1. lib. 2. c. 9. num. 55. fol. 102.* iisdem qvoqve obligatus, *Besold. lib. 2. polit. c. 9. th. 51. fol. 864.* adeò ut si qvid contra leges fundamentales molitus fuerit, de fastigio Imperii dejici, & deturbari possit. *Gentil. disputat. Reg. 1. fol. 14. & 2. fol. 42. item disp. 3. fol. 114.* Hocq; nisi conce-
datur, leges fundamentales nil nisi umbra erunt. *Besold. d. l. th. 52. fol. 864.* (2.) Qvædam verò ad causarum privatarum decisionem, & solemnia Jurisjudiciorumqve exercitia spectant. His eqvidem ut ut solutus sit princeps, *Petr. Heig ad §. 6. num. 23. Inst. de J. N. G. & C. Guilb. Fôrster. tr. Inst. disp. 13. q. 18. & dissert. Apolog. pro jure Justinianeo. Schneidw. ad §: cum n. 43. Instit. de action. Treutl. disp. 1 ad π. th. 6. lib. B. Dauth. ad l. 3. C. de Testam. num. 2. Niel. disput. feud. th. 3. l. b. 9. Gotofred. Anton. disputat. feud. 1. th. 1* verum tamen id non est de ordi-
naria potestate. Hanc enim si inspiciamus, legibus illa submissa censetur regulariter omnibus, & sic legibus etiam suis, ac à semet latis obstringitur. *l. 4 C. de LL. lib. 5. de jure Fisci l. 6 §. 1. de condit. & demonstr. lib. 23. de Leg 3. l. 3. C. de Testam.*

Testam. lib. 7. C. qui testam. fac. poss. l. ult. ff. eod. l. pen. de hered. Instit. l. 4. C. ad l. Falcid. l. 8. §. 2 de inoff. Testam. Quod probatur (1) Ratione civili, quæ à Principe hoc exigit ut executor, non verò destructor Legum sit, Post. *Bart. Salicet. & alios Alber. Gent. disputat. Reg. fol. 28.* (2) probatur idem ratione ex lege naturali & æterna ducta: hoc pacto id tenetur princeps facere, quod nisi faciat, violabit legem naturæ; sed nisi servet ipse legem, quam subditis sancit iis causis adductis, quæ non minus ad ipsum quam ad alios pertinent, violabit legem naturæ; Ergò ipse quoque in conscientia tenetur legem talem servare. Major non indiget probatione, ut benè observat, *Petr. Andr. Canonherius diss. in Tacit. Annal. fol. 225.* Minor, ut rectè notavit *Cajetanus*, evidenter potest colligi ex aliqua trium propositionum, quarum quælibet est legis naturalis; atque adeò ipsa quoque minor assumpta est legis naturalis, & consequenter etiam æternæ. Prima propositio est; Quod oneris tibi imponi non vis, id neque imponere debes aliis, qui sunt eadem conditione qua tu, quò ad rem de quo agitur. E contrario: si quid oneris imponas aliis, id tibi etiam & subeundum. Secunda propositio: Turpis est pars, & præsertim caput, si non congruat cum aliis partibus atque adeò cum toto in ea re, quæ similiter ad ipsam pertinet. Tertia propositio: Superior cum quippiam subditis præcipit, hoc seriò & efficaciter præcipere debet, sicut oportet, ut ad id præstandum subditi moveantur; & consequenter non solum verbis; sed etiam exemplo (ut alibi in hac diss. plenius dictum) in ea re, quæ ad ipsum similiter spectat, debet eos impellere, alioqui gubernatio pareret contemptum & præceptum contemneretur. Sicut igitur tàm ratione naturali, quàm civili Princeps secundum

ordinariam potestatem Legibus obstrictus; ista secundum extraordinariam aut civilem, nomotheticam seu architectonicam, qvam vulgò potestatis plenitudinem vocant, his solutus. *Rrd. Rudolphin. tr. de absolut. princip. potest. c. 1. n. 3. Petra de potest princ. c. 2. contra Covarr. Finel. aliosqv. & adductos à Petra, Augustino Molà empor. jur. part. 1. q. 1. Alber. Gent. disp. Reg. 1. fol. 28. Auctor Antimach. Theorem. 1. fol. 61. Dautius in explic. l. 3. C. de testam. n. 2. fol. 28. Arnisæus de Maj. cap. 3. fol. 50.* Hanc licet *Vasq. l. d. Anton. Fabr. in Jurisp. Papin. t. pr. 2. Consut. 3. Waremund. ab Erenberg. de Regno subsid. & onerib. subdit. c. 5. n. 6. Riminaldus Junior, cons. 5. num. 229. Vol. Georg. Acac. Enenckelius lib. 1. de privileg. c. 8. num. 73. Limn. lib. 2. cap. 8. fol. 101.* impugnem, ejus vestigia tamen in regimine hujus universi reperiri *Arnisæus de Majest. c. 4. n. 3. Jacob. Martin lib. 1. Metaph. exerc. 3. th. 8.* demonstrant. In hoc enim, qvemadmodum Dei I. Opt. Max. gubernatio providentiæ ipsius imperium, cummunem ferè semper naturæ seriem seqvitur, qvâ ratione naturam *Scaliger* definit *exercit. 188. sect. 1.* qvod sit ordinaria Dei potestas; sed interim sæpius ordinem tanqvam author naturę spernit & negligit; ac pro sapientia ac benignâ suâ omnipotentiâ qvicqvid lubet & miraculis sistit & efficit: Qvandoqve etiam non agit secundum modum, qvem suis ipse promissis determinavit. Sic qvoq; in regimine civili summus Princeps, qvi secundum ordinariam potestatem legibus omnibus obstrictus, secundum earum præscriptum imperium suum in suas exercet; sic à juris legalis rigore vi hujus potestatis liberatur qvando salus publica aut veritas vel justitia periclitatur *l. 23 de Legat. 3. l. 3. de Test. § fin. Inst. qvib. mod. test. infirm. Bachov. ad disp. Treutl. 1. fol. 22. Besold. Oecō. tit. 3. & 4. l. n. 1. ff. q. 7.* qvo intuitu jure meritoq; leg. soluta dicitur *Val. Forst. tr. de*

tr. de Jurisd. Rom ad L. Romul. 2 num. 1. Hilliger. ad Donell. l. comm. c. 17. l. A. Bach ad disp. Treutl. 1. fol. 24. Henr. Scotanus disp. ad lib. C. th. 3. Harprecht. ad pr. Instit. de R. D. n. 124. Bocer. tr. de Investit. c. 3. n. 75. Thom. Lansius de L. Reg. th. 58. Pauermeist. 1. de Jurisd. M. Anton. Delrio in miscell. ad l. 31. de LL. Hackelman 1. Illustr. th. 10. Andr. Gerhard disp. ad instit. 1. th. 7. Piccolom. in Philos. mor. grad. c. 19. Keck. disp. pract. 29. probl. 12. Henr. Velsten cent. 1. quæst. polit. decad. th. 6. Mantica de conject. ult. lib. 6. tit. 1. Menoch. Cons. 351. n. 8. Sichard. in l. Sancimus pr. n. 18. & seq. C. de donat. Rosent. de feud. c. 12. conclus. 10. n. 15. fol. 645. & effectu. 2. fol. 166. Bernh. Græveus concl. pract. concl. 38. n. 25. Pistor. lib. 3. q. 9. Bocer. de donat. c. 3. n. 76. Wehner. cons. Franc. 1. Bornit. tr. de Majest. c. ult. Specham. 1. q. 72. nisi enim hæc præcellentia concessa foret, quomodo, qvæso, circa leges dispensare, easdem mutare, & pro ratione statûs, utilitate Reip. exigente, iisdem derogare posset, *Bodin. 1. de Repub. c. 10. Clapmar. libr. de arc. Rerump. cap. 11. & 12. Amirato. 4. disc. 7.*

Pars II.

Prædicati ex ordine dispositionis tractat.

De Principio originali Imperii:

PRincipium originale summi Imperii duplex est, vel Remotum vel proximum. Remotum est Deus; proximum est vel principale, vel ministeriale. Proximum & qvidem principale duplex est, vel internum vel externum. Internum est natura ejusqve instinctus irrefragabilis. Externum verò Necessitas seu communis indigentia. Ministeriale est populi suffragium, ejusdem consensus.

§. I.

De Principio Remoto & universali.

PRincipium remmotum dixi esse Deum. Hic n. est, qui primos nostros parentes conjugio primum colligavit, deinde copulavit, eidem conjugio benedicens libros ex eo suscipi voluit, quos naturalibus affectibus tum inter se se, tum etiam cum parentibus colligavit, ut sibi mutuò sic adhærerent, & in una eademque domo & familia viverent; atque hinc societas domestica originem traxit, ex quâ posteà cæteri hominum cætus, Respub. & Imperia profluxere, ut uberibus inf. patefaciam. vid. *Keckermann. præcogn. pol. 9. & Curs. philos. disp. 29. probl. 4. Danæus, pol. Christ. l. c. 3.* Nec tantum naturalis ortus Rerump. earum originem ad summum hujus universi Rectorem referendum docet; sed idem quoque sacræ literæ passim inculcant. Salvator ipse ortum Imperiorum huic refert, dum *Joh. c. 19.* Pilato Imperium super semetipsum divinitus ei concessum fatetor. Et *Proverb. 18.* sapientia ipsa inquit, per me Reges regnant, & legum conditores justa decernunt. *3. Reg. c. 10.* hæc verba reperiuntur: sit Dominus Deus tuus benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thronum Israel, & constituit te Regem, ut faceres judicium, & justitiam. Salomo ipse fatetur se Regem à Deo constitutum. Non enim est potestas nisi à Deo. Et Deus ipse *Deut. 16.* constituit Judices vel Magistratus constitui jussit, ubi antea non erant. Sic *sap. 6.* Deus ipse præfecit populo Mosen *Exod. 8.* & David divina ordinatione electus *1. Reg. D. Thom opusc 20. lib 3. c. 1. August. lib. de Civ. Dei Comm. cap. 90. Lipsi. in mon. polit.* Qua ratione igitur David voluntate & providentia divina Imperium obtinuit: Sic quoq; eodem exemplo omnes Principes potestatem suam eidem acceptam

ptam ferunt, dum Deorum providentia vel Dei gratia se constitutos scribunt. *Bodin. l. de Rep. c 11. n. 177. Besold. l. 1. pol. c 2. th. 13. fol. 62.* Nec certè alii potestati qvam divinæ ortum Imperiorm tribuendum esse, vid. *Joh. Meirs in mantis. cap. 8 Bornit. de Majest c. 4.* recta ratio dictitat: secundum n. hujus rationis dictamen homo in hominem, non habet imperium aut dominium, nisi habeat à Deo. *Petr. Andr. Canonherius diss pol. in Cornel. Tac. Ann. libr. p. 162* Nam Rector omnibus subditis sapientia debet antecedere, si eos recte regere, & potentior si reprimere velit. Qvare cum homo ejusdem sit speciei, neqve excellentiori polleat intellectu qvoad essentiam, neqve acrioribus moribus abundet, qvam subditi simul, Imperium in illos nisi à Deo habet, ea per non potest esse Dominus caprarũ, nec taurus vaccarum, nec aliqva aqvilarum; sed pastor, qvi est diversæ speciei, & jumentorum dominus. Beluæ verò non Regem habentes diversæ speciei per Anarchiam vivunt: ut lupi, passeres, & id genus, vel per Democratiam, ut: formicæ grues, locustæ; vel per Monarchiam, ut apes qvæ diversæ speciei Regem habent, multa animalia coronam à natura in capite habent; sed inter homines nullus cum corona nascitur, qvare homo, ut homo, aliis præesse non potest, nisi à DEO authoritatem aliqvo titulo haberet, vel per electionem vel succesionem.

§. II.

De Principio originali proximo interne movente.

PRoximum, ut dixi principium originale internum, est, ipsa Natura. Sicut enim Respub. à Deo duxerunt ortũ, & à Deo modo vario nobis fuere patefactæ, homines per

naturam, interna naturæ commotione ducti, eas instituerunt, & singulari qvadam ratione informarunt. Non enim certè hominum institutis aut per vim, ut Conringius putat, sed vi naturæ Imperia constare, 1. Extrinseca declarat necessitas *Thom. libr. 1. de Reg. princ. c. 4.* Natura, siqvidem cum hominem producat, omni auxilio distitutum in terram projiciat consilii & auxilii omnis inopem; Qvibus tamen tum qvam maximè eget, si ei subveniri nequit, nisi alio interveniente & juvante, etsi verò nutritus est corpore; non tamen animi lumen exercere potest, nisi in societate doceatur. *Patritius Libr. de Rep. tit. 10 Aliud. cap. 1. pol.*

2. Idem demonstrat naturalis origo & successio Imperiorum, qvæ mihi hisce principiis orta videtur, qvod hominibus dissociatis adhuc & vagis, atqve in unum locum coeuntibus appetitu societatis nativo, amoreq; sui similis instigante, non frigoris necessitate, ut Vitruv. nec eloqventiæ admiratione, ut Cicero existimarunt, idem continuò aliqvē ordinē qvi est omni multitudini necessarius adhibendū cognovere; sicq; Reip. formam qvandam initio qvidem rudem fereqve informem, qvod adhuc rerum multarū, qvæ usu qvoq; postea compertæ sunt, caruissent: Deinde perfectionem, meliusqve institutam ad mores ingeniaqve gentis suæ & Regionis constituere. In hac autē societate, qvia id maxima perturbationum erat causa, qvemcunq; è vulgo sine ordine pro lubitu, qvocunqve tempore ac loco obire, nec esse aliqvos civium gradus alii qvidem duos, tresve aut plures, qvorum consilio uti vellent, sibi eligêre; alii societatis suæ optimos, alii unum, alii deniq; alios, ut tēpus, occasio vel ingeniorum eorundem natura postularet. Necessarium porrò fuisse

hunc

nunc hominum principatum in terris, ex eo intelligitur, qvod idem illud, qvod nunc perturbatis seditione civitatibus evenit, olim extitisse ante omnem Reip. constitutionem videtur. Nam uthodiè commotâ Reipubl. qvivis è mediâ plebe audacissimus potest summam potestatem occupare, pro libidine cunctis imperare, spoliare aliorum bona, & qvidvis pro lubitu agere non veretur, sic olim id usu eveniisse videtur. Qva propter societas hominum autoritate dignitateq; omni sua, præstanti alicui prudentiq; viro vel multis coacta fuerit ejus imperio se subjicere, ne scelleratorum injuriis audaciæq; eorum pateret, hincqve effectum est, ut, cui communi omnium consensu tributa esset summa potestas, qvasi communitatis personam gerens, jure aliqvo inciperet omnes cohibere, leges imponere ac facere, alios vi ac metu coercere, alios præmiis afficere, necessaria præsidia societatis universæ & sibi parare, qvibus se tueretur non modò adversus domesticorum hostium impetus, sed externorum etiam. Atqve huic paulatim autoritas magna atq; imperium universæ societatis approbatione datum accessit, qvousqve vel idem sibi ipsi perpetuò, ac potesteris suis vi acarmis usurpavit, repugnante etiam communitate, faventibusq; illius Tyrannidi paucis amicis & potentioribus vel oblatum, ab aliis ultrò accipit retinuitq; in posteros hereditate relictâ. Hisce igitur exinitiis omnia imperia nata & constituta mihi videntur, si Rerumpub. ac Gentium mutationes, historiam antiqvitatis vel ab orbis primordio repetamus, nisi qvod sæpè, ut dixi, apud alias gentes unus aut alter fortasse rerum potiri solitus sit: apud alios plures, vel ex præstantibus vel potentibus, apud alios aliqvi ex ipsa multitudine lecti. Ex qva formæ Rerumpub. diversæ natæ sunt, de qvibus

bus hoc loco omninò non opus est dicere. Dummodo constet administrationis cujusqve formam omnem atq; ordinẽ ex aliqvo hujusmodi fonte manavisse, qvod ad institum nostrum spectabat. Cum itaq; hujusmodi omnium origo & incrementum natura qvoq; humani ingenii idindicante videatur, fit ut alii Imperiorum alias necessitudines & successiones induxerint: Alii casu qvodam homines ipsa ex terra sponte, veluti herbas natos coiisse, cognitoq; societatis beneficio paulatim congregatos fuisse finxerint: Alii demum pro captu suo aliud ejusmodi excogitarint. Nam Plato, & cum eo Poetæ omnes auream fuisse qvandam mundi ætatem sub Saturno dicunt, cum homines passim sine lege, sine jure, sine ordine, nullo Duce, Regeve, præterqvam Deo vagabantur, alebanturqve ex terræ fructibus sponte sua enascentibus, nullo cultu aut agricolatione; cum nihil injuriam ab aliis cuiqvam inferretur, cum omnia essent communia cunctis atqve obvia. Hanc sine dubio mundi conditionem poetæ antiqvi & Philosophi fortasse ex eo commenti, qvod ab Hebræis aliqvando audierint, ut alia Religionis eorum decreta, Cluverus lib. 1. Antiq. Germ. Cap. 20. non pauca, ætatem fuisse qvandam primi hominis; in qva idem Deo gratus atqve innocens, ubi nondum ullis adhuc sevitiis se inqvinarat; sive ex eo, qvod apud Danielem Vatem in sacris literis legerent, primum illud terrarum orbis sub Babyloniis Imperium aureæ cujusdam statuæ forma esse signatum. Ajunt Præterea jove regnante argenteam ætatem, subitò à priori deteriorem justitia è terris ad Superos evolante, extitisse, tuncqve rapinis, cœdibus, pugnis, disidiisqve homines inter se desæviisse cunctaqve perturbata esse. Qvapropter necesse fuerit artes, ex cogitari & necessaria vitæ

adjumen-

adjumenta, cùm propter hominum injustitiam, neqve facilem se terra iis præberit, & ejus fructus ab aliis per vim raperentur; tunc leges, jura & Respubl. condi cepisse: deniq; omnem hunc vitæ cultum, qvo nunc etiam utimur, paulatim ruente in pejus mundo, hoc est, ænea & ferrea ætate jam subeuntibus, propter majores necessitates invectum. Itaq; hominum vitio Respublicas informatas, leges & jura condita, Imperia & Reges institutos; omnem deniq; civitatum ordinem institutum; propterea qvod nulla ratione alia vita, sic affectis hominibus corruptisq;, degi posset. Qvam si jure aliqvo illi cohiberentur: cum ut prioris, illa in ætate aurea innocentiores sincerioresq; erant; ita nec tot legibus & institutis eguerint. Qvi verò mundum fuisse ab æterno putant, ut nullum rerum omnium interitum plane; sic nec rerum, nec ordinis civitatum istius institutionem fuisse unqvam intermissam, nullamve prorsus arbitrantur: licèt diversas Regnorum vicissitudines & conuersiones fuisse existimarint, ut qvæ imperio unius Civitas primum parebat, eadem aliàs subjiceretur pluribus, aut vice versa qvæ pluribus prius, uni posteà. *Sic Platr in Atlantico* Athenienſium Rempub. aliam qvandam, ante octo annorum millia extitisse, aliasq; Athenas fingit; idemqve in Timæo apertiùs confirmat, qvod qvasi cum mundo æternus hic Rerumpubl. ordo, qvo nunc utimur, ab eo fortasse alius præstantior exciterit. Aristoteles ne verbum qvidem ea de re faciens, modum duntaxat & ordinem, qvo Resp. constitui potuisse videantur, arbitratu suo tradit: minimè significat, num idem ita ab æterno fuerit, an inceperit aliqvando. Qvanqvam vero est similius, eum qvi mundi æternitatem induxerit, rerum item publicarum constitutionem perpetuò fuisse, putarit. Epicurei,

curei, qvi homines ſubitò ex atomorum concurſu editos opinantur, non minùs temerariam civitatum originem aſſerunt, qvàm illam ipſam humani generis. Mihi autem veram hominum originem intuenti ab ipſo ſtatim exordio, natura ingenii noſtri, ſermonis, rationisq; vi atq; appetu nos inſtigante cœtus fuiſſe hominum videntur. Nàm præterid, qvod effecto jam homini Deus, ne ſolus eſſet, comitem ſui generis fœminam adjunxit, qvod magnum eſt ſocietatis neceſſario naturæ vinculô coactæ argumentum, poſtqvam ex eo primo conjugio filii nati ſunt, atqve eorum auctus paulatim numerus, non ſolùm domicilia ſibi ædificaverunt, in qvibus tota familia contineretur, ſed civitates poſtea coaluere; qvæ certè ſine ordine atq; inſtitutis nec eſſe, nec amplificari, derivariqve in alias colonias potuerunt. Hiſce tenuiſſimis ortæ initiis Reſpublicæ, omnes plura & incrementa & ornamenta, tum legum & juris, tùm cultus & artium, tùm reliqvorum vitæ commodorum accepêre, docente videlicet ea multa neceſſitate, uſu experimento, poſcenteqve plura hominum vitio, varietate ingeniorum locorum ac temporum, qvorum, omnium, qvi hic forſan antiqvitates evolvere noſcereqve velit, rationem facilè intelligit. Cum autem jam unaqvæqve civitas ſuis regionibus eſſet concluſa, earumqve rectores anguſtorum adhuc finitum dominatione contenti, primò paucos illos cives, qvaſi filios patrio jure continerent, tum demum aucto ipſorum numero & propagato in proximos pagos atqve colonias paulatim eos deducere, inceperunt; qvousqve gentis ejusdem homines non jam unis mœnibus, nec civitate una, ſed latioribus agri ſpatiis diffuſi alias civitates ædificarunt, & coluêre. Creſcente vero, ut fit, una cum rerum copia cupiditate atqve avaritia, ſubiit contin uò invadendi aliorum fines, ac ſuos

pro-

propagandi libido. Qvod primo à Nino Assyriorũ Rege factum, Justinus, à Nembroto, Josephꝰ scribunt. Itaq; primum qvos communis populorum consensus Principes, juris atq; ordinis conservandi causa deligerat, angustissimam illam hominum, qvibus præerant, societatem imperio suo, vel armis occuparunt, ut rerum soli potiri vitam omnem tranqvillius, summotis longùis hostibus, possent & filiis suis, qvos simili indignitate imperii, cuperent constitutos eandem ditionem relinqveret, recte vel factorum in suos, nomine perpetui Regni, privilegiũ, & sibi & posteris, qvos ipsis fore similes cuncti sperabãt, oblatione veluti præmiũ servatæ societatis accepere: Sicut v. à divinâ ordinatione & naturæ suffragio, tanqvam causa à principali, Imperia ortũ suum ducunt: sic proxime à consensu & voluntate populi tanqvam à causa ministeriali dependent. *Bodin lib 6. de Rep cap. 5 Lipsl lib 2. Doctr. civil. c. 4 Casus lib. 3. Sphæræ Civit. cap. 11. fol. 200 Eberhard. à Weihe in peculiari & eruditissimo scripto politico. Barth. Keckerman lib. 1. system. pol. cap. 4 pag. 110. & seq item cursu philosoph disp. 29. problem. pol. 14 Wilhelm. Zepperus lib 3. de LL. Mosaic. cap. 4. per tot. Herman Kirchner. Orat. Marp. 15. p. 182. 183. Alber. Gentilis in dissert sua de absol Imper. Georg. Schönborn. lib. 2. pol. cap. 9 Lælius Zech. 1. pol. 3. n. 2.* Cum enim Imperii proprietas apud populum sit, minimè vero in patrimonio Principis, uti opinatur Conring us, videatur. *Bossius de principe & privilegiis illius. Vasq. lib 1 Illustr. controv. c. 4 Gregor. Tholos. lib. 3. c. 8. de Repub. Rosenthal. lib. 1. de feud c 5 concl. 10. Natta cons. 640. n. 8. Rolandus à Valle cons 1. vol. 2. n 109 Molinæus in consvetud. Paris. tit. 1 §. 1 glos. 5. n. 49 Petr Heigius q. 19. Renat Hoppinus de dominio lib. 2. tit. 13. 14. Menoch. lib 2. cas 559. arbitr. jud.* hinc à nullo, nisi populo, alienari vel in alium transferri pote-

rit, Bruckman tract de Regal § soluta potestas memb. 2. cap. 4. effect. 6 n. 1. & seq. p. 471. Petr. Heigius part. 1 q. 19. Hottoman. Illustr qvæst. 1. utpote cujus consensus præcisè necessarius est. Æqvitati enim consentaneum, ut is, qvi multis sit imperaturus, ab omnibus eligatur. Machivel. libr. 1. disc. 10. Herman. Kirchner. in Rep. disp. 4. th 2. L. A Greg. Tholosan. lib. 7. de Rep. cap. 1. Danæus lib 5 pol Christ. c 3. Vnde Imperia per vim obtenta citra consensum populi, non legitima, sed Tyrannica & illegitima existimantur. Lipsl lib. 5 civ. doct cap 4. Casman c. 8. vit. pol. Keckerman. lib. 1 syst. pol. c 4 p. 124. Timpler. 4. polit. c. 10. q. 7. Vtpote qvæ à violento possessore ex non justa causa possidentur. Hippol. à collibus in principe cap. 2. Keckman. d. l p. 123. Henon. disp. pol. 9. th. 24. p. 466. Justum igitur qvo sit imperiū est necesse ut populi voluntas accedat vel expressa, ut in regnis electitiis; Plato. libr. 6. de LL. Timpler. lib 2 polit cap. 2. q. 3 Aristot lib. 4 polit. 15. Tholos. lib 4. de Repub. c 5. Althus cap. 8. polit. n. 67. Alex. ab Alex. Genial. dier. c. 11. Bodin. lib. 6. de Rep. c. 5. Philip. Cominæus lib 8. comm. pag. 625. Vincent. Cabot. lib. 1. disp. 15. Jacobus Orlosbaus. cap. 35. in Respons. jur Chassan. Catalog glor. mundi part. 2. Consid. 8. Vel præsumta & signo aliqvo declarata, ut in regnis successivis. vid. Bodin. lib. 6. de Rep. c. 5. Lipsl. lib. 2. Civil. doctr. c. 4. Alber. Gentil. in disp. sua de absol. Imper. Keckerm. in system. pol. p. 110. & seq. Qvæ tacitè intervenire præsumitur, cum populus in ipsis inaugurationib9 tanqvam manifesto aliqvo signo declarat, qvem imperare velit; Hocqve modo qvos approbavit, eos eo ipso in qvasi possessionem Imperii mittit, more non tantum antiqvissimo; Num. 27. v. 22. 1. Sam. c. 10. v. 24. 1. Reg. 1. c. 1. vers. 3. Althus cap. 15. in pol. Tholos. lib 6. de Rep. cap. ult. & lib. 8. c. 2. num 11 & seq. Keckerman. Curs. philos Disput. 29 probl. pol. 16. Barclajus lib. 3. de Reg. potest.

teſt c.2. Hieronym. Balbus in lib. de Coron p.39. Matt. Stephan. de Jurisd.n.142. Oldradus conſ.90.n.75. vol.2. Bodin. lib.2. de Rep.c.6.n.225. Petr.de Andlo lib.2.de Imper. Rom. c.5. Warem. ab Erenberg.de Regn.ſubſid.c.1.n.1. Paurmeiſt.de Jurisd.2.c.4. n.4. Paciamus lib.2. de probat.n.32. Mandellus conſ.62 n.31. Molinæus conſ.vet.paris tit.1. Des.fies.n.73. Sconb lib.5.polit.cap.8. Sed etiam conſvetudine & moribus omnium ferè Gentium receptis & approbatis. *Timpler. lib.2.pol.cap.3.q.5. Hier. Balb.de coron.p.8. Schönb. lib.2.pol. c.20. Lancellotus in Templ. omn. judic.lib.1.c.1. n.9. Matth.Steph.lib.2.de Jurisd.part.1.c.1. n.133. Tholoſ.lib.35. Syntag. jur. univ.c.1.n.21. Lactant. lib.4.de vera ſap.c.7. Alex. ab Alex. lib.1.gen.dier. cap 28. Greg. Tholos. lib.6.de Rep. c.20. Barth, Keck. lib.1, Syſtem. pol. c.4 p.126. 127. Althuſ. c.15. polit.*

Hæc de ortu & principio originali omnium Imperiorum ſufficiat dixiſſe. Non igitur ut Conringius putat, ab hominum inſtitutis, ſed ab ipſa divina ordinatione: Nec (a) per vim, ſed ipſius naturæ decretis ortum habent. Abhis enim cum Imperia proficiſcuntur, violentus eorum ortus eſſe non poterit, qvod enim naturale eſt violentum, eſſe non poteſt. *Bodin. lib.1. de Rep c.1. & l.3 c.5. adſerit, ſibi ipſi lib.1.de Rep. cap.6 it. lib.4. c.1. contrarius conf. Schönborn. lib.1.pol c.4 p.7. Timpl. l.1 pol. c.3.q.8. Bornit de fund Rep ſtatu cap.4.p.20. & 21.*

Adhæc ut ut Imperia deſcendant à Deo & Natura, tanqvam cauſa principali; mediatè tamen à populi ſuffragio, tanqvam à cauſa miniſteriali Imperium conferente, dependent. Et hoc qvidem maximè in Regnis electitiis, ſicut qvoq; ab ejusdem approbatione in regnis ſucceſivis, ut ſupra notatum, conſpicitur; qvod tamen imperitè in præſenti diſſert. Conring. negat.

DE PRNCIPIO EXTRINSECEMOVENTE:

CAusam minus principalem seu impellentem fuisse vel indigentiam, vel vim externam, vel eximiam aliqvam utilitatem, vel aliam necessitatem, uti dubitare non attinet; sicut hoc qvoq; præclarè *Cicero l. 2. offic. docet, vid. Danæ l. 1. polit. Christ. c. 3. Keckermann. system. pol. p. 9. usq; ad p. 20. it. in cursu philos. disp. 29. problem. q. 2. Timpler. lib. 1. pol. q. 3.* Sic malè Conringius causas hasce extrinsecè movẽtes & impellentes *Thes. 20. 30. 32. 33. 35. 36. 39. 40. 41. 42.* ad causam finalem reducit. Nec qvicqvam eidem patrocinatur authoritas Ciceronis: Cicero si qvidem in loco allegato *lib. 2. offic. fol. 37.* disertè de causa impellente & principio movente disputat, qvo scil. hominum studia ad utilitates nostras, allicere atq; excitare possumus, h. e. orationis thema, hic status controversiæ, qvem *Cic. ipse lib. 2. off. fol. 36. L. B.* determinat. Hoc ita determinato, præmissis nonnullis *fol. 37.* breviter proponit, propter qvas causas se homines imperio alterius & potestati subjiciunt, qvæ & qvales sint, his monet verbis: Ducuntur enim, inqvit, aut benevolentiâ aut beneficiorum magnitudine, aut dignitatis præstantiâ, aut spe sibi id utile futurum, aut metu, ne vi parere cogantur, aut spe largitionis, promissionibusq; capti, aut postremo (ut sæpe nostra in Rep. videmus) mercede conducti. Hæc est summa dissertationis præsentis, hâc de materia institutæ. Qva non de causa finali, sed de principio originali movente, non qvidem universorum, ut idem malè existimat, sed singulorum tantum qvo scilicet ij ducuntur vel moventur, ut hujus vel illius potestati se submittant, & ejus authoritatem comiter observent agitur.

PARS

Pars III.

Prædicati agit.

De subjecto summæ potestatis vel Imperii.

SUmmæ potestatis subjectum pro diversitate status diversum. Aut n. status Reip. est Monarchicus, aut Aristocraticus, aut Democraticus, *Plato de Repub. c. 8. & de LL. c. 3. Aristot. Ethic. 8. c. 10. lib. 3. pol. c. 7. 1. Rhetor. c. 8. Dionis. Halicarn. l. 2. Plutarch. in libr. de unius domin. imperio, paucorum populari statu. M. Tullius in fragm. de Repub. Senec. lib. 2. epist. 14. Æschines in Timarchum & Ctesiphontem, Isocrates in Nicocl. Hermogenes de polit. Herod. libr. 3. Arrian. l. 1. Dion. lib. 44. Stobæus sermon. 40. Bellarm. lib. 1 de Pontif. Rom. c. 1. Bodin. lib. 2. de Rep. c. 1. Lipsi. lib. 2. Civil. doctr. c. 2. Greg. Tholos. libr. 5. de Rep. c. 5. Timpler. libr. 5. pol. c. 2. q. 7. Keckerman. lib. 2. system. pol. c. 4. 5. 6. Obrecht. disp. de Regal. th. 543. Schönborn. lib. 1. pol. c. 16. Danæus lib. 1 pol. Christ. c. 6. Sigon. de antiquo jure Rom. lib. 1. c. 1. Franc. Patricius lib. 1. de Reg. tit. 3. item lib. de Rep. tit. 4. Simancha de Rep. lib. 2. Osorius lib. 7 de Reg. Instit. Julianus Barbaranus in sua officina tit. de principe n. 10. Pontanus lib. 4. de obedientia. Arnisæus libr. 1. Doctr. pol. cap. 8. Vincent. Cabot. lib. 2. disp. cap. 4.* vel mixtus. Sicut igitur status Imperii diversus; sic quoque diversa ejusdem sunt subjecta. In statu enim regalia Imperium apud unum residet. *Danæ in aphor. pol. num. 3. p. 71. Keckerm. lib. 1. system. pol. c. 1. p. 33. & 34. Tholos. lib. 6. de Rep. c. 4. p. 33. Alex. ab Alex. gen. dier. l. 1. c. 2.* In statu Aristocratico apud paucos, virtute & dignitate, meritisq; erga Rempub. maximè insignes. *Arist. 13. pol. 7. Herod. lib. 3. Bodin. l. 2. de Rep. c. 6. Melchior Junius quæst. pol. 4. p. 16. Keckermann. libr. 2. system. pol. c. 2.*

pol. cap. 2. Althus. c. 32. pol. In statu vero Democratico apud multitudinem *Aristot. 4. pol 4. & 6 pol. c. vid. Tholos. ls. c. 2. 31. l. 6. c. 2. n. 12 Bodin. libr. 2 de Rep. c. 76. & lib. 6. c. 4. Althus. cap. 32. Keckerman 2 pol c 3. & cursu philos. disp. 36. q. 7. Danæ libr. 6. c. 5. Casius Sph. civ. l. 6. cap. 2.* In statu vero mixto apud plures divisim, secundum proportionem inæqualitatis, & sic qvidem res non eadem ratione eodemq; modo se habet, sed variè & diversimodè pro diversitate mixtionis, apud omnes vero simul & æqvali gradu esse non potest, qvod tamen, *Arist. lib. 4 cop 4. & ex eo Author disputationis thes. 8.* affirmat. cum enim in qvolibet Imperio unus præsit, alter subsit, ut bene notat *Vultej. lib. 1. Jurisprud. Rom. c. 11.* hinc ubi majestas sive imperium apud omnes, cum nullus ibi præsit nullus subsit, hinc ibi nec Imperium nec subjectio erit, sed mera ἀταξία, confusio & anarchia. Cum igitur, ut suprà probatum, diversa sint subjecta summi Imperii, hinc non tantum apud multitudinem, sed etiam apud plures virtute excellentes, vel unum esse potest, pro diversitate status. Nec unqvam hoc negavit Clariss. Dominus Althusius, ut Hermannus Conringius thes. 7. eidem affingit. Clarissimus enim vir, *c. 19. inpolitic.* qva ratione *c. 9.* populo omnem tribuat majestatem, ipse semet ipsum declarat: Jura inqvit universalis consociationis & corporis illius politici, ratione proprietatis & dominii pertinēt ad corpo universalis consociationis, seu membra regni, at vero ratione usus, & administrationis spectant ad summum illius magistratum, cui à corpore Reipubl. sunt commendata. Hæc sunt verba. Clariss. Viri Dn. Althusii, qvæ totidem syllabis ab Authore disp. de summæ potestatis subjecto, totidemq; referuntur literis, qvibus manifesto docet, jus summi Imperii apud unum vel plures esse, posse, cui

se, cui scil. à corpore Reip. commendatur. licèt vero ratione administrationis, & actualis exercitii, per realem quandam communicationem apud unum vel plures esse, potest summum Imperium, ratione tamen fundamenti residet apud corpus universalis consociationis, cui radicaliter inest & cohæret, *Hottom. de Antiq jur. Regn. Gall. cap. 19. & cap. 23. Hænon. disp. politic 3. th. 39. p. 110.* nec ab eo à velli potest, multò minus totaliter alienari, qvæ sententia Althusii & aliorum Politicorum, certè non adeò absurda, ut forsan tibi videtur th. 17. nec adeo indigna, ut eruditus aures suas præcludat; profectò qvicunqvè vel leviter, & primis tantum labris civilis gustavit prudentiæ præcepta, non potest amplius ignorare, qvam graviter non Althusius; sed Conringius cum suis assecl is erret, qvi pro fundamento supponit, finem omnis societatis civilis, non esse parētium utilitatem, sed imperantium, th. 18. Reges, Principes & summas potestates verba sunt Authoris, th. 17. non esse propter salutem populi, sed populum propter Principes, qvæ certè assertiones sicut impiæ, sic jam dudum etjam consensu omnium politicorum tam è schola, qvam republica explosæ. Nec abs re; cum Reges ac principes, ad tyrannidem incitent, & finem omnium Imperiorum evertant, ut ex *l. 1. polit. Arist. cap. 1.* idem apparet. Summam igitur, uti constat injuriam Conringius Cl. Dn. Althusio, facit, dum sententiam ejus, mentemq; totaliter pervertit. Althusius siqvidem, dum negat jura summi Imperii in alium transferri posse, vel alienari, ibi disputat non de exercitio summæ potestatis; hoc enim transferri in alium posse, nullus politicorum saniorum negavit, qvod tamen citra necessitatem Author *th. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.* probat, & in ejusmodi heterogeneis maximam partē dis-

putationis absumit. Non igitur de exercitio summi Imperii ejusdemqve jurium, sed de fundamēto, & de jure qvæstio hic instituta; hoc alienari posse, Conringio probandum erat contra Althus. & alios, vid. *Bald. cons. 274. libr. 3. & cons. 303. Claud. Aqvens in sum. qvi Feud. dare limitat. 1. & 12. Molin. tit de Feud § 40. q. 1. & 2. Cyn. in l si serva matre de bon. matern. C. Joan. Andr. in cap. ultim. de præbend. libr. 6. Alex. cons. 141. libr. 1. notab. 6.* Qvæ duo cum separata sint, temerè tamen Conringius confundit, & sic qvò imperitioribus nebulam objiciat aliqvam, longa disputatione instituta id probat qvod probandum non erat, in qvo sanè qvin mentem Clarissimi Viri omninò pervertat, dubitare non attinet. Adhæc cum de summæ potestatis translatione disputat gravissimè peccat, qvod exercitium summi Imperii non per modum communicationis, sed abdicationis in imperantes transferri existimat; cum nec in absolutissimis Principatibus, qvæ populi voluntate deferuntur, nunqvam ita imperantibus permittat Imperium populus, ut prorsus nihil excipiat *Hugo Grotius libr. 1. de J. B. cap. 3. §. 13. Stephan. jun. Brut. qvæst. 1. vindic. controv. Tyrann. lib. 1. fol. 25.* Exemplo nobis sit populus Romanus, qvi transferendo summum Imperium in principes suos, non qvidem expressa sed præsumptâ, nec tàm libera, qvàm coactâ voluntate, non abdicative (se eo abdicando, & soli principi cedendo) sed concessivè, cumulativè, & communicativè, (hoc est, tantum apud se retinendo, qvantum transferendo, & principem in consilium potestatis assumendo) transtulit; Non enim cessio hîc, sed concessio facta, ut benè notat *Govean. variar lection. libr. 2. cap. 30. Corras. miscell. jur. lib. 6. cap. 8. Hottomann. epitom. pandectar. de constit. princip. num. 1.* argumentum huic assertioni præbet, qvod concessa summa potestate, populus nihilo-

hilominus ejus jura usurpaverit. Constat enim etiam post hanc translationem leges tulisse & approbasse, *l. 32. §. 1. vers. nam cum ff. de LL. princ. Instit. de bonorum possess. vers. quos autem* etsi fides habenda *Rævardo de auctoritat. prudent. cap 6.* arrogatione approbâsse *Cajus 2. Inst. tit. 3. §. 4. Hilliger ad Donell. lib. 2. cap. 23. 2.* constat habuisse potestatem belli indicendi, *l. 24. de captivis & postlim. revers. 3.* obtinuisse imperium in loca subjecta: *l. 3. inpr. ne quid in loc. public. 4.* Majestate quoq; fuisse præditum. *l. 7. §. 1. de captiv. & postlim. revers. l. 1. §. 1. l. 3. ad l. jul. Majest. 5.* negari nequit, etiam Senatum jus suum sub principibus retinuisse: & quidē de nomothesia augustissima juris senatorii particula textus clari prostant, *l. 9. ff. de LL. l. unic. C. de Senatus, consult. Donell. 1. comm. c. 8.* qvi alienæ opinationis nubes, veluti spissis explicationis incongruæ tenebris in volvi seminime patiuntur, testantur siqvidem hoc ipsum infinitæ orationes à principibus in senatu habitæ. *l 8 ff. de transact. l. 1. & 2. ff. de feriis l. 3 ff. de fugitivis l. 15 ff. de sponsal l. 32. ff. de donat. inter vir. & uxorem l. 1 § 1 ff. de statu defunctor. l. 4 ff. si libert. ingen. esse dicatur Cujac. 1. observat. 18. Wesenb. part. D. de senator. Gothofred. ad l. 7. C de præd minor. Thom Michael de Jctione th. 111. lit. F. Brissonius 1. antiqvit. 16.*

Qvibus senatus rogatus fuit, ut qvæ constitui vellent, Principes confirmarent. Idem confirmant complura sub diversis Impp. facta, & nonnulla Corpori Juris qvoqve inserta Senatusconsulta, Augusti tempore factum fuit, SCtum de aqvæ duct. relatum *apud Fortin. de aqvæductibus lib. 2.* nec non Senatusconsultum Syllanianum tempore Claudii; SCtum Julianum ut ex *Paul. l. 22. qvæstion. & callistrat. lib. 1. qvæst.* patet; ac SCtum Vellejanum, de assignat, *libertor. Hottom. de senator & insignib. Jctor. cap. 9.*

Tempore Neronis Sctũ Pegasianum, Trebellianum, Neronianum de simulatis adoptionibus, Turpullianum, de accusat. desertis *Brisson. lib. 17. de V.S. in verbo senatus consultum.* Tempore Vespasiani Scutũ Claudianum, ac Macedonianum, vid. *Muret. l. 9 ff. de LL. Giphan. ad §. SCtum Institut. de J.N.G. & C. Faber. 1. semest. ultim. Hillig. in not. ad Donell. lib. 1. cap. lit. 9.* & deniq; tempore Leonis constitutione effectum, ne amplius Scta fierent, *Novell. leon. 78.* facta ergo antea, ut dicamus veritas postulat, accedit præterea fides historica, non exiguam senatus authoritatem etiam principum tempore comprobans. Legimus namq; apud *Sveton. in vita Neronis sub capite de morte ejusdem.* Neronem à Senatu hostem judicatum more majorum puniendum, id est, secundũ *Eutropium*, ut nudus per publicum ductus, furca ejus capiti inserta, virgis usqve ad mortem cæderetur, atq; ita præcipitaretur ex saxo. Et de maximo qvoqve senatum sumpsisse supplicium refert *Calvin. In principe fol. 31. Dauth. ad l. 3. C. de Testam. & Xiphilinus* qvoq; prodidit in augusto, Senatum per se judicasse, dedisseq; responsa qvorundam Regum, & populorum legatis. vid. *l. 3. C. qvi manumitti non possunt l. 14. de ff. de accusat. l. 2. in pr ff. de hæredit. petit l. 1. §. ff de fugitiv. l. 1. C de compensat. l. 64. in pr. eod. tit. l. 32. in pr. ff. de donat. inter. vir & uxor. l. unic. §. 1. ff. de libert. universit. l. 7. §. ff. de oper. public. censit.* præterea excellentem Senatus potestatem amplius probat, qvod ab eadem ad principem non liceat appellare, *l. 1. §. 2. ff. à qvibus appellare non licet.* Qvod Senatus æqve ut principes vetare possit, ne aqva ex flumine publico ducatur, *l. 2. ff. de fluminib.* Qvod Senatus æqve ut Princeps relegandi potestatem obtineat. *l. 14. §. ff. de interdict. & relegat.*

Æqve ut princeps qvasdem conditiones Institutionum

num improbet, *l. 15 ff. de condit. Instit. & l. 70. de hæred. Instit.* æqvè ut princeps famæ restituat, *l. 1. §. 10. ff. de postulando*, hæredes faciat §. *qvos autem Instit. de bonor. possess.* hostes judicet atqve declaret *l. §. 1. ff. de capite minutis*, indignis auferat hæreditatem. *l. 22. ff. de his qvib. ut indign.* privilegia concedat, *l. 17. §. de excusat.* jus nundinarum cui voluerit tribuat, vid. *plin lib. 5. Epist. ad Valerian. Brisson. libr. 1. Antiqvit. cap. 15.* & ejus generis complura alia suo jure perficiat. Ex usurpatione horum jurium satis manifestè appareret, summam potestatem non absolutè, & sine omni conditione in Principem translatam, sed potius principem in consortium summæ potestatis assumptum, populumqve hæc jura vel expressè vel tacitè saltem, eadem sibi reservasse. *Marius Salomonius defensus à Foppio ab Arema. diss. jur. libr. 2. cap. 10. Euginar. Baro & Duaren. ad l. 1. de constitut. princip. Calvin. tract. de principe c. 1. Bocer. de crimin. læs. majest. num. 27. Hordlederus diss. singular. ad l. 20. ff. de LL. thes. 28. Diss. Petr. Theodoric. disput. criminal. 5. th. 1. lit. p. Bronchorst. cent. 1. ἐναντιοφανῶν assert. 5. Harprecht. ad §. sed & qvod principi n. 10. Riemerus Illustr. qvæst. 7. Wegner. diss. Inst. 1. thes 5. lit. G. Dn. Frantzkius diss. de Constit princ. th. 13. n. 11. Hilliger in not. ad Donell. lib. 1. t. 15. lit. G. Faber. in Rational. ad 1. de Const. princ. Barclajus 2. cont. monarchomachos pag. 294.*

Sicut igitur populus Romanus potestatem non omninò deposuit, depositamq; transtulit in principes; sic hodie nulla ferè natio, nullus reperitur populus, qvæ non in concessione Imperii hanc sibi superioritatem reservet, & jura qvædam ex his ad minimum, si non expressè, saltem tacitè excipiat, ut benè observat *Hugo Grotius l. d.* qvo tamen nulla ratione motus recedit Conringius. Con-

fer hac de re *Rolland. à Valle conſ. 80. num. 15. vol. 2. Homod. conſil. 108. num. 13. Alciat. conſ. 103. num. 6. & 10. vol. 5. Ripa, reſponſ. 4. part 4. Curt. ſenior, conſil. 73. num. 24. Jaſon. conſ. 70. num. 1. vol. 3. Paris. conſ. 2. n. 13. & 18. vol. 2. Bald. conſ. 201. Schrader. tract. feudal. part. 10. ſect. 1. n. 131. Chaſſan. in conſv. Burg. rubr. 2 deſ. confiſcationſ. §. 1. Thom. Grammat. deciſ. 30. & conſ. 528 num 4. Rom. conſ. 393. Franc. de Aretio conſ. 102. Dec. conſ. 3. col. 2. Albert. Brun. conſ. 27. n. 18. Mynſ. obſervat. 99. cent. 6. Weſembec. conſ. 95. num. 2 part. 2.*

PARS IV.

Predicati tractat.

De PRINCIPIO NORMALI,

Seu principiis regulativis ſummi Imperii.

EX his primum ſibi vendicat locum jus divinum, ſeu L L. divinæ; Licet enim Princeps, vel is, apud qvẽ ſummę peteſtatis exercitium, legibus ſolutus ſit; ut ſuprà prolixè diſputatum; qvia tamen pauci ex principibus ejus perfectionis & integritatis ſint, ut rectè vivant: imò ſæpiſſime affectibus (qvia homines) ultra modum dediti ſint, qvapropter, ne in moderatione Reipublicæ à via regia declinent, hinc neceſſe habent ut hanc ſeqvantur regulam, qvæ ad arbitrium hominum inflecti non poſſit. *Petr. Gregor. Tholoſan. lib. 10. de Rep. c. 5. Lipſius libr. 2. Civilis doctrin. cap. 11. Althuſius c. 16. & 17. politic. Schönborn. libr. 3. politic. c. 1. Bodin. l. 1. de Rep. c. 10.* Talis verò cum lex ſit, utpotè qvæ nullo affectu movetur, non iraſcitur, non odit, nulla ambitione ducitur; ſed pariter omnes ex æqvo diligit,

nec

nec permittit aliqvem per ambitionem surgere, qvi populum ducat, turbulentasqve actiones agat, sed optimè Rempubl. gubernet, *Francis. Patritius libr. 1. de Rep. Caspar Conteran. lib. 1. de Republ. Venetor.* hinc ut ad hanc, ceu normam inflexibilem & infallibilem Princeps, ac Reipubl. moderatores actiones suas instituant, necessitas jubet, *Picolom. grad. 10. phil. moral. c. 19. Clemens Timpler. lib. 4. polit. c. 4. c. 2. Bodin. l. 6. de Rep. c. 6. Gregor. Tholosan. l. 7. de Rep. c. 20. Casus sphær. civit. l. 3. c. 11.*

Qvamvis verò variæ legum differentiæ, inter omnes tamen cum principatum obtineant leges divinæ, hinc ut ad eas ceu normam & regulam, reipublicæ gubernatio exigatur, consulrum videtur, *Barthol. Keckerman. In cursu philos. post disp. 30. problem. 1. & lib. 1. syst. politic. cap. 6. pag. 137. & 138.* lex siqvidē hęc, cum nihil aliud præcipiat, qvam qvod Deus à nobis fieri velit, & qva ratione voluntas nostra divinæ voluntati conformis reddi possit; hinc nihil magis è re Principis erit, qvam ut omnes actiones suas ad hanc ceu regulam exigat: sicut qvoqve ordinatio & voluntas divina, id ipsum reqvirit: ut benè notat *Origen. in Exod. hom. 10. & in Numer. hom. 11. Divus Hieronym. in epist. ad D. Augustin. Augustinus adverſ. Manichæos Ambros. in Epist. Pauli ad Collossenses c. 2. Tertullian. adverſ. judæos Thom. de Aqvin. 1. part. summæ q. 104. art. 3. & 2. summ. qv. 87. art. 1. Bonavent. 4. sentēt. dist. 3. art. 3. q. 2. Alex Hales part. 2. summæ qvæst. 3. membr. 1. part. 3. qvæst. 5. Lutherus tom. 1. Witteberg. latin. fol. 435. Philippus Melanchton. locor. commun. loco de conjugio Calvinus libr. 4. instit. cap. 2. sect. 15. Bucer. de regno Christi lib. 2. cap. 17. Beza vol. 1. de hæretic. puniend. p. 154. Joan. Wolff. Tigurin. in Deuteron. lib. 1. sermon. Simlerus in Exod. 20. Zanchius in tert. Decal. præcept. Caspar. Olevianus in cap. 7. epist. ad*

ad Romanos Piscator in aphorismis in loco de lege Dei aphorism. 17. & loca de magistratu politico, aphorism. 12. Wilhelm. Zepper tract. de LL. Mosaicis libr. 1. cap. 12. Zacharias Ursinus part. 4. explication. Catecheticar. Lambertus Danæus lib 5. polit. Christian. cap. 2. Victorin strigel lib. 2. locorum commun. de divisione legis fol. 13. & part. 4. de magistr. & part. 3. in descriptione Nov. & Veteris Testamenti Andr. Tiraquell. de pœn. mittigand. caus 38. num. 3. 4. 5. 6. & in præfation. de utroq; retractu num. 8. 9. 10. Joan. Geddeus tract. de contrab. stipulat. cap. 7. conclus. 16. n. 296. Philipp. Decius c. consuluit in 2. notabil. extra de appellationib. Zasius cons. 1. num. 61. vol. 2. Alexand. Immoliens. ad l. stipulatio hoc modo col. 3. in fin. ff. de V. O. Martinus Laudensis tract. de jure primogenitur col. penult. Schönborn. lib. 3 politic. cap. 11 &c.

11. Principium directivum Imperii est jus naturæ seu recta ratio, diffusa in omnes, constans, sempiterna, qvę vocat ad officium jubendo, vetando, à fraude deterret. *Cic. l. 3. de Rep. apud Lactantium l. 6. divinar. Institut. cap. 6. confer. Aristot. lib 5. Ethic: cap. 7. & lib. 1. Rethoricor. cap. 13.* hocce jus nobiscum natum est, qvod non didicimus aut legimus, sed ex ipsa natura arripuimus & hausimus, ad qvod non docti, & facti, non instituti, sed imbuti sumus, sunt verba *Ciceronis in orat. pro Milone. Confer Schneid. ad tit. 2. Inst. de J. N. G. & C. num. 1. fol. 10.* Huic juri, licet aliqvid derogari possit, totum tamen abrogari non potest, nec qvisqvam aut per senatum, aut per populum hac lege solvi potest, *Cic. lib 3. de Republ. n. 9. in fragm. Joanne Sturmio editis.* Nulla igitur necessitas, nulla authoritas hinc tanta, qvæ principem in administratione Imperii ejusdem obligatione eximere valeat, ideò enim Deus ejus principia cordibus homi-

hominum inſcribi voluit, *Rom. 1 cap. 1. & 2. Weſenb. in paratit. de juſt. ac jur. P. Zanchius in oper. redemption. cap. 11. th. 1. lib. 2. Althus. in politic. cap. 16.* qvo ſecundum eorum dictamen & præſcriptum ceu normam, omnes actiones examinarent, eamq; ceu regulam ſeqverentur, in tantum, ut qvi hoc facturi non ſint, majeſtatis divinæ judicium non effugient. *can. qvæ contra mores diſt. 8. Vasq. Illuſtr. controverſiar. 31. num. 21 & 22. Bodin. lib. 1. de Republ. cap 8. num. 102. ad fin. capit. Hermannus Vultej. ad § 7. Inſt. de Jure Nat. Gent. & Civil. Joan. Camman. de Majeſt. diſp. 1. thes. 37. 41. Benedictus Winckelerus de princ jur. 3. cap 7. & 5. cap. 4. Scotan. diſp. ad lib. 1. C. thes. 4.*

Cum igitur ſanctiſſimis naturæ decretis & inſtitutis qvilibet obligatus; ſic qvoq; principem iis teneri dubitare non attinet. vid. *Mynſing. num 3. Inſt. de J. N. G. & Civil. Schurff. 1. conſil. 59. n 7 Rol. à Vall cons. 1. n. 2. & 28. lib. 2. Paris. conſ. 1. n. 8 Regner. Sixtin. conſil Marpurg. 9. num 76.* Cùm intuitu divinæ & naturalis legis, rectæqve rationis, non ut Princeps ſed ut homo conſideratur, qvi imperat. *l. qvod attinet ff. de reg. jur. cap. 1. & cap. non licet, diſt. 10. Ennenckelius 1. de privileg. cap. 8.*

Licet enim Princeps ſuprema gaudeat poteſtate, cujus reſpectu jus naturale determinari, *Sarmient. 2. ſelect. interpretat. cap. 14. Bortius apud Arum. disc. 30. cap. 3. th. 15. fol. 876.* totaliter tamen mutari non poteſt, cum illud indiſpenſabile ſit, *diſt. 13. Plutarch. in Apophtegmat.* Circa hoc enim qvæ & qvanta ſit poteſtas principum, jam olim Canutius, Nortmanniæ, Daniæ & Angliæ Rex deprehendit, qvi ſedile ſuum in littore maris poni vel ſtatui juſſit & mare alloqvens, dixit: Tu mare ditionis meæ es & terra, in qva ſedeo eſt mea; imperio & denuntio tibi, ne aſcen-

das terram, nec vestes vel membra Domini tui, nec Dominatorem tuum madore perfundas. Quâ voce nō perterritum mare, & terram & pedes Regis madefecit, unde Rex clamavit. *Sciant omnes habitatores terræ, universi orbis, vanum esse meum Imperium, vanas jussiones meas, & vanam potentiam Regni; & statuant neminem ferè dignum nomine Regis præter eum, ad cujus nutum & mare quievit, & omnia obediunt elementa.* vid. *Eberhard. à Weibede vanitate gloriæ humanæ fol. m. 95. & seq.*

DE TERTIO PRINCIPIO FORMALI seu Regulativo Imperii.

III

PRincipium Imperii directivum est jus Gentium, ad cujus observantiam Principem vel moderatorem Reip. communem naturæ consortium *Thomas Morus lib. 2. Utopiæ* & conventio tacita obligat. *Decian. respons. 123. n. 73. Regner. Sixtin. Consil. Marpurg. 14. n. 110. vol. 2. Anton. Quett. cons. 12. num. 6. Vultejus 3. consil. Marpurg. 35. Tiber. Decian. respons. 2. n. 10. vol. 1. Alexand. 3. cons. 17.*

Ex hoc jure conventionum fides, *Bald. in l. ex imperfecto. C. de testam. Cavarr. pp. qq. c. 19. n. 3. Petr Gregor. Tholosan. 8. de Republ. c. 8 Zas. ad 2. §. eodem tempore n. 21 de orig. jur. Caspar. Anton. Thesaur. quæst. forens. 100. n. 16. libr. 1. Gail. 2. Observ. 55. num. 7. Gylman. in Symphoremat. supp. part. 1. tit. 2. sub num. 134.* pacta & contractus *l. 4. l. 5 ff. de just. & jure.* Dominia & distinctiones rerum &c. directè descendunt; occasionali-

naliter verò & indirectè jura belli, *Tileman. disp. ff. 1. thes. 14. Zepper. de LL. Mosaic. fol. 165. Chemnit. locor. Theologic. tom. 2. & vindict. a fol. 312. Forster. disp. ad Decalog. decad. 2. problem. 6. Christoph. Binder. tract. de bello th. 27. Petr. Martyr. in loc. commun de bello. Osiand. in tract. de Papa non Papa fol. 168. Gerhard. decad. 7. q. 1. Bodin. 5. de Rep. cap. 5. Junius qvæst. polit. q. 67. Gentil. 1. de bello c. 5. Casman. vitæ politicæ c. 34. Hœnon. 7. thes. 1. & 5. Covarr. in c. peccatum part. 2. §. 10. n. 6. de reg. jur. Alciat. 2. paradox. cap. 21. Stuk. disp. ad. Inst. fol. 97.* servitutum, *l. 4. lib. 5. ff. de stat. homi. Arist. 1. politic. c. 4. Marc. Clyclama 4. Membr. ecc. 11. Jacob. Martin. tract. de sum. bon. disp. 8. q. 1. & 8. Bodin. 1. de Rep. c. 5. Pignorius de servitut. fol. 102, it. 252. Cothman. disp. inst. 4. coronid. c. 1. Jccob. Cramer. disp. 2. th. 1. Thom. Smith. de Rep. Anglor c. 10 Arnisæus cap. 4. fol. 107.* manumissionum, *l. 5. d. de J. ac J.* jura fœderum *War. mund. ab Erenberg. lib. 1. c. 2. de Fœder. Petr. Faber. semest. cap. 8. Ayalam. de jure & offic bellic. 1. c. 7. fol. 137. Melchior Junius q. polit. 74. Leichterus tr.* Von Bündnüssen/ *Richter. axiom. histor. 4.* Hæc jura cum omnes qvi in societate vivunt naturaliter & tacitè qvasi ex conventione obligant; sic qvoqve Principem iis ligatum esse non dubitamus. *Hermann. Vultejus Consil. Marpurg. 35. n. 88. Benedict Winckler de princip. juris. 4. c. 13. Philippus Decius cons. 15. col. 5. Anchoran. cons. 65. socin. cons. 164. Zasius 1. cons. 50. n. 6. Hieron. Schurff. cons. 50. n. 4. Chassanæ de gloria mundi part. 5. consideration. 36. Joan. Azorius Institut. Moral. l. 5. cap. 11. part. 1.*

DE
QVARTO PRNCIPIO NORMALI, seu regulativo Imperii.

IV.

QVartum principium normale Imperii est honestas: ad cujus observationem qvemlibet, tùm maximè principem, sanctissima legis naturæ decreta incitant. Honestas enim sæpissimè gentibus etiam maximè barbaris pudorem qvendam naturalem incussit, si qvâ in parte ejusdem fines & terminos violâssent; Gentes verò & populi à barbarie remoti eam huic honestati reverentiam exhibuêre, ut ad eandem normam & Cynosuram consilia & instituta sua examinarent, & ad hanc veluti scopum, in omnibus actionibus tùm præsertim in Reip. & Imperii directione collimarent, *Barth. Keckerm. præcogn. pol. p. 22. 24. 25. 26. 27. Lambert. Danæus l. 1 pol. Christ. c. 2*

Exemplo nobis sit Athenienssium populus, hic à Themistocle in concionem vocatus, eô consiliô ut magnum aliqvid, qvod in animo se habere ajebat, Reip. utilitatem concernens communicaret, ea tamen adjecta conditione efferre se idnolle, priusqvam alicui idcommunicâsset, qvem populus deligeret. Delectus igitur Aristides: re Aristidi per Themistoclem communicatâ, conscendens suggestum philosophus, ut, qvid esset, populo referret, ait: Themistoclis consilio nihil Reip. utilius, sed eodem nihil injustius. Hoc audito tacere eum populus jussit, nec vel auribus excipere consilium maximè utile voluerit, qvod ab honesto & recto discreparet, *Plutarch. in vita Aristidis.* Nec tantum jura Gentium; sed & sacra eloqvia hanc toties regulam

gulam & principium Imperii directivum constituunt; qvo ties magistratum jubent populum suum in omni pietate, sanctitate ad gloriam suam 1. *Cor. 10. vers. 13.* & vitam tranqvillè & qvietè degendam *1. Timoth. 2. v. 2.* informare. *Danæus l. politic. Christ. c. 5. Casus in prolegom. sphær. Civit. cap. 1. q. 2. Keckerman. lib. 1. præcogn polit. p. 7. Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 1. p. 1. & 2. Antimachiavell. lib. 3. de Regno administrando Theorem. 22.* Hoc autem qvomodo Princeps efficiet, nisi ipsemet sibi honeste vivendi rationem præscribat. Qvæ ut sua natura amabilis, ita qvicunqve tenetur eandem omni studiô complecti, & tale præbere exemplum, ut luceat coram hominibus. Hoc tamen singulari qvadam ratione exigitur ab eo qvem ad summum dignitatis apicem evexit virtus, comite fortunâ. Is enim adstringitur arctiori qvodam vinculo, utpote inferiorum exemplar, *Xenophon in pædia Cyri. Cic. pro Lege Manilia. Erasm. Chiliad. 2. cent. 6. prov. 38. J^m part. 1. qq. polit. q. 20. p. 121. 122. Antimahcia vell. lib. 3. de Regn. administ. Theorem. 27. Clem. Timpler libr. 3. polit. c. 1. q. 1.* qvalis enim superior, tales inferiores esse solent, ita acclamante sapientissimo Rege *Eccl. 10.* Qvalis Rector civitatis, tales & habitantes in ea. Qvoniam sicut heliotropium solis cursum imitatur *Plinius lib. 28 cap. 7.* ita populus instituendæ vitæ regulam à Principis ingenio mutuatur. Hinc *Poeta Tragicus.* Rex velit honesta, nemo non eandem volet. Primum mobile, ut tradunt philosophi, ab oriente in occidentem tendens, omnes sphæras violento impulsu secum trahit, & modo qvodam rapit; sic princeps in vitia declinans multos simul ad delictum ducet, rupis in gentis instar, qvæ à montis vertice decidens, plurimos secum cadendo pertrahit lapillos. Qvapropter omni studio cavendum, ne viri primarii relictô honestatis studiô, pravo ex-

emplo alios inficiant. Qvoniam qvales principes in Rep. tales reliqvi solent esse cives, & qvod magis refert. Non solùm vitia concipiunt ipsi, sed etiam fundunt in civitatem, plusq; exemplo qvam peccato nocent. Turpe qvidem, non inficior, privatum hominem errare; at in Principe multò magis indecorum. Actio namq; Principis cum in aperto ab omnibus conspiciatur, ad illã, imitandum excitare solet subjectos. Ita *Plutarchus* docet & qvidem pulchrè; ait enim: qvemadmodum majore dedecore solent esse notę in facie qvam in reliqvo corpore, sic etiam minima qvæq; principum errata notantur. Sic qvam pulchre huic rei facit *Isidorus lib. 2. de Summo Bono c. 18.* Crescit delicti cumulus juxta ordinem meritorum, & sæpe qvod in minoribus ignoscitur majoribus imputatur. Nonne in Hierusalem plurimi erant cives vitiis adducti, nullum tamen arguit Joannes nisi Herodem, arguebat Herodem Joannes: Qvorsum hoc? Qvia in ipso, tanqvam in Rege, major culpa notatur. Proindè Plato scribens Dionis Syracusarum Regi Recens facto, vid. *Epist. ejus 4.* hoc præcipuum præscripsit observandum, nempè qvod ita se haberet tanqvam speculum omnibus expositum, siqvidem princeps, Solis instar, omnium oculos in se convertit, propterea laudabile vitæ institutum amplectatur, qvoniam ad ejus exemplum Civium mores componuntur, & velut divinus magnes subditos ad se trahit. Notissimus est Claudiani versiculus, vid. *paneg. 7.* huic egregiè deserviens:

In commune jubes siqvid censesve tenendum,
Primus jussa subi, tunc observantior æqvi
Fit populus, nec ferre vetat, qvod viderit ipsum
Authorem parere sibi. Componitur orbis

Regis

Regis ad exemplum nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, qvàm vita regentis.

Hinc per Ezechielis animalia principes intelliguntur, per currus & rotas populares viri. Sicut enim rotæ non habent motum proprium sed ad motum animalium moventur; ita & subditi fere semper ad motum principium moventur: idcircò qvi præsunt, longè magis exemplo qvam culpâ nocent. Proindè Xenophon Cyrum Regem; ad bonum regimen inducens, ajebat: præcipuum principis opus est, se virum bonum præbere, ac pro *virili operam dare*, ut qvi sub Imperio ejus degunt, qvàm optimi evadant: populi namq; eorum vitam qvi præsunt æmulari solent, si boni fuerint ad honesta eos ducunt, si mali; *ad turpia*. Qvo circè non liceat principi ne latum qvidem unguem *à legis ac honestatis præscriptô recedere*, ne pravo exemplo cuncti corrumpantur. hæc est enim principis *conditio*, ut qvod ipse facit, id aliis præcipere *videatur*. Et hoc est plebis *ingenium*, ut magis oculis qvam auribus *credat*, & magis exemplis vivis, qvam verbis mortuis excitetur. Hinc Livium Drusum Romanum summis laudibus celebravit antiqvitas; *is enim cum domum haberet*, ob fenestrarum multitudinem oculis vicinorum nimis patentem, fabro cuidam murario promittenti qvinqve talentorum mercede huic incommodo occurrere respondit, & qvidem prudenter. Decem potius dabo tibi si totam domum meam conspicuam effeceris, ut cives omnes qvemadmodum vitam instituo, cernere qveant. *Vellejus paterculus lib. ultim. Rom. histor.* Voluit qvippe vir egregius innuere: eum qvi cæteris præest, illud vivendi institutum sibi præscribere debere, ut sit omnibus tanqvam exemplar, à qvo cæteri ediscant; & speculum qvoddam lucidissimum

mum, id qvod populi inspicientes, viam virtutis assequantur. Qorsum Joannes Apocalyp. c. 1. stellarum nomine honestavit principes, & sub hoc velamine docuit, qvod sicut stellæ in firmamento semper micant, & nunqvam pariuntur eclipsin, qvod nimis à terra remotæ sint, ejusqve umbra ad eas usq; neqveat pertingere; ita qvi clavum tenet Imperii *vitæ honestate* aliis prælucere debet, non ulla unqvam macula licet minima deliqvium pati. Cui doctrinæ egregiè facit Basilii Imperatoris oraculum ad Leonem filium: sicut cæteris prælatus es, ut omnibus imperares; ita contende ut virtute qvoq; cæteris antecellas; virtus enim omni principatu præstantior est: Si autem dignitate reliqvis præstas omnibus, virtute autem ab aliis præcelleris Imperator qvidem es: sed in eo qvod minoris excellentiæ est, in eo vero qvod præclarius est, Imperator non es; imò sub alterius Imperio es, nec desunt sacrarum literarū testimonia, dixit enim Dominus ad Moysen Num. c. 17. Accipe virgas à principibus tribuum, qvem ex his elegero, germinabit virga ejus: Germinavit autem virga Aaron & turgentibus gemmis erumpebant flores, qvi foliis dilatatis in amygdalas formati sunt. Qvid hinc? hoc nimirum, qvod ille solus principatum gerere debet, qvi Germina virtutis profert.

Qvam summa erat felicitas Gentium in aureo seculo degentium, in qvo non poterat esse præstantior nisi melior; tunc prudentum fuit regnum: at nostrâ hâc tempestate, qvod nimis deplorandum est, non virtute præstantissimis, sed potentissimis ac ditioribus, Imp. fasces concreduntur, non sine manifesta parentium pernicie. Siqvidem honoribus hujusmodi planè indigni, qvam primum ad dignitates promoti, non curant prodesse, sed gloriantur

tur saltem prœesse; non qvœrunt opus, sed opes; non libros, sed libras; Non prece sed tantum prœcio juvant; in summa sic in hoc mortalium ævo comparatum; qvi se cernit superiorem, se alio meliorem præsumit. Ad bonum facit gradus, sed virtus, non dignitas, sed honestas; scite admodum Cyrus qvi dicebat neminem debere: imperare qvi subditis non esset melior. Pulchrè qvidem Bernhardus ad Eugenium *Consid. lib. 3. cap. 13.* Audi canticum meum, minus svave, sed salutare; monstrosa res gradus summus, sed animus infirmus: sedes prima, vita ima; lingva verbosa, manus otiosa; sermo multus, fructus nullus; vultus gravis, actus levis; caput canum, cor vanum; ingens auctoritas, nutans stabilitas. Non sic; non sic, ô Principes, ait Ambrosius, sed studete ut nomen congruat actioni, & actio respondeat nomini. Scio qvidem Principem esse hominem, nec ob dignitatem penitus uxuere humanitatem, ut prudenter docuit qvidam Philosophus. Is enim flentem, Imperatorem ob infausta qvædam nuntia, cum à Senatu Magistratibusq; increpari cerneret, in hæc verba prærupit: sinite plorare, qvia dignitas Imperatoris non impedit illum esse hominem. Negari tamen non potest, pravo Regis exemplo plurimos perdi, siqvidem hoc in more positum est apud omnes, ut Principum actiones, aures & oculi populi seqvantur. qvod qvidem divinarum humanarumq; literarum monumentis facile comprobatur: acclamavit Jonas vid c. 3. Jonæ. adhuc qvadraginta dies & Ninive subvertetur; tunc Rex hac voce perculsus, sacco induitur, sedet in cinere, fundit lacrimarum imbres. Qvid hinc? omnes illico secuti sunt Regem. Vasa Templi prophanavit Rex Chaldæus, statim post illum & optimates ejus *Dan. c. 5.* Arripuit Saul gladiũ suũ & irruit super eũ; hoc cum vidisset armiger

ger ejus irruit & ipse super gladium suum, & mortuus est cum eo 2. Reg. 4. tantum voluit Regis exemplum in re omnium acerbissima. Cum esset Jerobeom idolorum cultor, ejus exemplo plebs edocta, idolis incensum adolere non dubitavit *3. Reg. cap. 12.* Matth. 2. turbatur Herodes, omnis turbatur mox Hierosolyma cum ipso. Unde Bernhardus exclamat, ô misera Civitas, in qva regnat Herodes, qvoniam Herodianæ procul dubio particeps erit malitiæ. Nec desunt testimonia ex humanis literis deprompta: cum Dionysius, Platone Magistro, philosophiæ operam daret, tota Regia pulvere fuit repleta præ turba geometricas figentium figuras, sed eodem ad sua pocula & voluptates redeunte, vitæ mollities universos occupavit *Plutarch. in moralib.* Alexander Macedonum Rex cum interiorem Persidis Regionem penetrasset, ventum est ad iter perpetuis nivibus obsitum, ubi solitudines inviæ animos multũ deterrebant, & detinebant; tunc Rex ipse eqvo *desiliit* pedesq; per nivem & concretam glaciem qvasi reptans ingredi cepit & dolabra glaciem perfringens viam sibi feliciter aperuit; erubuerunt non seqvi primũ amici, deinde copiarum duces, milites deniqve omnes. Tantæ molis erat egregium principis exemplum. *Qvint. Curtius lib. 5. de rebus gest. Alexand.* Viso in acie Imperatore animi militum accenduntur; Qvid Julii cæsaris exercitum ad cordubam contra Pompejum Juniorem perterrefactum & jam de fuga magis, qvam pugna meditantem restituit, animavit, & ad bellandum impulit? pudor militum ad principis exemplum. Cum enim milites audivissent Cæsarem in concinone exclamantem: hic dies mihi finis vitæ erit, & militiæ vestræ ultimus qvod his dictis, mox arripuit obvii militis clypeum solus hostes invasit,

sit, loco deturbavit & ducenta circiter tela in se missa partim audacter evitavit, partim scuto excepit. Tanto pudore accẽsi fuére milites, moxq: tanto impetu in hostes irruere, ut Pompejum cum universo exercitu in fugam compulerint, Ducesqve, capta Cordubâ, in qvam confugerunt, magna ex parte cęsi sunt, & eorum capita ad Cęsarem perlata. *Livius lib. 2. decad. 1.* En qvanti ponderis ducis strenui exemplum. Neronis parricidium laudant centuriones & tribuni, mox capto exemplo, proxima Campaniæ municipia victimis & legationibus lætitiã testantur. *Tacit. lib. 14. annal.* En populares viri, qvam facile illustrium virorum exemplo inficiuntur. Clodoveus Gallorum Rex, cum fidem publicè profiteretur; & ad sanctũ convolaret lavacrum, à Beato Remigio Episcopo baptiyatur, mox ipsius exemplo tria hominum millia Baptismum suscepére *Gregor. Turon l. 3. hist. Francic.* regnante Constantino optimo principe, fides indies florebat: At regnante Constãtino, qvia Catholicę Ecclesię hostis fuit accerrimꝰ, etiam populus Arriana labe ferè omnis infectus. En qvantum refert vel bonum vel malum principis exẽplum? tantum, inqvam, ut corporũ etiam notas, motus ac gestus imitari in Dominis subditi gestiant. Hinc Persæ pulchrum existimabant naso adunco esse, qvia Cyrus eorum Rex talem habeat. Platonis contractos humeros familiares exprimebant. Aristotelis gibbum discipuli pulchritudinis loco ducebant. Ita cecinit Poeta Claudũ cum claudo principe vulgus erit. Apud Æthiopes ut memorat *Diodorus Siculus lib. 4. Rerum. antiqvarum c. 1.* habebantur inglorii, qvi non imitabautur principes in corporis etiam defectibus, si qvando Rex aliqva corporis parte ex qvavis causa debilitabatur, domestici omnes sponte eandẽ partem debilita-

tabant. Turpe enim existimabant Rege claudo non etiam amicos claudos esse. Sed qvod majoris admirationis est, non solum claudicabant cum claudo, sed mortuo Rege magis intimi & familiares morti se dabant. Proinde subjunxit Author: ferunt qvoq; consvetudinis esse amicos ultrò in Regis morte vita defungi: Ad hanc rem satis appositè facit divini vatis oraculum: Vidi iniqvitatem & contradictionem in civitate; die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniqvitas Psal. 54. Hic pulchrè advertit Augustinus: non in muris lapideis iniqvitas, sed in viris, qvi sunt munimenta civitatum, hoc est, in principibus qvi à Deo constituti sunt propugnacula urbis. Qvod autem hæc fuerit divini Vatis intentio liqvidò constat ex alio ipsius oraculo Psal. 46. ubi vocat principes clypeos civitatum: Qvoniam Dii fortes terræ vehementer elevati sunt; alia lectio habet: qvoniã principes sunt clypei terræ; nec ineptè, qvia principes ad protectionem populorum constituti sunt. Cum autem in his appareat iniqvitas, & revera insit, qvid mirum, si non defecit in plateis ejus usura & dolus? Qvalis enim Rex talis qvoqve grex. Heu qvam pernitiosum principis exemplum, sangvinis lacrymis deplorandum & gravissimis suppliciis dignum. Ita divino oraculo comminante durissimum judicium fiet his qvi præsunt, Sap. 6. hoc probè noverat piissimus Ferdinandus, qvi post multa licet egregia facinora, morti jam vicinus ingemiscens dixit: O utinam divinæ Majestati placuisset me alterius sortis hominem fuisse, nunc enim tam exactè tot Regnorum ratio non esset reddenda! qvasi jugiter maneret alta mente repositum Oseæ Prophetæ oraculum: Peccata populi comeditis Oseæ c. 4. qvæ verba exponens Cyrillus dixit: peccata populi comedetis, h. e. hostias pro peccatis oblatas;

ad

ad religiosos viros dirigens sermonem. Scriptura enim ita loqvi solet: cum non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto, Levitic. 10. In Hebræo est: cur non comedistis peccatum; Decet enim Sacerdotes, qvi laborant in altari de altari vivant. Alexander Pontifex huius nominis primus hoc dictū intelligit de sacerdotibus: qvi precibus suis peccata populi delent, 1. q. 1. c. ipsi sacerdotes comedere nāq; pro cōsumere multoties in divinis literis solet accipi: qvia comederunt Jacob, & locum ejus desolaverunt. Comederunt, hoc est, consumpserunt. D. Hieronymus sic explicat: peccata populi comedunt, h. e. ex iis vivunt. Dissimulant enim peccata & laudant, sicqve ad eorum qvæstum afferuntur hostiæ ac populum spoliant ac comedunt; de qvibus loqvitur Scriptura: qvi devorant plebem meam, sicut escam panis. Qvasi dicat: comedendo peccata populi, populū ipsum comedunt. Sic etiam exponit Gregorio, Homil. 17. in Evang. cur peccata populi comedere dicuntur? nisi qvia peccata delinqventium fovent, ne temporalia stipendia amittant. Sed afferamus explicationem nostro instituto magis consonam. Peccata populi comedetis hoc est, pro peccatis populi pœnas luetis. Non exalia causa nisi propter exemplum pessimum, & boni publici neglectum ad qvod princeps vitæ integritate conspicuus assidue anhelare debet, gerens pro stemmate illud insigne, nimirum vas vitreum; in qvo lumen inclusum, apposita notula: Intus, qvo foris. Qvod Regium institutum, ut menti tenacius hæreat Principibus amantissimis hoc insigne appingo; Alvearium, nempe unà cum apibus & melle adjecta inscriptione Virgiliana: Sic vos non vobis. Siqvidem apes argumentosæ non tam sibimetipsis, qvàm humano usui mellificant; ita principes alieno semper & publico bono insiduare debent. Hoc semper

perpendendū principibus, ut pro virili dulcissima publicę utilitati mella irrorare contendant, ut juxta subditos suos sanctitatis & integritatis exemplo ad meliorem frugem reducant, cogitantes qvod si hoc non fecerint, Deus sangvinem subditorum de manu principis sit reqvisitur9, *Ezech. cap. 3.* Hoc stimulo vehementer agebatur Rex David, proinde lacrymarum imbres qvotidiè ab oculis effundebat, qvoties in mentem redibat iniqvitas, qvam fecerat, toties exitus aqvarum deducebant oculi ejus, nec unqvā toto vita cirruculo lacrymas intermisit *Psal. 6.* idcirco lachrymas appellabat panes; fuerunt mihi, inqvit, *Psal. 41.* lachrymæ meæ panes, dum dicitur mihi qvotidie, ubi est Deus tuus? nec abs re vocabat panes, qvoniam sicut inter omnes cibos nullus est pane freqventior; ita continuus peccatorum dolor, cor ejus angebat, Benè panes, qvia qvemadmodum panis reliqvos cibos comitatur, ita fletus omnium ejus actionū individuus erat comes. Benè ergo panes qvia sicut panis est cibus omnibus communis; ita Rex coram omnibus plorabat, qvoniam publicè deliqvit, ut si fortè aliqvis secutus sit, errantem seqvatur & pœnitentem. Bene igitur panes: qvia licet panis famen avertat, sitim tamen non extingvit, qvin potiùs accendit. Igitur bonus Rex innuit, qvod qvo magis lachrymatur, tanto magis in eo accendebatur lachrymarum sitis. Propterea lachrymas appellabat non aqvas, sed panes, acsi deceret; plus ultra Deum infinitum offendi, sine fine plorabo, qvia dolor de peccatis nunqvā satis deplorari potest. Qvasi pro stemmate haberet crocodilū, de qvo refert plinio qvod sēper crescat, qvādiu vivit: appositā nota hæc: nostri simulachra doloris. Amarātho hæc ineſt natura, ut si in aqvam mittatur, virorem nunqvam amittat. Et ego, dicit David, aqvarum

rum lacrymis mundatus, dolorem cordis præ offensa Dei acceptum non dimittam; qvasi illud Academicum pronuntians: At lachrymis mea vita viret; qvocirca lavabo per singulas noctes lectum meum, & lachrymis meis stratum meum rigabo. Prudenter qvidem lectum & stratum copulavit, qvia in hisce præcipue locis divinum numen offenderat lectum; en thori alieni violatio! stratum Regium, en justitiæ curruptio! nam ibi sententiam mortis contra innocentem Vriam promulgaverat, & manu Regia firmaverat; sicut enim apud multas nationes mos inolevit, in eodem loco, ubi delinqvit reus, ibi dilecti pænas luat. vid. *Gen.* 30. ita David in strato & lecto, ubi deliqverat de seipso vindictam sumebat, & qvia in populis jam evulgatum delictum; ideò ut pœnitentiæ signum omnibus patefaceret, ubiq; amarè, flebat. Flebat in aula Regia: stratum meum rigabo; flebat in lecto: lavabo lectũ meum. Flebat in mensa; fuerunt lachrymæ panes. Flebat etiam in via: exitus aqvarum de duxerunt oculi mei, & nunqvam finis. Euripidis sententia fuit, qvod Regi fiere non licet. Non enim benè cohærent fletus & majestas. Cur igitur Rex David plorat? non plorat qvod civitatem amiserit, qvod in bello superatus fuerit, qvod in captivitatem ductus, sed plorabat qvia bonorum spiritualium jacturam fecit. Nam gratiam divini numinis amiserat, justitiæ decorem, animam deniqve suam turpiter fœdaverat. Et ideo Regiæ dignitatis oblitus lachrymis, & fletibus vacabat, nec unqvam intermisit toto vitæ curriculo. Qvidam orator celebris laudes Ephestionis Alexandri Regis amici decantans, hoc unum repetebat: DE DILECTO NUNQVAM SATIS: ita Rex freqventibus suspiriis clamabat, pro offensa Dei & pro plebe exemplo meo corrupta die ac nocte plo-

plorabo, & nunqvam satis. Siqvidem qvi clavum tenent, & excelsis puppi sedent cæteris præfecti, pro commissis populis exactam rationem reddent, pœnasqve gravissimas dabunt nisi ad meliorem frugem illos reducant. Optimos itaqve mores princeps, honestatis amans summo complectatur studio, turpes verò radicitùs evellat, & idem facient populi: nam qvales virgas figebat Jacob in canalibus, tales etiam partus edebant oves. Huc facit appositè qvod olim historiarum monimenta tradidère, & multi Doctores non sane vulgares affirmant vid. *D. Hieron. tom. 3. epist.* speciosam qvandam & candidam mulierem prolem edidisse instar mauri nigerrimam, qvam calamitatem cum eadem fœmina ad Albertum Magnum retulisset, scire cupiens tanti casus rationem aliqvam: Albertus Magnus Mauri imaginem reperit in Thalamo: qvam mulier in extremo voluptatis æstu fuerat contemplata, dixitqve illi: inveni Domina patrem Filii tui. *Alvar. de planctu ecclesiæ lib. 1.* Idem prorsus populis contingit: qvalia enim vident in principe talia pariunt & operantur. Nunqvam verò in sacris literis de Solis obscuratione fit mentio *Isai. 13. Joel. cap. 2.* qvin statim sequatur lunæ & stellarum obtenebratio: obscuratus est sol in ortu suo & luna non splendebit in lumine suo. Sic: & luna & Sol obtenebrati sunt, stellæ quoqve retraxerunt lumen suum. Et in fine capitis: sol convertetur in tenebras & luna in sanguinem. Nec credat princeps cum turpiter vivit, vitia sua latere, & proinde pravo exemplo non inficere. Aberrat toto cœlo. Fama enim penitrat abditos qvosq; Principum recessus, secreta qvæq; rimatur; occulta introspicit, latebras omnes explorat; non tenebræ, non solitudo obstat, qvo minus in vulgus dimanet qvidqvid egerint Principes. Nam

lux

lux principatus omnia reddit conspicua. Hinc veteres poëtæ veritatem finxere temporis & memoriæ filiam, *Aulus G Noct. Attic. lib. 12. cap. 12.* qvia licet aliqvando lateat, parvo tamen temporis progressu emergit in lucem. Annales Taciti legantur, & in his omnes prope modum Romanæ Aulæ Angulos excussos reperiemus. Qvid, qvæso profuit Tiberio obscurum & subdolum fingendis virtutibus ingenium? Qvid solitudines ad inauditam & inexplebilem libidinem occultandam qvæsitæ? *Tacit libr. 5. annal.*

Nonne monstrum illud dimotis parietibus historia ab oculos nobis ponit. Oqvam pulchrè salustius ad Cæsarem: aliis inqvit, alia licentia est, qvi demissi in obscuro vitam agunt, si qvid iracundia deliqvêre, pauci sciunt; at qvi in excelso dignitatum culmine eorum, facta cuncti mortales novere. Principis est vitium tanto conspectius in se, qvantò aliis princeps est magè conspicuus. Hoc enim habet magna fortuna, qvod nihil tectum nihilve occultum esse patiatur: privatus homo tegere improbitatem potest. Principum facta, dictaqve omnia, ex edito prospectanda proponuntur. Qvapropter maximè advertẽdum, ne Duces suis ad impietatem fiant, trahantq; exemplo in interitum, qvos debebant in salutem. Hoc autem facilè præstabunt, si honestam vivendi rationem sibi præscribant, si justitia, pietate, clementia, ac cæteris virtutibus comitati incedant, tanqvam amplissimo totius orbis theatro exposita. Siqvidem domus Regia Principis, debet esse Dei templum, prudentiæ oculus, libra justitiæ, fortitudinis sedes, regula tẽperantiæ, charitatis splendor, fons gratiarum, Musarum chorus, honestatis exemplum, prudentum senatus, præmium Literatorum, bonorum

spes, innocentium refugium. Omnium Musarum tutissimum præsidium. *Marsil. Ficin. lib 5. Epist.*

Moribus ingenuis sint aurea sceptra tenentes,
Moribus ingenuis, sic erit & populus.
Mobilis ad primi motum volvantur & astra.
Sic currit corpus currit & umbra simul.

DE
QVINTO PRINCIPIO NORMALI
seu regulativo Imperii.
V.

PRincipium normale Imperii sunt L.L. Fundemetales; Qvæ nihil aliud sunt nisi pactiones, seu conventiones inter magistratum summum, & proceres seu ordines Imperii initæ, & ultrò citroq; confirmatæ; Ejusmodi pactiones vulgò dici solent capitulationes, qvibus cavetur nescil. fas sit Regibus vel imperantibus absqve statuum consensu, etiam necessitate urgente qvicqvam statuere in iis, in qvibus totius Reipublicæ interesse vertitur. Cum igitur hæ leges præcisè ad conservationem statûs spectent, iisq; Respublica tanqvam fundamento nitatur, hinc si Princeps easdem non observando ab iis recedat, ipsa Regni fundamenta convellit, & totam Rempublicam evertit. *Jacob. Bornit. de fundando Reipublicæ statu. cap. 9. Kecker man. lib. 1. syst. politic. cap. 6. Antimachiavel. libr. 1. de Regno aut qvovis Principatu. theorem. 1. p. m. 61. Lambertus Danæus libr. 3. politic. christ. cap. 6. Althus. cap. 6. politic. methodicè digesta.* Ne igitur hoc accidat, nihil magis ad Regni vel Principatûs salutem spectabit, qvàm ut pactiones hæ, eidem

dem sacro-sanctæ sint. Hoc ut ut ita sit, non immeritò tamen dubitare licet, an salvâ authoritate principali Princeps in ejusmodi capitulationes jurare qveat Nostram, qvod attinet sententiam arbitramur Majestatem, sive genericè eandem consideremus, sive specificè, qvalis vel in hoc vel in illo Regno pro arbitrio statuum inducta, eam huiusmodi capitulationibus non tolli, sed infinitam tantùm potestatem coarctari & limitari. Qvemadmodum enim candela vitreæ inclusa capsulæ æq; ac si extra eandem posita lumen spargit suum; ac hoc modo conservatur, ne ventis hinc inde exposita extingvatur aut diffluat; ita majestatis splendor circumstanti, at non obstante capitulationis fabricâ lucidius apparet, munitus tamen hac ipsa, ne favoniis adulationum ventis, admissis prona licentia pereat, & summam deniq; patiatur eclipsin: imo si exactiùs loqvi velimus, per ejusmodi pactiones authoritatem principum firmari; arbitror, absit ut eandem in firmari credam. Ita enim usu fermè receptum, ut Imperantibus perfecta Imperii administratio non concedatur, nisi demum post latam vel datam capitulationem. Ergò qvam antecedit tollere neqvit; at benè cum modificatione transferre. Nec enim majestas vel potestas hæc, qvæ hodiè principibus ac Regibus tribuitur, generalis est & illimitata, ut supra probatum, sed specifica & limirata, hoc est, talis, qvalem ordines, Status, & defensores Imperii voluerunt, vid. *Reinking. Tract. de Regimin. secul. & eccleſiaſt. l b. 1 claſs. 3. cap 9 per totum Arumæus vol. 4 diſcurſ juris public. diſc. 2. Albergates in diſc. politic. cont. Bodinum. lib. 2. cap. 11 p. 292.* qvod cum ita sit, facilè apparet, qvod Princeps illæsa authoritate & salvâ majestate suâ in leges fundamentales jurare, & secundùm eas administrare possit ac debeat, ni se

Imperium legitimum qvod & qvale sit facile ex principiis nostris æternis, omnium populorum consensu comprobatis, & receptis apparet. Aliud enim non videtur esse qvam directio multitudinis, jurisvinculo consociatæ, ad ejus salutem & felicitatem. *Thom. lib. 1. de Reg. princip cap 3.* Imperia enim alias legitima non sunt, nisi administratio eorundem instituatur secundum regulas juris divini & humani, ceu normale Principium, & ad salutem seu felicitatem communitatis, ceu finem Reip. principalem: non enim alia lege imperantibus exercitium summi Imperii committitur; nisi sub hac conditione ut infra audiemus, vid. *1. Timoth. 2. v. 2. Rom. 13. v. 1. & seqq. Althus. cap. 38 politic. p. 849.*

Hæc conditio si minus impleatur, solutus est populus, irritus contractus, obligatio ipso jure nulla. Perfidiæ igitur jure Imper. seu moderatores Reip. rei agi possunt, si injustè imperent. Nec hanc maculam evitabunt subditi, si imperium legitimè imperantium detrectabunt. Ab omni crimine vacuus populus erit, si injustè imperanti publicè renuntiet, aut regnum retinere illegitimè cupienti armis evincere conetur; Cur enim ei qvi primus pacta conventa violat fides in totius Reipublicæ damnum à populo servetur? cur qvi ipsa Reipublicæ fundamenta convellit princeps populi audire cõseatur, cum demum ille sit princeps qvi ea stabilita non eversa cupit. *Psalm. 75. v. 3. Danæ. libr. 3. polit. Christian c. 6. Althus polit. cap. 38 p. 849.*

Imperio huic legitimo relativè opponitur, subjectio debita, cujus summa in eo consistit, ut subditi Magistratũ justè imperantẽ amore intimo, reverentia & obedientia filiali prosequantur. *Rom. 13. vers. 1. I. Petr. 2. v. 17. Arist. lib. 4. polit. Tholosan. libr. 8. de Rep. c. 3. Thomas Sagittarius in disp. 2.*

ipsum & totam Rempublicam pessundare velit. *Bornit. cap. 9. p. 67. & 68. sixtin. de regalib. cap. 9. n. 39.*

PARS V. PRÆDICATI.

DE

OBJECTO PRINCIPALI

Imperii.

OBjectum principale est multitudo hominum certo ordine & juris vinculo consociata, *Henning. Arnisæ. lib. 1 politic. doctrin. cap. 1. p. 34. Timpler. libr. 1 polit. cap. 1. q. 3. Casus sphæra civ. l. 1. c. 1.* Non enim qvælibet multitudo hominum cõjuncta; ordo n. formale Reip. ex qvo tota cohæret Respublica. *Bodin. lib. 1. de Rep. c. 1. Danæus libr. 1. politic. Christian. cap. 1. p. 1. Keckerm. præcognit. polit. p. 8. casus sphær. civit. at. cap. 1. qvæst. 2. Antimachiavell. libr. 3. de Regno administrando Theoremat. 22.* qvem tamen ordinem non de ordine naturæ, qvalis datur inter numerum & numerum in Arithmeticis, sed de ordine juris & justitiæ accipimus; sine qva imperia nihil aliud sunt nisi magna latrocinia, ut benè monet *Augustinus l. 2. de civitate Dei c. 4. vid. Bodin. libr. 1. de Repub cap. 1. pr. Casmann. libr. 1 politicæ vitæ schönborn libr. 1. politic. cap. 10. Tholosan. libr. 1. de Rep. cap. 1. Conzen lib. 3. polit. c. 6. p. 123.*

Justitia siqvidem imperantes, & obedientes legitimo conjungit imperio, ut in justitia eos disjungit. Fundamentum igitur qvo justitia hæc nititur in ordine legitimi imperii, & subjectionis debitæ fundatur. *Bornitius de fundando Reipub. statu cap. 9 Danæus libr. 3 politic. Christ. cap. 6. p. m. 29. Althus c. 14. p. 146. & c. 15. p. 168. & c. 23. p. 302.*

Impe-

de Civil conversſ publica. thes 296. thes 297. 298. Keckerman. lib ſyſt politic. 25. Casman cap. 54 vitæ politicæ. Timplerus lib 5. politic c. 3. q 4. Danæus libr 2. politic. Christian Stephan. Jun. Brut. vind. controv. Tyran. q 3 Aretin. tom. 2 problem. loc. 153. Qvæ eò ex dēda qvousq; conſcientia noſtra, *Timpler. libr 5. politic. c. 3 q 5.* pietas erga patriam *Picol grad 3. Philoſ. Civil cap. 10.* & ſalus Reip. admittit: qvod ſi verò ſalus Reipublic. in diſcrimen vocatur, veritas religionis periclitatur; tûm maximè cavendum ſubditis, ne impiis mandatis obediant. Hic enim Deo magis obediendum qvàm hominibus. *Act 5. Keckerman lib 1. ſyſtem. politic cap ultim p. 519. Timpler. lib 5. politic c. 3. p. 6. Danæus libr. 5. politic. Christian c. 2. p. m. 331. Stephan. Jun. Brut. vindic. cotr. Tyran. & Authot. de jure Magiſtrat. in ſubd.* Caveant interim ſibi, ne planè ab obedientia recedant; hoc enim pietas non admittit qvæ debitam & naturalem obedientiam non tollit. Secus ut *Andreas Philopater. in lib 2. contra edictum Reginæ Angliæ. Anno 1593. Ingolſtadii germanicè excuſ. Joannes Dinardus Jeſuita Pariſienſis. Wilhelmus Roſſæus oulib. cui titulus eſt de vindicta Reip. Chriſtian. adverſ. Reges impios hæreticos. Bellarm. lib 5. de ſummo pontific. Gregor de valentia tom. 3 diſp. 5 qvæſt. 8 &c.* exiſtimant, vel manu militari aut armata, reſiſtant *Keckerman lib 1. ſyſt politic. cap. ultim p. 527.* Imò ſi per vim religionem falſam obtrudere conatus fuerit: Exemplo primorum Chriſtianorum, aut clariſſima morte, vita calamitoſa commutanda *Danæus libr. 5 politic. Christ. cap. 2 p 331.* aut ſalus in fuga erit qværenda *Obrech. diſp. de Bello th 30.* Interim hic ſibi ordines & ſtatus caveant, qvod fideliter moneo, ne ſub prætextû religionis, vel pietatis jura & privilegia eorundem petantur. Experientia enim cum probatum, ſceleribus ſæpè pietatem obtendi. *Arnol. Clapmar.*

Clapmar. de Arcan. Rerumpub. Scip. Amirato disc. ad Tacit. Hoc qvoties metuendum, ad officium eorum spectabit, ut jura & privilegia tueantur, qvæ prætextu religionis petuntur, religionem veram & orthodoxam contra pessima molimina Tyranni defendant usq; ad extremum halitum. Hoc enim ab iis, tum conscientia propria, tum officii ratio efflagitat, vid. *Consilium insigne & prolixum hac de re, qvod extat apud Goldastum in politic. Imperial. confer. Althusius cap. 14 politic. p 146. Keckerman. lib. 1. system. politic. cap. ultim. p. m 525. Stephan. Junius Brutus q. 3 in vindic. cont. Tyrann Author. de jure Magistratus qvæst 6. Calvin libr. 4. Inst. cap 20 & ultim.* Qvod probè advertendum. Magistratus enim dum animis imperare cupit, *Curt. lib. 8.* & imperium in conscientias vendicat *Lactant. lib. 5. c. 14. Theod. apud Cassiod. 2. epist. 28.* id sibi arrogat. Qvod ipsi nullo jure competit. Hostili igitur ejusdē conatui, qvin jure Ordines seu Status Imperii vel ejus defensores eidem resistere possint, non dubito. Nec enim divina vel naturalis ratio idem prohibet. *Bornitius de fundando Reipublic. statu cap. 15 p. 14. c. 141. Heig part. 1 q. 12. num. 47. Althus cap 28 politic num. 65. Antimachiavell. lib. 3. de Regni administratione, theoremat 1. p m. 296. Author de jure Magistratus qvæst. 10. p. m. 278. Keckermannus lib. 1. system. polit.*

PARS

PARS VI. PRÆDICATI.

De causa finali Imperii.

CAusa finalis Imperii est salus publica. Non enim ideo rei summa commissa principi, ut propriam & privatam curet utilitatem, uti temerè Conringius nugatur. Scelesta enim hæc est vox, qvæ subditos propter Principes creatos pronunciat. Nam veluti non ideo, mi Conringe, Deus mures fecisse putatur, pvam ut pingvefacerent feles *Trajan. Bocalin. Ragguagli 84.* eadē ratione non eā ob causā homines esse voluit, ut Principum commodis & emolumentis inservirent, prædæq; iis cederent. *Ægidius de Reg. princ l.1.c.2.* Sed contra Principes propterea esse voluit, ut ipsum nomen ostendit, ut cęteris præessent; minime verò, ut sibi prodessent. Rex enim propter regnum, non regnum propter Regem. Sicut non totum propter partes, sed qvelibet pars, etiam caput propter bonum totius condita. *Arist. 3. pol.* Hinc dicebat *Plin. Jun. paneg. in Trajan.* Bonus Princeps post omnes est. Sed qvomodo paradoxum istud? Nonne caput præ aliis membris in corpore? Qvi, igitur Princeps, præsertim optimus Reip. caput optimum post alios habendum? optimè dixit post omnes, non post singulos, qvia & ipse Princeps Reipubl. pars est, sed præcipua, singulis comparatus, inter singulos est. At omnibus hoc est universo Reipub. corpori; ut & alia qvælibet pars minor est toto, post omnes simul acceptos, qvia & Princeps ad bonum commune est creatus. Fateor eqvidem imperantium non unum eundemq; sd sæpè diversos esse fines, nec semper utilitatem publicam, sed paivatam.

tam. Fateor eqvidem hoc intentionem hanc Principum à v. universalis consociationis fine, nõ de jure, sed de facto esse diversam. Cujus finis alius non est nisi utilitas; hujus enim causa omnem societatem institutam præclarè docet *Aristot. lib. 1. polit. 1.* statim in pr. Hinc Principes cum boni publici causa creati, si qvando omnium emolumentum, in privatum vertunt, Tyranni sunt, non Reges. Unde *Bernhard. lib. de consid. ad Eugen.* doctè & eleganter, ut solet: Dejecti, inqvit, animi sunt Principes, qvi subditorum profectum non qværunt, sed qvæstum proprium: Indecens enim est valde Principi, voluntatem pro lege uti, & veluti rationis expertem non pro ratione, sed pro lubitu agere. Hac enim ratione distingvitur potestas regia à Tyrannica; ut benè notat *Thom. lib. 1. de Reg.* qvam tamen inconsiderata qvadam ratione Conringius hic confundit. Regia enim potestas commune procurat; Tyrannica verò privatum commodum qværit. *D. Thom. 1. 2. qvæst. 9. art. 2.* Qvi igitur hanc distinctionem communi omnium Politicorum consensu comprobatam impugnat, nobilissimis viris & in civili prudentia versatissimis non tantum facit injuriam; sed etiam pessimo molimine boni & mali Principis, Tyranni & Regis optimi discrimen, qvod constantissime hactenus ab iis assertum, convellit. vid. *Arist. 3. pol. cap. 4. lib 8 Eth. 10 Plato lib. 1 de Repub & lib 9, Alcinous de doctr. Platon. c 33 Stobæ sermon. 47. Xenophon. in Hieron. Bodin l 2. c. 4. Schönborn. l 2. cap 37 38 39 40 Antimachiavell. in præfat lib. 2 l. 3 theorem. 4. 5. 6. & seqq Arnis. lib. 1. pol. c. 9 item vindic. contra Tyrann. Althus cap. 14 Bartol. in tr de Tyrann. Paris de puteo tr de Syndic. Rubr. de excess. Princ. & Duc. n. 3. Vacon. à vacuna declar. 9. n. 2. 2. Middendropp in qvæst. Theolog. & pol. q. 1. p. 185. Joan. Casus sph civ. lib. 1. cap. 10.* Hi omnes

non tantum nefarias Tyrannorum actiones explicarunt; Sed etiam in qvantum ab actionibns optimi Principis differt exacta & optima ratione tradiderunt. In qvo enim hæ ab invicem discrepēt dilucidè apparebit, si juxta se oppositæ conferantur. Rex siqvidem qvicqvid agit, omnia studia sua ad Reipub. salutem confert. Tyrannus verò omnia ad voluptatem dirigit. Rex naturæ leges amplectitur. Tyrannus easdem proculcat; Rex religionem, justitiam ac fidem colit; hic impietate, injustitia & perjurio delectatur. Ille suos cives locupletari gaudet, hic incommodis ac detrimento ditari studet: Ille suas opes civium esse putat; hic non bona tantum, sed etiam corpora civium sua ducit. Ille publicas injurias ulciscitur, suas ignoscit; hic suas alibi vindicat, alienas ignoscit. Ille in aliorum erratis condonandis facilis, proprias actiones severissima prosequitur censura; Hic aliorum levissimas offensiones acerrimè ulciscitur, sibi verò indulgentissimus. Rex ab aliorum uxoribus se continet; Tyrannus de utriusq; sexus impudicitia triumphat. Ille reprehendit liberos, eorumq; peccata coargui gaudet; hic graves personas ac liberas lingvas capitaliter odit. Ille cives mutua inter se amicitia & cum Republ. conjungit, hic inimicitias & odium serit, ut mutuis cædibus pereant & proscriptionibus fiscum impleant. Ille libenter cives aspicere, & vicissim ab iis conspici cupit; hic civium perinde ut hostium conspectum reformidat. Rex civium amore pascitur; Tyrannus metu. Ille nihil à civibus nisi publica urgente necessitate exigit; Hic civium sangvinem bibit, ossa corrodit, medullas etiam nudatis ossibus exsugit, ut eos modis omnibus debilitare possit. Ille vitam sibi acerbam atq; insvavem putat, nisi ad amplissimos honores & imperio optimum,

qvemq;

qvemq; proferat; Hic viros omnium maximè sceleratos, veluti spongias ad opes civium exhauriendas, adhibere solet. Ille Magistratus ac potestates liberaliter benemeritis largitur, ut à sordibus & corruptela puri sint. Hic publicè proscribit, ut qvi cariùs emerunt, posteaqvam benè saginati fuerint, supplicio afficiat, bona proscribat & infuribus puniendis gloriam conseqvatur. Ille suas actiones ac mores legum ponderibus examinat, Hic suis voluptatibus leges metitur. Rex vitam pro patriæ salute, & sangvinem fundere pulcherrimum putat; Tyrannus pro se patriam interire cupit. Rex à civibus amatur, & colitur, Tyrannus cives omnes invisos habet. & bonis omnibus æq; invisus est. Rex ab hostibus lacessitus, ad subditorum auxilia recurrit; Tyrannus perpetuum bellum cum subditis gerit. Rex non aliorum nisi suorum utitur præsidiis; Tyrannus peregrinorum cohortes prætorias ad sui tutelam, & civium terrorem semper armatas antecedere jubet. Rex altissimâ qviete; ac animi tranqvillitate securus vivit; Tyrannus perturbationibus secum dissidentibus, semper conflictatur ac formidine perpetua langvet; Principes beatam, sempiternamqve cœlestium vitam sperat; Tyrannus cruciatus sempiternos. Rex Deum immortalem rerum gerendarum auctorem habet; Tyrannus consceleratos homines, aut malos genios consulit. Rex & vivus & mortuus clarissima omnium voce ac laudibus cumulatur, Tyrannus & vivens & mortuus fœdissimis laceratur contumeliis: ac tametsi Tyranno opes, honores, Imperia firmare valeat, multarū magnarumq; rerum cognitionem ac scientiam, illamq; ipsam qvæ Tyrannis maximè metuenda est flexanimam eloqventiam habeat; nihilo, tamen sanior aut melior, sed eò deterior futurus est,

opibus enim abutitur ad explendas libidines; Imperiis, ad aliorum libertatem opprimendam; robore, ad obeunda facinora; scientia ad imperitos circumveniendos, & ad omnia sacra profana turpiter permiscenda; Hæc est differentia inter Tyrannum & Regem; inter Principem legitimum ac illegitimum, qvam sanè Hermann. Conringius tollit, non sine manifesta nominis & dignitatis imminutione. Princeps enim ut summariter rē contrahā, qvi respicit ad privatum commodum, Princeps non est, sed Tyrannus: non secus ut lex instituta ad privatum commodum, non dicenda lex sed iniqvitas. Siqvidem cessante boni communis ratione, cessat & ipsa lex, nec vim obligandi habet. Nam lex est proprium opus publicæ potestatis; ac potestas publica, de se in bonum publicum ordinata est. Hinc meritò laudatur Augustus, qvi post qvam multis ædificiis Romam decorasset, suis familiaribus dixit: Romam lateritiam accepi, marmoream relinqvo. Proinde optimo huic Principi apprimè convenit illud adagium: Dignus est obelisco. Erat autem obeliscus columna pyramide minor, Soli sacra, qvæ nulli erigebatur apud Ægyptios, nisi ei cujus vita, veluti qvidam splendor omnibus posset prodesse, etiam non poscentibus; siqvidem ille tenet justi Imperii clavum, qvi nemini nocet, omnibus prodest publico bono semper addictus, *Ægid. 2. dist. 1. part. 2.* supremi Principis exēplo, qvi produxit creaturas ex nihilo, non ut inde bonum reciperet, sed ut eis bonitatem, qvam habeat, influeret, adeò, qvod finis productionis creaturarum, non est necessitas indigentiæ; sed abundantia divinę bonitatis, qvam Deus creando communicat: non enim Deus agit propter desiderium boni & finis, ut alia agentia, sed propter amorem. Num desiderium propriè est rei non habi-

habitæ; at Deus agit propter amorem & boni & finem, qvem habet & vult aliis communicare. *Florianus Nannius Episco. scal. in sua cat. arg.* hoc igitur est proprium Principis munus publicis commodis inhiare. Ut enim sapientes affirmant, alienum bonum est justitia; proinde Adrianus Imperator, veri Principis simulachrum freqventer in Senatu dicere solebat: se ita gesturum principatum, ut sciret rem populi esse non suam privatam: Vox planè aurea, & res multo magis, cum præstatur. Hoc egregiè testatum reliqvit Pelopidas Imperator; nam in expeditionem proficiscenti, cum uxor ingemiscens sæpiùs exclamaret: propriam vitam tueretur, sibiq; consuleret; aliorum est, respondit vitam propriam tueri at Imperatoris ex suis incommodis omnia Reipubl. commoda parare. Hujus exemplo Princeps bonus commodi gratia tanqvam verus pater, omnibus prospicere, nullum despicere, neminem respicere; sed unicuiqve qvod suum est fideliter tribuere debet, ut feliciter expressit doctissimus ille Academicus, qvi lucidissimum speculum appendens, brevem hanc sententiam apposuit: Omnibus æqvè fidum. Vt enim omnium seculorum memoria receptum, ut præclara multorum principium exempla testantur, ita scil. gerendum esse imperium, ut non unius, sed universalis consociationis & communitatis felicitatem qværerent. Ad hoc sicut primis temporibus ex simplici & nuda qvadam promissione tenebatur Princeps sic hodiè sanctissima jurisjurandi religio eos ad idem adstringit: Nullus siqviden fere Princeps, licet absolutissimus, in universo orbe reperitur, qvi sub hac lege Imperium non accipiat, Tartarorum Rex licèt absolutissima rerum omnium à populo in eum conferatur potestas, cunctaqve arbitrio ejus committantur,

adeò ut vox ipsius pro gladio & securi sit, ita tamen Imperium moderare tenetur, ut Deum præpotentem universitatis Regem agnoscat & juste imperet, ni velit præceps ex alto & sublimi loco dejici, regali potestate ac bonis omnibus spoliari, ut hoc ex solemni eiusdem renunciatione apparet, de qva *Bodinus lib. 1, 1 de Rep. c. 8. p 130.*

Eadem ratione Carinthiorum Dux, ut ex veteri solemni ejusdem inaugurandi formula apparet, licet arbiter omnium rerum constitueretur, populo tamen se intuenti virum bonum ac justum fore pollicebatur. *Bodin. l. cap. p. 137.* idem facere Epirotarum Reges, ut idem notat *Bodin. pag. 137.*

Imperatores nostri Romano Germanici, qvi cæteros Principes dignitate superant. vid. *Besold. discurs. de session. præced. s. prærogativ. p. m. 128. & 1. polit. 2. num 23. item de JCtione. Imp. Rom. c. 6. ad finem & de Apellat. cap. 4. num. 8. Zieriz tract de præcedent apud Arumæ. tom. 33. discurs. Qvet. consil n. 9. qvod extat etiam apud Goldast. in politic. Imperial. Theodor. Reinking. tract. de Regim secular. & eccleſiast. clas. 2. lib. 1. cap. 7. p. 63. 64. 65. &c.* anteqvam sacris auspiciis inaugurantur, idem sanctissime promittunt.

Sanctissimo hocce religionis vinculo ad hunc effectum se obligant Reges Hungariæ, Bohemiæ, Galliæ, *Bodin. p. 138.* It. Poloniæ, Angliæ, idem *p 142.* Daniæ *pag. 142* Svecię vid. *Cranzius &c.*

Cum igitur nullus ferè Princeps reperiatur, qvi idem jurejurando non promittat, (ut hoc pluribus supra à nobis probatum) aut cui sub hac lege vel conditione Imperium concedatur; non igitur privata, sed universalis consociationis felicitas Imperantibus curæ cordiq; esse debet, juxta vulgare illud: Salus Reipublicæ semper suprema lex

esto

esto. *Stephan. Junius Brutus in vindic. contra Tyrannos q. 1 p. 9. Lambertus Danæus lib. 3. politic. Christian. cap. 6. p. m. 219. Althus. in politic. Methodicè digesta cap. 14. p. m. 146. & cap. 15. p. 168. 169. 170. 171. & cap. 23. p. 302. 303. 304. Bornitius de Fundand. Reipubl. statu cap 9. Petrus Gregor. Tholosan. libr. 8. de Rep. cap. 6.*

Porisma.

CVm igitur imperium non aliud nisi certis limitibus circumscriptum, nec alia ratione idem Principi concessum sit, qvam ut illud juxta legum divinarum, naturalium & humanarum præscriptum minimè verò ex arbitrio ad salutem privatam, sed publicam communitatis felicitatem coordinet, & sic præsit populo suo, non secus ut pater patriæ, pastor populi, custos pacis præses justitiæ, innocentiæ vindex. *Calvin. lib. 4 Inst Relig. Christian. c 20 fol. 538.6.* Unde, his suppositis, facile apparet qvid de Principibus sentiendum, qvi eorum omnium securi, qvibus providendis, intenti esse debuerant, proculomni solicitudine socordes delicientur, vel ad rem suam attenti, jura omnia, privilegia, judicia, diplomata venalia prostituant, vel plebeculam miserrimam pecunia exhauriunt; Qvam postea non necessarijs largitionibus pvofundunt, vel expilandis domibus, virginibus ac matronis violandis, mactandis innocentibus mera lenocinia exerceant, leges fundamentales, evertant; transactionibus ac pactis conventis contraveniant; hi cum ea faciant qvæ â boni Principis officio aliena sint, & aperti tyranni evadant. Hinc si de manifestis ejusmodi sceleribus fuerint convicti, nec alia remedia adsint. *Gregor. Tholosan. l. 26 cap. ult. de Repub. num. 8. 9. 10. Althus, in politic p. 148. Danæus l b. 6 politic. Christ. cap. 3.*

cap 3. Stephan Jun. Brut. vindic. contr. Tyrann. q. 3. pag. 154. Obrecht. de bell constit. thes. 156. Bodin. lib. 2. de Rep. cap. 5. Ursin. disp ultim. lib. 2. Keck. lib. 1. syst. politic. cap. 28. p. 433. Propter abusum potestatis & Imperii concessi ab ordinibus vel defensoribus ejusdem, jure eo privari potest, & hoc qvidem vi majestatis realis ac de qva alibi plenius. Hæc de Imperio absolutè considerato.

Membrum II.

AC POSTERIUS CONSIDERATIO REALIS DE IMPERIO RELATE CONSIDERATO, SEU EXERCITIO SUMMÆ POTESTATIS,

IMperium relate considetatur qvatenus imperium erga subditos exercetur.

Qvod duplex, vel absolutum vel limitatum.

Absolutum dicitur, non eo respectu qvod nullis omninò legibus circumscriptum sit.

(Piccart. observ. dec. 12. cap. 1. Anton. Peretz in Aphorismis fol. 23. num. 119. Bornitius de majestate cap. 10. Hegenitius tract. de possess. 1. cap. 6. num. 25. Marc. Anton. Pitsillius colore 5. fol. 71. Ludov. Rudolphin. concluf. Jurispract. 9. Petra de potest. princip. cap. 1. Vasqvius illust. controvers. 31. n. 21. & 22. Bodin. 1. de Republ. cap. 8. num. 102. Hermann. Vultej. ad §. Institut. de Jure Natur. Gent. & Civil. Benedict. VVinckl. de principiis Juris cap. 7. & 5. cap. 4.

Scota-

Scotanus ad lib. 1. Cod. thes. 4. Ennencklius 1. de privileg. c. 8. num. 16. Eberhardus à VVeihe, de vanitate gloriæ humanæ fol. 95.)

Cum hac ratione nulla potestas sit infinita, nullum imperium absolutum *Paurmeist. 1. de Jurisdict. cap 3. num. 11.* imò si tale forsan datur, non verum ac legitimum, sed barbaricum & tyrannicum erit. *Lœlius Zecchius 1. polit. 5. ad fin. Keckermann. in disp. pract. 34. quæst. 13. à Princ. Ludovic. Rudolph. tract. de absoluta potestate principum cap. 4. & 6. VVaremund. de Reg. subsid. cap. 15. num. 6. fol. 178. Corrand. Lancellotus in templ. omnium judic. 1. c. 4. §. 4. fol. 443. Petra de potest. princ. c. 3. quæst. 3. & cap. 21. Amirato lib. 17. disc. 2. Johann. Camman. disput. 1. thes. 105. Bocalin. di Parnasso cap. 6. fol. 32. Nicol. Betsius de pact. famil. c. 6. fol. 154. Hieronym. Savonarola in oraculis della renovatione della Chiesa ad initium lib. 1. Scipio Gent. 1. de Jurisd. 1.*

Sed ideò absolutum dicitur, quod Princeps idem Jus in suos exerceat subditos, qui absolutè & sine omni conditione vel exceptione in ipsi9 potestatem venerunt. *Hoenonius disp. politica 9. thes. 15. fol. 445.* Hujusmodi Imperia, quibus subditi absolutè parent, etsi quam pauca reperiantur; in his tamen ut uthoc sensu absoluta quodãmodo sit Principum potestas, nihilominus eadem habet duo sepimenta; internè conscientiam, externè pudorem & honestatem. Ad hæc ceu Principia infallibilia, ut supra quoque probatum, tàm subditi quàm Principes, licet absolutis-

simi, vel qvicunq; illi sint actiones suas examinare, & easdem, si qva in parte à semitâ justitiæ vel honestatis declinent, ad hanc ut Cynosuram revocare tenentur. Qvod tàm principibus qvàm subditis aurea imponit regula JCti, *in l. 15 ff. de condit. Institut.* Qvæ facta lædunt pietatem, existimationem, verecundiam, &, ut generaliter dicam, contra bonos mores fiunt, eadem facere nos posse credendum non est.

Imperium limitatum dicitur, qvod pleriq; Reges vel Principes in suos exercent, qvi sub certis pactorum formulis, vel certis qvibusdam legibus eorum potestati se subjecerunt, qvibus eqvidem Principem ac privatum teneri non dubitamus. Sunt enim pacta ejusmodi, seu conventiones, nihil aliud qvam leges pactionatæ Principum. *Baldus in l. donationes ff. de donat inter vir. & uxor. Cynus. & Bartol. in digna vox C. de LL. Bart. & Castren. in l. Princeps ff. de L.L. Anton. Butrio Immol. panormitan. Felin. in cap. 1. de probat.* qvibus æqve ligatur Princeps ac subditus. *Baldus in l. ex imperfecto C de Testam. Petr. Gregor. Tholosan libr. 8. de Repub. cap. 8. Zasius ad l. 2. §. eodem tempore num. 21. de O. J. Caspar. Anton. Thesaur. q. Forens. 10. num 16. lib. 1. Gail. 2. observat. 55 num. 7. Gylman. in Symphorem. supplicat. part. 1. tit. 2. n. 134. fol. 103. Prükmann. de regalib. cap. 4. membr. 21. Effect. 3. Petr. Heigius part. 1. qvæst. num. 1. Bodinus 1. de Repub. cap. 88. p. 88 & 156. Rauchbar. lib. 2. qvæst. num. 121. Arnold. Clapmar. de Arcanis Rerumpubl. Waremund. ab Erenberg. l. d. c. 11. n. 39. Ripa in Rubric. de constit. num. 21.*

Qvamvis enim Princeps non ligatur lege legis, ut suprâ evictum, tamen ligatur lege conventionis. *Bald. in l. 1 ff. de constit. Princip. & in l. Princeps ff. de L.L. Anton. Qvett. cons. 12. num. 6. Vultejus 3. consil. Marpurgens. 35 num. 114.* multiplex

tiplex enim hîc occurrit obligatio, qvâ Princeps pacta cõventa servare, obstringitur. Altera ex his naturalis est, ratione cujus nihil magis naturæ consentaneum, qvàm justa promissa servare. *Alexand. cons. 7. lib. num. 13. Cynus in l. rescripta C. de precib. Imperat. offerend. Jacob. Butrigar. l. ult. C. si contra jus vel utilitat. public. Keckerman. Curs. Philosophic. disp. 29. problem. 13. Hœnon. disp. politic. 9. thes. 13. fol. 442. & 443. Anton. de petra de jure qvæsit. per princip. non tollend. cap. 3. num. 72. 73. & 80.* Cum enim obligatio ejusdem sit naturæ atq; conventio; igitur si conventio naturalis, ac Gentium omnium communis, obligationes qvoq; & actiones, ejusdem esse naturæ necessarium consequens est, (*l. indebiti ff. de condict. indebit. l. 2. ff. Rer. amatar. l. ex hoc jure ff. de justit. & jur. Bartol. Bald. Angel. ibid.*) at verò convẽtio nulla, nulla obligatio cogitari potest, qvæ non sit naturæ & gentium omnium communis. *Decian. respons. 123. num. 73. Regner. Sixtin. consil. Marpurg. 14. n. 110. vol. 2.* Hinc sicut omnes huic juri ex æqvo subjecti sunt. *Mynsing ad §. ultim. Instit. de J. N. G. & civil. Oldendorp. ant. class. in præfat. argum. § ult. Inst. d. J. N. & G. Jacob. Schultes. qvæst. 70. num. 138. Valer. Maxim. lib. 7. cap. 7. Bald in cap. 1. § notandum num. 2. qvi feud. dare poss. Molin de primogenit. Hispan. libr. 3. cap. 3. num. 17. Joann. Oldendorpius 2. consil. Marpurg. 3. n. 13. Hieron. Schurff. 1. cons. 59. num. 7. Roland. à Valle cons. 1. num 27. & 28. libr. 2. Paris consil. 1. num 8. Regner. Sixtin. in consil. Marpurg. 9. num. 76. vol. 1. Menoch. 2. Arbitrar. casu 421. num. 8.*

Sic qvoq; Principes hoc jure & conventionibus ex eodem descendentibus teneri, gravissimorum JCTORUM sententiâ receptum & comprobatum. *Decius cons. 10. num. 22. & cons. 404. num 8. Castrens. in l. digna vox C. de LL. Bald. in l. Princeps ad LL. l. ex imperfecto C. de Testament.* & qvid mi-

rum cum Deus ipse suis promissis teneatur, ut rectè Magister sententiarum scripsit. vid. *Bald. in l. 1. ff. de pact. Tiber. Decian. respons 2. num. 100. vol 1.* Sic enim ipsemet apud *Hieremiam cap. 45.* clarâ voce obtestatur, Cogite, inqvit, populos omnes totius terrarum orbis, ut inter me ac populum in eum judicent, si qvid à me fieri debuit, qvod non fecerim.

Altera ratio sive causa obligationis est dignitas Principis. *Alex. cons. 97. lib. 3. num. 13.* qvæ maximè posita est, in fide servanda, etiam cum sui detrimento, cum violatæ fidei omnibus ultor ac vindex esse debeat. *Bodin. 1. de Repub. cap. 8. pag. 156. Bald. in C. de hæred. Instit. Anton. Faber, in consult. de Ducat. Montisferr part. 1 fol. 11. Cynus in l. rescripta C. de precib. Imp. offerend, Herman. Vultej. consil. Marpurg. 35. num. 88.*

Nec à Principe crimen perfidiâ gravius admitti possit. *Innocent. in cap. ad Apostolicam. de rejudic. Bald. in l. digna vox infin. & ibi Bartol num. 2. C. de LL. Mart. de Jurisdict. p. 1. c. 34. num. 2. Philip. Dec. cons. 151. colum. 5. Socinus cons. 164. Ancharan. cons. 65 Hieron. Schurff. consil 50. num. 4. Zasius 1. consil. 10. num. 6. Alexand. Trentacin, q 3. resolut. tit. de pact. resolut. 1. num. 1, & seqq. Joannes Azor. Institut. Moral. libr. 5. cap. 11.* Adeò enim perfidia Regis totum ejus regnum exosum reddit, ut sicut vita semel amissa nunqvam revertitur; sic nec fides deperdita, Gvicciardinus *Hyp. 12.*

Qvi perdit pecuniam, habet in qvo se servet. Qvi fidem nihil cui se servet habet: Ex fide enim non servatâ semper exitus malus, ut inqvit Aristot. Fide enim hominum societas, Civitatum domicilia, Gentium universalitas, Regum Dominia conservantur. Sine fide homines in errorem incidunt, tanqvam bestiæ existimantur. Omnia

nia sine hâc vana & mendacia sunt, & cæteræ virtutes sine illa degenerãt. Fides igitur nulla aut violanda, vel ex parte labefactanda. *Petrus Andreas Canonherius diſſ. diſcurſ. politic. in Cornel. Tacit. Annal. fol. 185. Scotus lib. 2. de natura & gratia cap. 6. Alex. Alenſis part. 3. q. 74. Albert. M. 3. diſ. 23. Bonaven. in 3. d. 23. Alphonſus d. Caſtro in ſum de hæres. 2. verb fides legati de juſt. q. 1. Jaſon. conſ. 147. lib. 4. Auguſtin. epiſt. 19 ad Hieronym. Franciſc. Patritius lib. 8. de regn. Cicero libr. 1. de offic.* apud perſas, ut legitur *in libr. 2. cap. 18. Alexand. ab Alexandr.* nihil fide antiqvius fuit. Romana Gens tanti hanc faciebat, ut humanam ſocietatem cum fide tolli crederet; Et ideo Numa Pompilius cum Romanæ juventutis bellicoſos, acresq; ſpiritus & feroces animos, incuſſo Deorum metu, remollire ac retundere cuperet, omnium primum fidei exemplum conſtituit; Illamq; Romanis, Plutarcho authore, maximum eſſe jusjurandum demonſtravit. Proinde cum ad id ſacrarum flamines, bigis curru arcuato & veluti fornicato vehi jusſiſſet, manu qvoq; ad digitos usq; involuta rem divinam facere voluiſſe; ſignificantes ſymbolicè fidem tutandam eſſe, eiqve ſedem in dextris eſſe ſacratam. Qvare rectiſsimè ſcripſit Cicero, nullam rem vehementius continere Rempublicam, qvam fidem, ad cujus obſervationem Princeps divina authoritate obſtrictus, ut apparet *ex c. 9 v. 19. Joſuæ.* ubi Joſua dicit: Juravimus illis, in nomine Dei Iſrael, & idcirco non poſſumus eos contingere. Maximo enim periculo frangitur fides, ut apparet ex *cap. 17. Ezechiel.* Vbi ita Jehova: vivo ego, dicit Dominus, qvoniam in loco Regis, qvi eum conſtituit Regem, cujus fecit irritum Juramentum & ſolvit pactum, qvod habeat cum eo in medio Babylonis morietur. Et *ibid. v. 16.* ſpreverat juramentum, ut ſolveret fœdus; ecce,

dendit manum suam, & cum hæc fecerit non effugiet. Cum igitur res periculi plena sit, ni pacta conventa serventur, hocqve tam divina qvam naturalis ratio exigat; hinc nihil magis è dignitate Principis esse videtur, qvam ut talem de se opinionem in animis hominum excitet; ut nudis verbis sanctiùs præstare promissa credatur, qvam qvæ alii jure jurando pollicentur. *Hippolit à collib. cap. 10. de principe.* Hoc probè observavit Sextus Pompejus, magni illius Pompeji filius qvi à Menedoro classis suæ præfecto admonitus ut patris & fratris injurias in Antonium & Octavium, qvi in navi apud eum cœnabant, & conciliati societatem iniverant, ulciscereturr, respondit: Refer Menedoro, ei sine me id facere licere, qvi jam pejerare consvevit, mihi autem nefas esset, qvi fidem fallere nescio. Et Alexander Parmenioni, sibi qvicqvam, qvod præter fidem & decorum esset, svadenti: facerem id qvidem si Parmenio essem; verùm Alexandro neutiqvam id licet, malo me fortunæ pœniteat, qvam victoriæ pudeat. Vid. *Petr. Martyr in loc. communib claß 2 loc. 13 n 21 Bodin. lib. 5. de Rep. cap. 6. p 928. 929. 930 Timpler. libr. 4 politic. cap. 10. qv. 30. Hoc non disp polit 9 th. 13 fol 443. Petr. Andr. Canonherius dissert. politic in Annal. Cornel. Tacit. fol 179. 180. 181. 182. Althus. cap. 20. fol. 261. Kekermaxmann. libr. 1. systemat. politic. cap. 31. Goclen. q. Ethic. 94.*

Ex his exemplis apparet, qvod si Principes, licèt Ethnici, honestate & pudore naturali moti, tam sanctè & religiosismè fidem & pacta conventa custodierint; qvantò hinc majorem devotionem sanctissima nostræ Religionis decreta à principibus nostris exigant, facile apparet: qvibus ut nefas promissa alicui facta infringere; sic scelus extremum pacta jurejurando firmata violare, vel ab

iis

iis minimo in puncto recedere. *Molin. in not. consilior. Alexandr passim Alexand. consil. 224. lib. 6.* Principes qui ab his recedunt non tantum religionem. *Wesenbec. consil. 23. n. 25. Ernest Cothman 4. consil 3 n 86.* & pietatem lædunt, utpote qui perjuria nescit; *Arist. 1. Rhetoric. cap. 15.* Sed etiam quam maximè dignitatem suam minuunt, cum turpissimum sit Principem vel Magistratum eo ipso mentiri, quo Deum jurejurando invocavit. *Plato lib. 2. de LL.* Cum igitur tanta vis vel virtus insit juramentis. vid. *Angel. consil 94. num. 4. Castrens in l. fin. num 11. C. de non numerat pecun. Cæpall consil. num. 17. part. 1. Vincent. Honded. 2 consil. 42. n. 31. Mynsing. 5. observat. 59. num. 2. Hering. de Fidejussor. cap. 24. num. 108. Cacheran. decis. 75. num. 7. Dec. consil 375. n. 4. Paris. consil. 72. n. 18. part. 1. Oldrad. consil. 238. num. 2.* Non igitur nuda erit cerimonia, ut autumat Hermann. Conringius thes. ult. Gentiles saniores censuerunt jusjurandum perinde æstimandum, quam si Jovem fefellisset perjurus. Deorumq; injurias diis curæ esse, scribit *Tacit. lib. 1. Annali.* certè non absurdè: per jusjurandum enim cum Deo contractum censetur; *cap. debitores Ext. de jurejurand. Natt. cõs 506. n 14* (Juxta illud prophetæ: mihi jurabit omnis lingva *Esa. 45. v. 23.* cui votum omninò reddendum. *Psal. 75. v. 12. l. 2. C de reb. credit cap. etsi christus de jurejurand. Zasius in l. stipulationes dividuntur num. 40. de V. O. & consil. 426. num. 15. vol. 2. Paris consil. 107. num 9. vol 1.*) ad hæc juramentum animæ frenum injicit. *Portius consil. 5. num. 40. Paris consil. 69. n. 31 part. 1. Gail. 1. observ. num. 3.* & religionis vinculum continet, quod sine contemptu religionis violari neqvit. *Oldrad. consil. 238.* Nuda igitur ceremonia non erit. Adhæc non tantum ex se & sua natura juramenta tantam vim habent, sed omnium fere Gentium more & consvetudine. 2. In eam enim hoc ope-

operantur, ut omnes actus suâ naturâ invalidi hoc solo interveniente sustineantur. *gl. in l. si pecuniam col. final. v. necesse ff. de condict. caus. dat. & ibi Jason. colum final. v. 2. salicet. qvoq; col fin. Corset. tract. de jurejurãd. col. 7. De. consil. 305. col. 2. Curt. Jun. cõs. 56. col. 1. Jason cõs. 6. col. 5. vol. 3. & cons. 60. col 6. vol. 3. Aim. cons. 51. col. 4. Corn. cons. 289. col. 5. Ruin. cons. 123. n. 9. Alexandr. consil. 14 Stëgel. cons. 179. col. 6 Socin. consil 53 & 332. col. 1 Paul. de Castr. cons. 61. volum. 2. Aretin. cons. 41. vol. 2. Bertrand. consil. 85. col. 1. Anchoran. cons. 192. Brun. cons. 12. col 7.* Adeò qvidem ut juramenta super aliqva dispositione, vel contractu interposita illius naturam assumant. *Per text. in l. fin. C. de non numerat pecun. & in l. sed et si possessor in § item si jura vero & ibi Jason ff. de jurejurand. & in cap. qvemadmodũ ubi Abb. col. 1. in Septim. Notab. de jurejurand. Oldrad. cons. 95. col fin. & cons. 231. col. 1. Bartol. in l. fin. C de non numerat. pecun. & ibi Bald. Paulus de Castro Angel. cons. 133. Bart. in cons. 49 col. 7. volum. 4. & consil. 43. col pen. vol 2. Corn. cons. 105. col. 1. vol. 1. & cons. 11 col. 7. volum. 3. Anchoran. cons 330. col. 5. Curt Sen. cons. 3 col. 1 Roma. cons 269. Dec. cons 240. Bertrand. cons. 95. col. pen Calcan. cons. 17. col. fin. Aretin. cons. 24. col. 2. Ruin. cons. 134. col. 2. vol. 1. Aimo. cons 12. col pen. Paris. cons. 47. col 4. Brun. cons. 195. Capolla in consil. civil. 16. col. 3.*

Vim q; contractûs habeant. *Specul tit. de feud sub Rubric. de Homag num 36. 78. Alvorott. in prælud. Feudal. col 8. vers & de his Vasallagiis. Jacob. de S. Georg. in Tract. de Homag in princ n. 7. & 8 Intriq. de feud. qvæst. 56. num. 16. Decianus consil. 60. num. 44. Joannes Ferrar. de feud. libr. 6. cap. 1. Gail de Arrest. Imperii cap. 7.*

Ut verò omnis contractus verus ultro citroqve obligatorius, *in c. de forma in fin. 22. q 5. Ferrar. de Feud libr. 6. cap. 1.* Sic qvoqve conventiones jurejurando firmatæ inter

ter subditos & Principes mutuam producunt obligationem *l. labeo ff. de V. S.* à qvâ sine mutuo consensu discedi non potest *l. ab emptione ff. de pact. & l. nihil tam naturale de Reg. jur. Bodin. lib. 1. de Rep. p. m. 137.* nec ulla in parte pactis conventis contravenire licet, *gloss. in l. pecuniam ff. de condict. caus. dat. & ibi Bald. col. 1. & salycet. Cuman. cons. 182. col. 2. Alex. in l. si convenerit col. 1. ff. de Jurisd. omn. judic. immol. in c. 1. col. pen. de p. gnorib Paul. de Castro in l. si convenerit col. 1. ff. de Jurisd. omn. judic. & ibi Jason. cons. 2. v. 2. Gvido Papæ q. 627. Zasius cons. 12. num. 19. vol. 2. Jason. cons. 9. n 9. col. 6. & cons. 41. col. 2. Socin. cons. 90. num. 14. Gozad. cons. 32. col. 1. in fin. Bertrand. cons. 82. vol. 2. Trigon. sing. 18. Maria jun. cons. 64. col. 2. Alex. cons. 89. col. 2. vol. 7. Abb. cons. 42. in fin. vol 2. Dec. in l. fin. col. 3. v. 2. ff. si cert. Pet. Gratian. cons. 84. col. 1. Brun. cons. 39. col. 1. & cons. 67. col. 2 v. 2. Corn. cons. 256. col. 1. vol. 4. Aym. cons. 12. col. 1.* Unde si de facto controventio fiat, conventio erit nulla, contractus nullus. *Danæus lib 3 polit. Christ. cap. 6. Bartol. in Tractat. de Tyran. Mascard. conclus. 1387. Althus. in polit. methodicè scripta. cap. 20. fol. 261.* Jus subjectionis super certo aliqvo pacto fundata, si non omninò exspirabit, in suspenso tamen manebit, tam diu, qvousq; transact. & LL. convent. satis fiat *Bodin. l. d.*

Ex hoc principio Respubl. Brunsvicens. cujus Antistites & primores Antagonista noster, in præsenti exercitatione, mirum in modum exagitat, optima qvadam ratione jura sua defendit. In hac siqvidem cum usu & consvetudine speciali vel singulari receptum, ut Illustrissimi Principes Brunsvicenses tanqvam Domini ejusdem respectivè tales, juratò literisqve reversalibus & homagialibus in hunc effectum datis, promittant, qvod jura libertates & privilegia sarta tecta q; cõservare & tueri velint. Hinc cum

hactenus vel temporum forsan injuria, vel pessimorum hominum instigatione idē recusarint, ut Testimonium hac de re illustre Augustissimi Imp. Rudolph. in act. Brunsvic. extat. Eadem qvoq; optimo jure, qvicqvid etiam pica dissonans hic garriat homagii præstationem recusârit. Idq; propter reciprocationem & correspectivum pactum conventum, & ultrò citroq; obligatorium contractum homagialem.

Hunc eqvidem, utpote in qvo fundamentum ferè dissertationis positum, attingit qvidē noster adversarius, sed magis prætoriâ authoritate, qvàm exactis rerum momentis eundem impugnat; sed qvò adversario os obturemus, circa hunc contractum correlativum homagialem notādū, qvod sicut propter eūdē qvilibet Princeps suis subditis; sic qvoq; Serenissimi Duces Brunsvicenses, ut apparet ex Instrument. transact. & convention. de Anno 35. obligati sint, anteqvam iis Cives Reip. Brunsvicensis obedientiam debitam juratò promittant, iidem sub fide juramenti vicissim spondeant, se iis tanquam subditis respectivè talibus fidos futuros, qvicqvid privilegii vel consvetudinis habeant, id eis salvum illibatumq; mansurum. Cum igitur obligatio hæc limitata & cōditionata sit; unde tam diu inter Magistratum & subditos subsistit, qvam diu conventionibus mutuis, qvibus ceu fundamento correspectivæ ejusmodi obligationes nituntur, satisfiat; juxta vulgare illud Axioma, qvod à Serenissimo qvoq; Principe Henrico Julio, in præsentia multarum Illustrium personarum, & conspectu totius Civitatis allegatum. vid. *Acta Brunsv.* Fidelis Dominus, fidelis servus, **getreuer Herr; getreuer Knecht.** *Valentin. Förster. de Jurisd. part 2 fol. 462. num. 147.* Ac sanè cùm hæc conditio tacitè in esse videatur Homagi-

ali

ali obligationi, etiamsi non exprimatur. Dn. Bocerus de *Regalib. fol. 484. num. 44.* multò magis, si expressè eadem homagiali contractui fuerit adjecta. *Besold. Thesaur. practic. fol. 418.* Jam verò cum Illustrissimi Principes & eorum successores sub lege conventionis certa obligati sunt, ut ex Instrumento producto apparet, utpotè in qvo expressè dispositum.

Daß so offt ein Todes-Fall an einem Regierenden Land-Fürsten sich begeben würde/ solten nicht allein die Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg ꝛc. Wolffenbüttlischer Lini/ solchen Vertrag/ von Artickeln zu Artickeln/ von Worten zu Worten/ in allen seinen Inhaltungen; und Clausulen/ von neuen bestetigen und confirmiren/ besonders es solte auch der Regierende Erb vor der Huldigung der Land-Schafft an Eydes stad/ gläublich zusagen/ gereden und geloben/ daß er den Vertrag der massen seines Inhalts verfolgen vnd halten/ auch verschaffen solte und wolte.

Hinc apparet juri & æqvitati consentaneum, ut Illust. Principes, pro ratione conventionis, obligationis, & receptæ consvetudinis, civitatem hanc, limitata qvadam ratione iis obligatam, de juribus & privilegiis securam reddant. *Bruning. de Var. univers. specieb. conclus. 33. Caspar Ziegler. in § Civitas num. 27.* Si iterum obedientiam respectivè debitam, sperare velint. Et qvid sanè magis æqvitati & dignitati Principis consentaneum qvam Civitatem in eodem Statu conservare in qvo Princeps eandem invenit. *l nomine C. de decurion. gl in l. moveor. 4. C. si serv. export. & ibi Bart. Bald. Salicet Goeden. cons. 31. num. 7. Nevizan. cons. 11. num. 3 & 4.*

Ad hoc enim ut absolutissimi qvoq; Principes, ma-

gis tamen in his terminis noſtris Sereniſſimi Duces Brunſvicenſes, propter contractum correſpectivum obligati. Cum enim contractuum correſpectivorum ea ſit natura, ut unus fiat reſpectu alterius & cauſa ſit alterius. *Cravett. conſ.153.num 8 Tiraqvell. verſ.donatione largit.num.118.C. de revocat.donat. Menoch.præſumpt.12.num.2.lib.6.& conſil.109. Hippolit. Riminald. Conſil.204.num.2.* Hinc ex contractu correſpectivo nemo agere aut ullo modo aliqvid petere poteſt, niſi primò ipſe contractum ex parte ſua ad amuſſim adimpleverit. Qvi enim differt facere qvod debet, non poteſt petere qvod ei debetur. *l.Julianus §. offerre.Ubi Dd ff de action.empt.l. qværo §. inter locutorem.ff. locat. cap. perveniat.ubi Abb.de jurejurand.Decianus Reſponſ.1.num.38. vol.1.Surd.conſ.381.num.17.& conſ.431.num.52. Cravett.cons. 356.num.6.& cons.411.num.15.* Neqve recipit qvod oportet, qvi non facit qvod debet, *cap.eſto in gloſ.5. diſt. 95.C.fruſtrà de Reg Jur.in 6.* & qvi fidem contractus corroſpectivi non implet, facit ut adverſa pars liberetur & placita obſervare non teneatur, *dict.cap.fruſtra.Ubi Joann. Andre. Dyn.l.cum proponas lat. 2.ibi Jaſon. & Alexand. C. de pact. Maul. de Homag.tit.1.num.11.& 12.arg.l cum proponas C. de pact.* Ex eo enim ſe juvare nemo non poteſt, qvod ipſe impugnat vel transgreditur, *cap.ex eo & ibi Dyn.de Reg.jur. in 6. l. auxilium ff.de minor.* qvod verum eſt etiamſi is qvi exigit aliqvid ab altero ex parte ſua omnia propè adimpleverit, ſed in modico capitulo defecerit, eiqve onus probandi implementum illud, manebit, qvi implere prius tenebatur. *Decian reſpons.60.num.45.lib.2.Hartman.Piſtor.qvæſt.l.1.qvæſt. 22.per totum.* Non enim dicitur actum, qvam diu adhuc ſupereſt aliqvid agendum, *Jaſon poſt gloſ.& alios in l. cum Syllanianum C.de his qvib.ut inding. ſpecul. de ſalar. Advocat.*

num.

num 11. Wesenbec. cons. 12. num. 41. Gail. lib. 1. observ. 140. num. 10. Vultejus consil. Marpurg. 24. num 21. volum. 2. Gylman. in symphorem. part. 1. tit. 2. volum. 1. Cum igitur pactum reciprocum & correlativum, qvod *J. G.* & communi omnium populorum consensu receptum. *Reinck. class. 3. cap. 9. num. 16. Stephan. Jun. Brutus Vindic. contr. Tyrann q. 3.* ex natura correlativorū. *Bard. Bald. Paul. Castrens. in l. fin. C. de indict. Viduit. tollend Bald cons. 310. col. 1. & consil. 449. col. 2. Cuman. consil. 35. col. 2 Angel. consil. 110. col. 2.* hanc vim & effectum habeat, ut in omnibus punctis, clausulis & terminis, legibus conventionis satisfiat. Hinc è contrario hoc operatur ut contractus ejusmodi, si abutraq; parte implementum suum non accipiat, conditionibusqve eidem adjectis satisfiat, contractus ejusmodi, ipso jure irritus & nullus sit; Hoc Juris fundamento supposito, Civitas Brunsvicensis se nullo jure Ducibus Brunsvicensibus, obligatam credit, antequam ab iis, juxta tenorem pactorum conventorum de Juribus & privilegiis, qvæ immediatè ab Imper. recognoscit, sanctissimo juris vinculo intercedente assecurata sit. Qvæ etsi ridicula videntur Conringio, non dubito, qvin hæc exoscitantia nuda qvadam, vel mera ignorantia pactorum conventorum proficiscantur. Armiger enim ille Jovis cum naturam contractus reciproci & correlativi ignoret, mirum non est, qvod ejus vim & effectum non intelligat. Nos meliora edocti Serenissimos Principes ad idem teneri omninò persvasum habemus: cum enim per modum conventionis & contractus *Ancharan. cons. 1. col. 4. Paul. de castro cons. 116 col. 1. Barbat. cons. 1. col. 5. Gozad. ad cons. col. 3. Boer. decis. 215.* ad idem obligati sunt, hinc ut nullus Princeps contractum cum subditis factum, revocare vel ab eodem recedere potest; *cyn. in l. digna vox C. de*

LL. & ubi Bart. & Paul de Castr. Bart. Bald. & Salicet. d. ex imperfecto C. de testam. Jason. caus. 1. in dubio 1. vol. 1. Lofred. cons. 38. col. pen. Roman. cons. 352. col. 4. consil. 116 col. 2. Card. cons. 147. col. 1. Socin. cons. 4. & 86. Alex. cons. 1. col. 6. vol. 2. Ancharan. cons. 2. Dec. cons. 151. & cons. 286. Zasius cons. 10. vol. 2. Bertrand. cons. 206. vol. 2. & cons. 1. col. 3. Joan. Crot. in c. 1. col. 8. Paris cons. 11. num. 47. & 54. Aym. cons. 135. col. 2. Brun. cons. 2. col. 5. & consil. 10. col. 6. Cal. canon cons. 51. Anton. de Butrio cons. 59. Marian. Junior cons. 94. col. 1. vol. 2. cons. 115. col. 2. volum. 2. & cons. 160. col. 2. Ruin. cons. 7. col. 6. vol. 1. & cons. 36. col. 6. vol. 1. & cons. 90. col. 3. vol. 1. cons. 91. cons. 115. cons. 196. & cons. 230. col. 4. 1. Paul. de Castro cons. 317. colum. fin. vel. 1. Grammat. consil. Civil. 100. col. fin. Sic Illustrissimi Duces Brunsvicenses vel eorundem successores per ea qvæ tradunt Dd. Cardin. Mandic. de tacit. & ambig. Convent. lib. 27. tit. 5. num. 4. Bodin. 1. de Rep. cap. 8. Hottoman. Illust. qvæst. 1. Heig. Illust. q. 5. Buxtorff. in Diss. ad A. B. concl. 7. Cacheran. decis. pedem. 139. num. 11. Wesenbec. cons. 11. num. 14. Hieron. Schurff. cons. 17. num. 6. Jacob. Schult. in addit. ad Modest. pistor. p. 4. q. 140. num. 6. & 8. Hillig. in not. ad Donell. lib. 20. cap. 2. lit. N. Matt. de afflict. decis. 7. n. 5. Alex. Trentacinq. var. Resolution. libr. 3. tit. de pact. resol. 1. Hermann. Vultejus 3. consil. Marp. 35. num. 115. 116. Ernest. Cothman. 2. respons. 52. n. 231. Arnis de J. M. libr. cap. 7. n. 13. Ruinus. consil. 46. num. 13. vol. 1. Treutler. 1. disp. 6. th. 7. Syringius de pac. Relig. conclus. 19. Nicol. Everhard. Jun. cons. 1. sub n. 24. & 31. vol. 1. Cravett. cons. 241. num. 17. Tiber. Decian. respons. 25. num. 43.

Illæsa fide Principali Nicol. Reusner. cons. 1. num. 55. libr. 1. Philip. comm. lib. 2. conem. p. m. 377. à pactis cum Civitate Brunsvvicensi conventis recedere non possunt, qvorum intuitu ut ut Brunsvicenses, Serenissimis iisdem Principibus certo aliqvo respectu & sub conditione obligati, obligatio

gatio tamen hæc eo usq; in suspenso manet, qvoad convent. & pactis vel conditionibus iisdem adjectis, satisfiat, qvod probè advertendum. Aliàs enim lubens admitto, Duces jus aliqvod qvæsitum & in jure hæreditario fundatum obtinere; juris tamen hujus exercitium, ante præstationem homagii non habent; per hanc enim Serenissimi Principes jurium illorum specialium exercitium in Civitate Brunsvvicensi partim ex conventione, partim ex prescriptione, juxta tenorem reversalium Homagialium consequuntur, & in qvasi possessionem Imperii constituuntur, *Barcal lib. 3 de Rep. potest cap. 2. Tholosan lib. 6. de Rep. cap. ultim. Keckerman. Curs. Philos. disp. 29. problem. politic. 16 Althus. c. 20 politic fol. 255.* Hoc verò cum ex conventione ad certos qvosdam actus obedientiales limitatum & restrictum sit. Sic qvoq; Civitas hæc limitata qvadam & conditionatâ ratione, qvoad speciales tantum qvosdam actus Serenissimis Principibus erit obligata, extra hos verò vi contractûs illius conspectivi & pacti reciproci vel correlativi sive commendatitiæ confœderationis, libera erit. *Bald. in l. etiam Col. fin. C. de Jure dot. l. executorem ver. sed qværo de Civitatib. col 8. C. de execut. Rei judicat. Decius cons. 360. Bartol. in l. non dubito ff. de captiv. &c Felin in cap. postul. num. 10. de for. convent. Anchoran. cons. 437. num. 2. Cardinal. Tusch practic. conclus. 628. num. 5. & 6. & n. 23 Cardin Mantic. de Tacit. & Ambig convent libr. 27. tit. 7. num. 13. Restaur. Castal de Iraper. q. 109. num 9.* Jure enim receptum & consvetudine maximè approbatum, ut loco aliqvis certis qvibusdam conditionibus subjectus, in aliis remaneat liber. *ad hoc bonus Textus est in Clement. pastoralis §. denig; de rejudic. vid Don. Gars. Mastrill. de Magistrat lib. 1. cap. 7. num. 14. Gail. 2. observ 54. num. 10.* Ubi dicit: illas civitates qvæ cer-

ta-

ta lege & conventione superiorem agnoscunt, has extra pacta conventa placidè suâ frui libertate; qvæ sententia Gailii, inductione facile probari potest. Sic Colonia Agrippina seu Agrippinensis, aut Agrippinensium, qvod placet Lipsio *in not. ad Tacit. lic. 12. Annal num. 61.* de qva *Dresserus de German. Urbib. pag 192. Irenicus lib. 1. Exges. Germann. p. 199 Reusner. de Urbib. Imper. p. 27 Curio in epist de orig. Francor. p. 170.* Licet in eadem Archiepiscopus jus meri Imperii habeat *Wilhelm. Kyriander de orig. ac Statu antiq. civit. Aug. Trevir. p. 13. & 146. Sleidan. de Statu Relig. lib. 6. circa fin. p. 102. Wehner. observat pract. verb.* Freye Reichs-Stäte / *p. 180. Matth. Stephan. cap. 1 num. 33. ubi â num. 24. ad 34. de Jct. Heinricus Bocerus de collect. cap. 4. n. 27.*

De cætero tamen libera Imperialis Civitas est Vid. Cölnische Statuta *fol. 5. fol. 6. vid. liter. Frideric. Imperat. de Anno 1370 qvæ extant in libr. Statut. Colon. fol. 9. vid. Homag. civit. colon. in d. Statutis libr. 1. p. 5. apud Goldastum in* Reichs-Handlungen *p. 44. Besold. lib. 1. politic. cap 9. num. 12. fol. 315. & disc. de Jure Imper. civit. n. 5. Limnæus lib. 7. Juris public. cap. 10. fol. 172. & 173. Goldast. tom. 1. Constitut. Imperial. p. m. 584.*

Eâdem ratione Civitas Hamburgensis Vandaliæ urbs florentissima Ditmarsiæ, Holsatiæ & Stormariæ vicina, de qva *Johannes Goropius Becanus lib. 6. Antiqvitat. Antverp. p. 166. Irenicus lib. 11 p. m. 214. Münsterus lib 3. Cosmograph. cap. 444. p. 1008. Gryphiand de Weichb. Saxon cap. 78. num. 10.* Licet Homagium die Erbhuldigung Ducibus Holsatiæ præstet, & ratione specialium qvorundam actuum iisdem obligata sit, pro Statu tamen Imperii & liberâ Imperii Civitate jam olim Imperatorum decreto agnita, vid. *Gylman. tom. Symphorem part. 1, tit. 3, vot. p. 220, num. 1. Thomas*

Michael.

Michael. diſp de Jurisd. thes 54. lit. c. Victor. de cauſ. exempt. conclus. 36. & per ſententiam definit viam pro tali declarata, cujus tenor hic eſt.

In Sachen des Käyſerlichen Fiſcalis Ampts halber Kläger contra Holſtein / pro intereſſe und Hamburg iſt die Sache vor beſchloſſen hiemit angenommen / darauf und allem fürbringen nach zu Recht erkant. Daß gedachtes Hertzogen vorgewandtes intereſſe angeregter exemption halber / ungeachtet / Bürgemeiſter und Rath der Römiſchen Käyſerlichen Majeſt und des heyligen Reichs Hohen Obrigkeit / Vnd ohn Mittelbahren ſubjection ſich beklagter maſſen eigenes gewalts zu erbrechen und frey zu machen nicht gebühret / ſondern daran zu viel unrecht gethan / Sich deſſen hinfüro gäntzlich zu enthalten / uñ beſagte Stadt ihrer Käyſ. Maj. und dem H. R. ohne Mittel zuſtendig / unterworffen und verwandt / auch von männiglich dafür zu erkennen / und des wegen ſie / Bürgemeiſter und Raht des Reichs Anlagen / Steuer und Bürden / auch der ſelben Ausſtand zu bezahlen ſchuldig und zu ſolchem allen zu condemniren und zu verdammen / iedoch mehr erwehneten Hertzogen ihre Spruch und Forderung / ſo ſie ſonſten gegen gedachte Stadt. Zu haben vermeinen / ordentlicher weiſe Rechtens / ob ſie wollen / aus zu führen / hiemit ohn benommen / ſondern vorbehalten. Ex hoc decreto qvod Anno 1618. Julii publicatum vid. *Reink. tract. de Regimin ſecul. & eccleſiaſt lib. 1. claſs. 4. cap. 21. fol. 250.* d lucidè apparet, qvod Civitas Hamburgenſis licet homagium præſtet Holſatiæ Duci. *Hottoman. diſp. Feud. cap. 24.* in cæteris tamen ſimpliciter ei ſubjecta non ſit, ſed ad plenam libertatem qvam proximè accedat, qvorſum ea pertinet relatio qvæ apud *Cranzium eſt lib. 10. Saxon. cap. 2.* Aderant, inqvit (Comites, tales qvidem tunc, hodie autem Duces)

Holsatiæ querimoniam deferentes adversus Hamburgenses, qvi & ipsi aderant, rei exitum videre cupientes. Comites devocabant eos in jus suum, ut ab antiqvo semper habitum fuerit; illi imperialem desuper declarationem audire cupientes, invenire se asseruerunt in privilegiis, qvod Comitibus prope nihil debentes exempti censerentur, qvoqve à nonnullis Imperialis Aulæ assclæ Imperatoris haberentur. Nam D. Fridcrici privilegia multa illi oppido contulisse videbantur, qvæ tum edebantur, Imperator interlocutus jussit Hamburgum oppidum Comitibus parere, salvis libertatibus qvas ab imperiali culmine promeruit. Idem qvod de Colonia Agrippina & Civitate Hamburgensi; idemq; qvoq; de Civitate Brunsvvicensi dicendum videtur, qvæ ipsa qvidem Homagium princip. Ducibus Brunsw. præstat, si Princeps prior juraverit de conservandis privilegiis, in cæteris privilegiis egregiis exornata; Adeò, ut Anno 1499. 27. Spiræ decretum, Duciq; Brunsvvicensi pure & sine clausula mandatum fuerit, ut ille à cognitionibus & processibus causarum qvæ Civitatis Regalia tangunt abstineret omnino. Ex hoc mandato pœnali facile apparet, qvod jura, Regalia, & immunitates, qvas habet, easdem non Ducibus Brunsvvicensibus; sed Augustissimis Imperatoribus imperioqve accepto fuerat, sicut omnes Civitates Impp. non aliundè nisi ab Imperio vel imperialis splendoris culmine eadē arcessunt, utpotè abs qvo tanqvam fonte omnium dignitatū, Jurisdictionis per cōcessiones privilegia investituras, cōfirmationes, fluunt. *Vultejus de Feud. c. 5. n. 6. in fin post Bald. in c. 1. n. 1. Alvarot. n. 4. præpos. n. 1. Afflict. n. 1. Schenck. vers. hic textus videtur qvis dicat. Dux Pruckman. de Regal. cap. 1. num. 16. Robert. Marant. in specul. Aure p. 4. dict 5. n. 3. Capol. de servit. rustic. prædior. cap. 3. num.*

3. num. 17. Marin. Frecc. lib. 1. de orig. Bar. num. 36. Schneid. Epitom juris Feudal part. 2. num. 94. Mozz. tit. de his qvi Feud. dar. poss. num. 12. & 13. Rosenth. synop. J. Feud. cap. 5. concl. 10. Alciat. cons. 1. n. 4. Capic. decis. 121. num. 1. Decian. Cons. 2. num. 168. vol. 1. Cephal cons. 154 num. 1. Oldrad. cons. 231. M. Anton. peregrin de Jnre Fisci lib. 1. Rubric. 3. n. 71. Rolland. à Valle cons. 1. num. 102. Jason. in l. qvi Romæ §. Sejan. 15. de V. O. Tob. Paurmeist. de Jct. Imp. Rom. lib 2. cap. 4. num. 23. Covar. pract. qq. c. 4. num. Cacheran. decis. pedemont. 30. Goeden. cons. 59. num. 2. & ad eundem tanqvam Oceanum per appellationes, nullitates, ac qverelas refluunt ac recurrunt. Bald. cons. 333. col. 2. lib Thom. Michael de Jurisd. concl. 1. lit. c. Paurmeister de Jurisd Rom Imp. cap. 4. num. 22 Meichsn. tom. 2. lib. 1. decad. 6. n. 88. Natta cons. 636. num. 169.

Cum igitur hæc jura adeò supremæ potestati propria sunt, ut ei qvasi medullitus cohæreant. Carol. Molin in Consvet Paris tit 1. §. 2. gloss. 4. sub num. 16. Cavarruv. pract. qq. c. 4 circ princ. Corset. de potest. Reg. part. 1. q. 4. Don. Gars. Mastrill. de Magistr. libr. 3. cap. 2. num. 26. Sixtin. 1. de Regal. cap. 5. num. 3. Cacheran. decis 170. num. 3 Rosenth de Feud. c. 5. concl. 15 num. 3. Decian. cons. 123. num. 25. vol. 3. Meichsner. tom 2. lib. 1. decis. Camer. 6. num 88 Mynsing cons 39. num. 7. Joann. Goedden in respons. jur. de restit. Baron. Vallend. num. 105. Natta cons. 636 num. 170 Thom. Mich. de Jurisd. concl. 8. Bald. cons. 334. num. 1. & sublimioris Imperii summiqve Dominatus symbola sint. Joann. Goedden lib. d. Andr. Knich de sublimit. & Regn territ jur. cap. 5. num. 70. Rolland. à Vall con. 1. num 135. volum. 2. Alexand. Raudens. respons. 1. num. 262 & 435. Cacher. cons. 3 num. 7. Natta cons. 487.

Alia igitur ratione acqvirinon poterunt nisi summi Principis concessione, Alber. in l. 1. ff. in fin. de offic. ejus cui mand.

mând est JCtio Bald l. 1. num 4 ff. de offic. præfect Rolland. à Valle d l. Meichsner. decis. 3. n. 34. Luc de pen n 1. in l. col 7. C de privileg. Scholar Carol. Molin in consvetud. pariens. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 53. vel temporis immemorialis præscriptione gl. in cap volumus 16. qvæst. 4. Jason cons. 208 Roman. cons. 371. Decius cons 307. num. 9. Bertrand. cons 66. vol. 3. Carol. Ruinus cons 45 Socin. cons. 275. num. 1. vol. 2. Paris cons 14. vol. 1. Tiraqvell Tract. de Nobilitat c. 14. n. 4 Vasq libr. Illust. Controver. cap 2. num. 14 Zasius cons. 16. num. 16. vol. 2. Anchoran. cons. 142. num. 3 Alex. cons 56 n. 1. & 3. lib. 1 Heinning Goedd cons. 53. num 24. Cravetta cons 54 num. 8 Rolland à Valle cons 3. num. 82 vol. 1 Curt Jun cons. 58. num 12 Alciat. cons 22. libr. 2 Menoch cons. 21 num 19. & 20. vol. 1. Sigismund. Lofred. cons 40. n. 48. Andr. Knichen. de jure territorial. c. 3. num 53. Joann. Goedd. in resp juris de restitut Baron. Vallend num. 175. Hieron. Treutlerus vol 1. disp. 3. th. 6. qvia tempus immemoriale habet vim privilegii & concessionis, Menoch. 2. arbitrar. cap. 43. Ernest. Cothman. cons. 79. num. 72. Sixtin de Rogal lib. 1. cap. 5. n. 13 Cacheran dec. 29. num. 7. Mynsinger observ. 30 cent. 1 consil. Marpurg. 9 num 36. Meichsner decis came. 3. num 23. tom 3. Decian. respons. 24 num 111. vol 1. Cravett. de Antiqvitat. temp. part. 1. ultim prim part princ. num 30. Vultej consil. Marpurg 16. num. 52. & 58. vol 1. Gylman. in symphorem at supplicat. part. 1. tit. 2. sub num. 22 not 1 Menoch. 1 cons 90 nnm. 6. & lib. 3 præsumpt 131. num 39 Honded cons. 17 num. 57. Sixtin. cons. Marpurg. 9. num. 34 Wesenbec cons. 2. num. 82.

Ex his principiis qvoqve jura privilegia, qvæ habent Cives Brunsvicenses derivant, minime verò eadem à Serenissimis Ducibus arcessunt; cùm enim eadem Imperatori propria sint tanqvam fonti *omnis dignitatis ac Jurisdictionis Rolland. Valle cons. 100. num. 3, 4, 5, 6, 7. vol. 4. Petr Heig.*

qvæst.

qvæst. 2. n. 7. non igitur Princeps inferiores vel superiorem recognoscentes ejusmodi jura constituere potuerunt. *Rosenth. de Feud. cap. 5 concl. 14. Petr. de jure qvæsit. non tollend. c. 21 num. 36 fol 283. Knich. de avtocrati cap. 1. n. 1089. Rolland. à Vall. cons. 1. num. 44. Raucbar. part. 2. q 1. num 33. Castrens. cons 179 num. 15. lib. 1. Decian. cons. 269. purpurat. cons 119 n. 13. Meichsner decis 6. sub n. 65 tom. 3. fol. 96.*

Hoc supposito, ut dictum, jura Regalia & privilegia suæ Civitas Brunsvicensis non à Ducibus, sed Imperatore tanqvam sublimium horum jurium scaturigine *Bald. ad c. 1. num. 2. de Allod. Menoch. 2. præsumpt 14. num. 4 per cap 1. de Feud. March. Tob Paurmeister de Jurisdict. lib 2. cap 8. num 31. item 39. Joann. Gædd in respons. jur. de restit. Baron. Vallend. num. 236.* derivat. Cui soli cognitio super iisdem juribus reservata ut ex mandato & decreto superius allegato apparet, qvo diserte Ducibus Brunsvicensibus injunctum ut imposterum à cognitionibus, processionibus causarum, qvæ Civitatis Regalia tangunt abstinerent, vid. omninò *Limnæ tom. 2. lib. 7. jurispublic. cap. fol. 15. num. 31.* qvæ sanè cognitio mandato pœnali inhiberi non potuisset, si cum Regalibus & cæteris Juribus sublimioribus Civitatis Brunsvic. Duces præmemorati, qvidqvam negotii vel commercii habuissent vel qvod magis, si ab eorum authoritate hæc jura dependerent, sententiam hanc nostram magis confirmat, qvod jura hæc sublimia, qvæ Civitas Brunsvicensis exercet, & æq; ut cæteræ Civitates Impp. in vim privilegii & Jurisdictionis vel sublimitatis territorialis obtineat. *Thom. Michael. de Jurisd. th 44. Dn D. Bocer de Jurisd. c. 8 num. 81. & Tract. de collect. cap. 4. n. 24. Paurmeister. de Jurisd. lib. 2. cap. ultim n. 24 Matth. Steph. de Jurisd. lib. 2. part. 2. cap. 1. num. 63. Bertram de Comitiis thes. 48.*

Limn. lib. 7. Jurispublic. cap. 1. fol. 32. Rutger. Ruland. de commiß. lib. 1. cap. 6. num. 6. Apologia meri Imperii Civitat. ſpirens. in Camerales fol. 7 ſcipio Gentilis lib. 3 de Jurisd. cap. 22. Sixtin. de Regal. 1. cap. 4. num. 82. Caſpar Ziegler § Auſtregæ in limitat. n. 45. & c fol. 57. Caſpar Klocke in Faſcicul. Rer qvotidian. th. 27. Joann. Dauth. in hypotypoſi Bruning de Univerſit. th. 19. Erneſt. Gothmann. 3 conſ. 29. n. 531. Borell. conſ. 70. n. 34. & conſ. 86. num. 11. Andr. Gail. obſerv. 57. num. 71. & de p. p. cap. 6. num. 11. Watemund de Erenberg. 2. de fœderib. cap. 1. num. 37. Cravett. conſ. 263. Menoch. 5. num. 40. Cum verò hæc Regalia & jura, qvæ Civit. Brunſw. ptædicto modo exercet, non niſi Civitatibus Impp. & cæteris Statibus Imperii propria ſint, Status igitur & Civitas Imperii hæc ſit in fallibili qvâdam ratione conſeqvitur. Qvod ut clarius pateat, jura ſaltem qvædam ſublimia, qvæ huic Civitati competunt, ſummatim referam. Inter hæc verò primum vendicat locum liberum Religionis exercitium. **Die Freyheit in Religions Sachen welches der ſtände des Reiches höchſt und fürnembſt** Regale vid. *Except. Forri declinat. Landgravii Haſſiæ Mauritii p. 73.* vigore cujus poſt transactionem Paſſavienſem & pacem Religioſam Auguſtæ Anno 1555. firmatam tam Auguſtanæ qvam Catholicæ Religionis Status, Religionis publicum exercitium ſuis in territoriis inducere poſſunt. *Beſold de Jurisd. q. 18 Ziegler. § Landſaſius num. 182. Knichen de ſublim. & Reg. territ jure cap. 3. num. 233. Matth. Steph. de Jurisd. lib. 3 part. 1 cap. 1. num 14. & 15. & c. 15. num. 1. Theodor. Reinking lib. 1. claſ. 4. cap. 4. n. 228 fol. 290. Limnæus lib. 1. Jurispublic. cap 13.*

Summum hocce jus qvod Statibus Imperii ſaltem proprium non tantum habet Civitas Brunſvicenſis, ſed & cætera jura qvæ ſublimi huic juri connexa, de qvibus ex

pro

professio *Reink. lib. 3. de Regimin. ecclesiast per totum Cranius Tract. de pace Religion. ex parte Christoph. Mingius de superioritate territoriali cap 5. concl. 61. Syring. de pace Relig. thes. 25. Limnæus tom. 1. lib. 1. Jurispublic cap. 13. Besold lib. 1. politic. c. 3. de ecclesiastico majestatis jure fol. 96. 97. &c.*

Inter hæc verò illud singulare est, qvod Civitas hæc peculiare consistorium ecclesiasticum forumqve causarum spiritualium habeat, cum qvo nihil commercii habent Duces Brunsvicenses, ut ex propria eorum confessione apparet, de qva seqq. refert Martin. Chemnitius. Anno 1571. Im Monat Junio als die Censur unsers Ministerii von wegen des Wietenbergischen Cathechismi gehalten und an den tag gegeben / hat Chur-Pfaltz an Hertzog Julium geschrieben und gebeten: Also daß weil seine Fürstliche Gnad. Consens mächtig / möchte doch sein Fürstl. Gnaden unser Censur und Wolmeinung wegen des Wittenbergischen Catechismi abschaffen und zu nichte machen. Darauf hat Hertzog Julius schrifftlich also geantwort: Wie wol die Prediger zu Braunschweig aus freyen Willen und ungezwungen / unser Kirchen-Ordnung gemeß lehren und darzu sich bekennen / so haben sie doch ihren eigenen Superintendenten. **Und sind unserm Consistorio nicht unterworffen.** Dieses sollen die von Braunschweig woll in acht haben und es für bekant annehmen. Diesen Brieff sagt ferner D. M. Chemnitius hat mir der Cantzler D. Lucas Dungel in der Rath-Stuben zu Wolffenbüttel selbst zu lesen gegeben / &c.

2. Jus qvoqve Armandiorum seu Armmentariorum &c. qvæ ad bellicum apparatum pertinent. Als da sind: ihren Bürgern Wehr und Waffen auff zu legen / selbige in Wehr und Waffen zu üben und in Bereitschafft zu halten; Musterung an zu stellen / und was dergleichen Dinge mehr

sind

sind/qvæ omnia territoriali sublimitati adhærent & Statibus Imperii tantùm competunt, vid. R. A. zu Speyer *de An. 1526. §.* darauf *& passim Recess. de Anno 1548. de Anno 1555. de Anno 1566. de Anno 1570 Limnæus lib. 4. cap. 8. I. P. num. 206. fol. 245. Andr. Knichen. de jure Territor. cap. 3. num. 238 Warem ab Erenberg de Fœder. lib. 1. cap. 2. num 5. 6 Anton. Fab in Consult. de ducat. Montisferrat. pro Duce Sabaudiæ part. 1. pag. 241 Arnisæ de jure Majest. lib. 2. cap. 4. num. 2 pag. 334 Bidenbach. qvæst. nob. 7. p. 57 Sixtin. de Regal. lib. 2. cap. 1. n. 15.*

Huic connexum est jus fœderum qvod jus qvin æq; ut cæteri Imperii Status vid. *A B. Carol. 4. tit. 15. Ordin Camer. part. 2. tit 9. §* solemand *Bodin. 1. de Republ. cap. 7. circ. fin. p. 12. Waremund ab Erenberg. de fœderib. lib. 2. cap. 2. num. 13.* Respubl. Brunsvicensium obtineat plus qvam notorum. Adhæc 3. jus habet conducendi peregrinantes per vias publicas die Gleidliche Obrigkeit / auff freyer Kayserlichen Heer und Land-Strassen ut apparet ex *transact. de Anno* 53. qvod jus sublimitati territoriali adhæret & Statibus Imperii tantum competit vid. *Mynsing 5. observ. 70. n. 9 & 10. Meichsner tom 2 decis 4 Wesenb cons 33 num 3 & 10. Gail 2. observat 64 num. 34. Sixtin de Regalib 2 num. 42.*

4. Ducibus exclusis, Civitati in suos competit indictio tam personalium qvam realium tum ordinariorum qvam extraordinariorum munerum, qvorum exactio & præstatio immediatè superioritati territoriali adnexa. *Nicol. Everhard jun cons 10 num 28. lib 1. simon. de præt. cons. 100. num. 1. part 3. Meichsner tom. 2. lib 2. decis. ultim. num. 177. Modestin. pistor. 2 cons. 14 num. 41. Pruckman cons 27 num 15. Vultejus Consil. Marpurg. 35. num. 39. vol. 3. Corn. Consil. 333. num. 2. vol. 1.*

5. Civitas hæc immediatè Imperio contribuit & semper

semper contribuisse legitur, sie haben ohne Mittel die Reichs-Hülffen / das Reich selbst oder dessen Pfennig-Meister behendiget/ excepto unico casu, darüber sie doch einen Revers erhalten/ihren Rechten unnachtheilig zu seyn.

6. Civitas Brunsv. merum & mixtum Imperium habet, qvod sane jus jurisdictioni territoriali adhæret, & non nisi Statui Imperii competit. *Decius in l. nemo 71. de Reg. jur. Decian. respons 43. n. 2. lib 3. Cravett. cons. 195. num. 4. Oldrad. cons. 252. n. 7. Wesenbec. cons 95. n. 18. Thom. Michael de Jurisd. conclus. 82. Wehner in observat. p. 700. Boer. decis. 50. n. 11. Covarruv. pp. qq. cap. 1. n. 10. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 4. num. 28. & lib. 13. tit. 24. n 9. Carol. Mol in consvet. Paris tit. 1. §. 1 gl. 5 num. 48. Zasius de Feud p. 5. num. 11. Meichsner. tom. 2. decis. lib. 2. decis. 4 num. 137. Rolland. à Vall. cons. 47. vol. 2. Vultejus de Feud. cap. 5. num. 7, Sixtin. de Regal lib. 2. cap. 8.*

Utriqve verò tam mixto vid. *Ruland. de commiß. part. 1. lib. 3. cap. 9. n. 8.* qvam mero Imperio, pro diversitate tamen jurium competentium, item casuum & causarum, multarum atqve pœnarum compendia cohærent. *Bart. ad l. Imperium num. 12 ff. d Jct. Rolland à Valle cons. 42. num. 2. vol 2 Nicol. Boër. decis. 180. n. 4. Joan Köppen decis 30 num. 35. Joan Goedd in resp. jur. de Restit. Baron. Vallend n 329 con. Gars. Mastr. de Magistrat. lib. 3. cap. 10 n. 44. Menoch. de Arbitrar lib. 1. cas. 74. num. 9. Prosper Farinac. in pract. crim. q. 18. n. 46. consil. Marpurg. 2 cons. 27. num 57.* qvæ etiam Civitas Brunsvicensis sicut aliæ Civit. Impp. tanqvam Regale aliqvod singulare *Rosenth. de Feud. cap. 8. concl. 49. Vultejus 1. de Feud cap 5. num. 7. 28. Sixtin de Regalib lib. 2. cap. 8. num. 46.*

Vi superioritatis vel juris territorialis, possidet *Goedd. in respons jur. de Restit. Baron Vallend num 325. Zasius de Feud pag. 5. num 11 Meichsner. tom 2 decis. 4. n. 137 Rolland. à Vall. cons. 47. vol. 2. Joann. Köppen. decis 30. n. 35. Gail. de Arrest. c. 8. num. 4. 5. Thesaur.*

decis. 266. num. 5. Bartol. & Bald. ad l. 5. C. de mod. multar. Thomas Michael. de Jurisd. concl. 66. in fin. Vultejus de Feud. cap. 5. n. 7. Sixtinus de Regal. lib. 2. dict. cap. 8. à num. 4. usq; ad 39. Molin. ad consvet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 1. n. 1. & Resp. Bruntvic. inter cætera Regalia jura Fisci, ut detractationis, confiscationis, &c. jura qvoqve telonorum ac vectigalium habet. vid. *privileg. Othon. 4.*

9. Jus constituendi Magistratus, tam inferioris qvam superioris ordinis, eosq; rursum destituendi, qvod tane regale signum est Dominii & superioritatis, *l. 1. ff. ad l. jul. de Ambit. Nov. 15. cap. 1. § 1. Bald. in l. fin. num. 2. C. de leg. Schurff. Cons. 35. num. 13. cent. 3. Natta cons. 636. num. 64. Molin. in consvetud. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 57. Chassan. Catalog. glor. Mund. consid. 24. num. 14. Meichsner. tom. 1. libr. 2. decis. ultim. num. 120. &c.*

10. Jus venandi qvod etiam Regale summum vid. *Pruckman. in §. Venatio Sebast. Medic. & Georg. Mohr. item Noe. Meurer. tract. singular. Arumæ. vol. 4. jurispublic. decis. 37. Besold. de Majest. fol. 178. Gilken. ad §. fera Inst. de acqvirent. rer. Domin. fol. 179. & 190. Molin. de just. ac jur. tr. 2. disp. 41. Camman. disp. de Regal. 7. thes. 6. Bidembach. qvæst. Nobil. 12. Gail. lib. 2. obser. 68. n. 7. Zasius cons. 56. vol. 2. Harprecht. tract. de rer. divisuum. 170. 271. 172. Meichsner. decis. cameral. 33. num. 1. fol. 1039. tom. 3. & decis. 2. n. 30. fol. 136. tom. 2. lib. 2. Gylman. tom. 1. part. 1. vot. 1. num. 6.*

11. Et ultimo, ut cætera jura omittam, jus habet cudendæ monetæ, qvod idem juribus sublimioribus accensetur & non nisi Statibus & imperialibus Civitatibus competit. *Sixtin. 2. de Regal. 7. M. Freher. de monetar. 1. cap. 2. Covar. in collat. Veter. numis. in cap. 7. Bocer. de jure Monet. cap. 3. Busius disp. de Rep. 11. thes. 1. Isaac Pontan. 6. Orig. Franc. cap. 17. ad fin. Aleman. palæst. consult. fol. 492. Tileman.* Frieß Münz-Spiegel *1. cap. 4. & lib. 4. cap. 6. Wesenbec. cons. 45. Johan. Selden. lib. 2. jani Angelorum. 41. fol. 88. R. A. de Anno 59. §. 10.* Hæc & alia jura etsi indubitato libertatem hujus Civita-

Civitatis confirment, qvo jure tamen eandem Conringius invadat, & absoluta qvadam ratione Principum potestati subjiciat alibi vero ex numero Civitatū Imperialiū excludat ulterius examē instituendū erit. Præses hujus dissertationis ideo hanc Civitatem merè municipalem esse adserit, alibi verò enumero Impp. Civitatum exclusam adstruit; qvod eadē voto consultivo & decisivo in Comitiis careat, argumento, ut mihi videtur, insufficienti. Nam est Status Imperii vid. *R. A. de Anno 152. in fin. Just. Reiffenberg. in not. ad Recess. deputat. de Anno 1600. §. initial. lit. e. Cum primis R. A. de Anno 1548.* Wann auch ein ausgezogner *Gail. 1. observat. 21. n. 9 Paurmeister de Jurisdict. libr. 1. cap. 6. num. 2. Meland. in commentar. ad ordin. Camer. part. 1. tit. 6. Auctor. decis. Cameral. verb. Status Imperii, vers. An princeps. J. G. fol. 325. Matt. Stephan. de Jurisd. lib. 2. p. 1. cap. 4 num. 45. Zachar. Vietor. de Exempt. concl. 5. Nicol. Everhard. Junior cons. 41. num. 89. Meichsnerus decis. Camer. 6. post num. 27. tom. 3* & Civitas imperialis. *Georg. Obrecht. de Jurisd. cap. 6. num. 76. Buxtorff. diss ad A. B. thes. 5. Bruning. de Universitat. thes 18. Lehman. lib. 4 Chron. Spirens. Paurmeist libr. 2. cap. ultim. Arnold. Engelbrecht disp. de Jurisd. th. 143. Caspar Bitschius in adnotat. ad lib. 16. hist. Natal. Comit. fol. 342. Springer. de pace Relig. cap. 1. fol. 101. Anonym. tract. de Jurisd. cap. 2. fol 111. Marqvard. Freher. ad pet. de Andlo fol. 75. Munster. 3. Cosmogr. cap. 18.*

Benè ex eò definiatur qvod votum ac sessionem in comitiis habeat, male tamē ex propositione vel axiomate hocce argumenta negativè nectuntur. *Limnæus tom. 1. lib. 3. Jurispubl cap. 8. num. 22. fol. 87.* Cum plures eqvidem Status sunt in Imperio qvi ad comitia non modo non vocantur, sed & ultro comparentes à sessionibus & consultationibus excludantur, cujusmodi sunt Administratores Archiepiscopatum Misnensis, Merspurgensis, Naumburgensis Mindensis, Halberstadiensis, Ultrajectinus, Verdensis, Lubecensis; Sverinensis, Ratzenburgensis, Caminensis, Slesvicensis, Brandenburgensis, Havelburgensis, Libussensis &c. Abbatiarum Principalium. Hisfeldensis Salfeldensis &c. Abbates. Walckenriedensis, S. Michaelis, Luneburgensis, Rittershusanus Bebenhusanus, Maulbronnensis, Hirsaugiensis, Hailbronnensis, Koenigsbergensis &c. Abbatissæ: Hervordensis, Gandersheimensis, Wuntstroffensis, Kauffingensis, qvibus propter mutatam Religionem aditus ad Comitialem Senatum interdictus est. Item præpositi: Saterienſis

ensis ad Rhenum, Odenheimensis, Bruxellanus in Prutheimio, Burshedensis prope Aqvisgranum, Arnuelemis propè Sarbruckum &c. Abbates: Bruwileranus, S. Blasii in Nigra Sylva. Bingenbachius &c. Abbatissæ: Schöningensis, Seckingensis, Etthenæ in Amlandia ad Rhenum &c. Princeps: Comes Bergarum ad somam, Comites: Bergiæ in Geldria, Egmondæ, Culemburgi, Tubingæ, Bredaæ, Viaredæ Nassaviorum, Stulingæ Pappemheimiorum, Stirumbi in Geldria &c. Barones; Justingensis, Hohensaxensis in Helvetia, Ehrenfelsius, in Rhoetia Curiensi, Barrensis in Alsatia, Wartbergius in inferiori Saxonia, Bergæ in Hollandia, Bassenheimius, Anholdinus in Geldria, Burrensis in Westphalia, Milchlingus in Franconia, Reissenbergius, Heusenstamius, Stralenbergius, omnes tres in Wetteravia, Ulmius Wangiæ Baro in Svevia, Plessensis in Saxonia, Eleckensteinius in Alsatia, Bredenrodus, Vianæ Dominus in Hollandia &c. Burggravii; Fridbergæ, Geilnhausæ, Kirchbergæ in Thuringia, Rotembergæ in Franconia &c. de qvibus vid. *Goldast. de Regno Bohemiæ libr. 2. tit. 16. num. 4.*

Sic Rex Bohemiæ, ad comitia hodie non vocatur licet olim fuerit vocatus. *arg. A. B. cap. 4. in princ.* at Status est Imperii *Gevoldus de S. R. Imp. Septemvir cap. 9. p. 18.* Sic liber eqvestris ordo, Reichs von Adel/die freye Ritterschafft vid. *Gail. de pignor. observat. 1. num. 1. Bidembach qq. Nob. 1. num. 7.* R. A. zu Augspurg *de Anno 1576.* Denn weiters wollen wir. *Ordin. Camer. part. 2. tit. 5.* ad comitia hodie non vocatur, nec votum aut sessionē in iis habet, ut hoc clariſſimis verbis testatur die Churfürsten/Fürsten und Gemeine Stände des Reichs in ihrer Antwort in Religions Frieden der Römischen Königlichen Mayt. den 6. Sept. Anno 1555. vorgeben §. & ipsi Nobil. immediati Circuli Francici confitentur *ut apparet ex literis, qvas Anno 1619. 11. Novembr. Norinbergæ correspondentibus Statibus exhibuerunt vid. Recess. qvod* des *deputations* Tags zu Wormbs *de Anno 1564.* §. Wir wollen auch Krafft deß uns fürbracht bedencken etc. Status tamen Imperii est, *Sixtin. de Reg. 1. cap. 4. num. 92. Joachimus Cluten. Fascic. rerum qvotidian. th. 26. lit. K. Auctor. decis. præjud. Cameral. verb. Nobilitas*; Sicut olim tanqvam Imp. Satus ad conventus generales vocatus fuit, ut prorsus id innuit Cæsareus Stylus Mit gutem Raht unser und des heiligen Reichs Churfürsten/Grafen Freyherren/Ritter Knechten nnd Stätten *Consil. Brunsv. fol. 38. Buxtorff. th. 5. Besold. lib. 1. polit. cap. 9. fol. 318.* qvem freqventatum innuunt

nuũt non solum finalia verba proœmii Bullæ Aureæ Carol. 4. ibi assidentibus nobis omnibus Principibus, Electoribus Ecclesiasticis & secularibus, ac aliorum Principum, Comitum, Baronum Procerum Nobilium, & Civitatum multitudine; verum etiam Sigismundi atqve Friderici 3. testimonia qvorum ille in Bulla qvadam, qvæ extat apud *Goldast. tom. 1. Constit. Impp. p. 143.* per qvatuor paragraphos prædicti styli accuratius rem insinuat §. 2. ait: cum per literas omnium Principum Electorum &c. ac etiam Principibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus §. 3. Unde sanè tàm Ecclesiasticorum qvam secularium Principum, sacri Romani Imperii Electorum consilio & consensu accedente, non improvidè, nec per errorem, sed animo deliberato, aliorum etiam Principum plurimorum ecclesiasticorum & secularium Baronum Nobilium & Procerum nostrorum ac Imperii sacri Fidelium, maturè communicato consilio. §. 4. Scribit: prout hoc idem per præfat. Domin. Carol. 4. Roman. Imp. nostrum charissimum, omnium ac singulorum Principum, Comitum, Nobilium ac fidelium consilio & unanimi consensu accedente. Frider. 3. verba ferè eadem, sic *num. 15. Reformatione promulgata Francofurti Anno 1442.* fatur: Und darumb durch Anbringen auch mit bey wissen / und Rath unser und des heilgen Reichs / Churfürsten und Fürsten Geistlichen und Weltlichen / Grafften / Freyherrn / Ritter / Knecht und Städten / die wir dann durch sie selbst oder ihre mächtige Send-Boten / darumb insonderheit / her zu Fuß zu kommen geboten und geheissen. Sicut vero eqvestris pro Statu Imperii habendus, eo non obstante, qvod voto consultivo ac decisivo careat vid. Den Königlichen Land Frieden zu Wormbs Anno 1498. aufgerichtet R. A. *de* Anno 1542. §. dergleichen wir itzt im nechsten Artickul angezeiget *vers.* es wolten dann die selbe von Adel *Wehner in observat. suis, verb.* Ritterschafft *Otto Meland. part. 1. ad proces. Meureri t. 6 p. 17. Author. Repertorii ad Imp. Recess. sub tit.* Von Ständen des heil. Reichs in gemein. *Compilator decision. seu præjudic. Cameral. sub verb. Nobilibus Caspar Ziegler. §.* Landsaß *conclus. 8. in limit. num. 44. fol. 20. Arum: de Jure public. disc. 9. th. 39. fol. 136. Symphorem. supplic. part. 1. tit. 4. fol. 299. Bernh.* Hertzog in der Sächsischen Chronica *libr. 6. cap. Besold. duc. de ord. eqvestr. num. 13. & lib. 1. politic. cap. 9. fol. 317. Limnæus tom. 2. lib. 6. J. P. cap. 3. fol. 89. Bertram. de comit. 3. thes. 49.*

Sic qvoqve multæ reperiuntur Civitates Impp. qvæ sessura ac jure

dicendæ sententiæ destitutæ sint, de qvibus *Wehner. in observat. pract.* Freye Reichs Städte *p. 179. Matth Stephan. de Jurisd. Imp. Rom. libr. 2. part. 2. cap. 1. num. 60. refer. Limnæ. lib. 1. cap. 7. id. fol. 93. Reinking. libr. 1. class. 4. cap. 2. num. 27. & 31.*

Multæ enim ex his non invitatæ libellis citatoriis, non invitæ se præterire sunt passæ, qvo hoc pacto mitigationem & exemptionem onerum der gewissen Anschläg impetrarent, & tolerabiliores fierent contributiones illæ qvæ ad peculiares Cæsaris expeditiones conferuntur, *Heinricus Bruning. diss. de Var. univers. specieb. thes. 18.* ad finem, qvod sane cum his vel differre ab Imperat. vel Imperio, vel temporis diuturnitate & præscriptione, qvæ vim privilegii & concessionis habet, loco privilegii concessum, neqvaqvam ulla ex parte in earum odium retorqveri debet *arg. cap. qvod in favorem de R. J. in 6. confer Naucler. qvi generat. 43. fol. 231. ad hoc alludit. Besold. libr. 1. politic. fol. 319. Limnæus tom. 2. lib. 6. Jurispublici cap. 3. num. 8. fol. 90.*

Ex his facile apparet, qvam inqvisime hic Conringius agat, dum ex hoc capite Civitatem Brunswicensem ex numero Civitatum Imperialium excludit, qvæ tamen diserte in matriculis Imperii antiqvissimis reperitur, vid. (*Matricul. Imperii de Anno 1431.*) qvæ antiqvissima & Norimberga confecta *Anno Christi 1431. ab Imperat. Sigismund. vid Goldast. de Regn. Bohemiæ libr. 2. cap. 19. num. 2. Meichsner. tom. 3. decis. 6. pag. 66. Item de Anno 1467. l. 471. vid. Lehman. libr. 8. Chronic. Spirens. fol. 112. acta Brunswic. tom. 2. num. 174. &c. de qvibus Victor. de caus. exempt. concl. 5. Meichsnerus l. c. Goldastus* in Reichshandlungen *p. 65. nec non d. lib. 2. cap. 17.*

Qvæ satis & sufficientiss. Civitat. hujus exemptionem arguunt; è contra qvasi possessionem Satus eidem competere demonstrant: Ut enim matricula Academiæ probat, qvem esse Studiosum *Tiber. Decian. vol. 3. Respons. 66. num. 55. Cothman. Respons. Academic. 4. num. 5.* Militaris probat militem *l. 87. ex tempore §. 2. ff. de militar. Tertamint. l. 10. C. de Cohortal. libr. 12.* Civitatis Civem *Mascard. de probat. conclu. 1297.* Mercatorum mercatorem. *Chassanæ in Consuetud. Burg. Rubr. 4. §. 1.* Notariorum notarios *Menoch. libr. 2. præsumpt. 78. num. 3.* ita denqve Imperii Matricula Statum probat esse Imperii, qvi in eadem reperitur descriptus. *Gail. libr. observat. 21. num. 4. Petr. Fridericus libr. 2. de process. cap. 67. num. 4. Author. decis. ac præjudic. Cameral. verb. Matricula tom.*

la tom. 3. Symphoremat. pag. 228. vid. præjudicia multa quæ extant. in protocollo Consilii de Anno 1550. 51. 52. primo fol. 8. in causa Fiscalis contra Spiegelberg daß *Anno 1548.* bewilgt Baugelt betreffent *18. Jul. Anno 1550. disceptata secundo fol. 21. in causa Fiscalis contra* Ertz-Bischoff zu Bisantz *2. Aug. consultata Anno 1550. Item fol. 27. Fiscalis contra* Lemgau *Aug. Anno 1550. deliberata. Quarto fol. 41. & seq. in causa Fiscalis contra* Schleßwig *confer. Frider. Herculanus de probat. Negat. num. 168. Valiej. Consil. Marp. 50. num. 13. vol. 3. Trentacinq. Variar. Resolut. lib. 2. Resol. 2. Theod. Reink libr. 1. claus. 4. c. 1.*

Cum igitur Civitas Brunsvicensis in vetustissimis reperiatur Matriculis, status igitur Imperii sit necesse est. Nec obstat qvod *Andreas Knichen in Encyclopedia fol. 21.* Matriculas veteres abrogatas contendit, & recentiores anterioribus præferendas existimat. *Reinking. in tract. de regim. secul. & eccles. fol. 150.* nam ut taceam qvam de pravatæ hæ sint *Cothman. respons. Academ. 47. num. 50. Gerard. Mercat. in Alcante pag. 208.*

Ad hæc juxta maximè imperfectæ existunt. Qvam in rem necessum authoritatem paratam habeo, in qvibus sæpius consultatum lego. Wie die Matricul zu ergentzen und richtig zu machen. R. A. *de Anno* 1570. §. Wann dann darneben erwogen. R. A. *de An.* 1576. §. demnach wie ferners R. A. *de Anno* 1582. wann wir neben & §. weiters als wir auch R. A. *de Anno* 1594. §. demnach wir auch zum fünfften.

Sed perfectionem debitamq; emendationem nunqvam subsecutam. *Activa Comitorum Imperii de Ann. 1603 Ratisbonæ celebratorum* abunde declararunt. Ex imperfecta autem matricula perfecta qvomodo dabitur probatio *l. 17. C. de Fid. Instrum.* præsertim cum imperfectum & nullum æqviparentur. *§. pen. Inst. qvib. mod. testam. infirm.* Qvod cum ita sit majorem tribuo authoritatem vetustioribus ut perfectioribus, qvam recentioribus, utpotè imperfectis Imperii matriculis. Qva in re nobiscum *Gail. 1. obsrv. 12. num. 11.* Consentit, qvi non minorem authoratem, veterum matricularum esse adserit ad probandam qvasi possessionem status Imperii, qvam recentiorum. Ego certe puto non facile eximendum matric. veter. iusertum vel inscriptum, licet in posterioribus matriculis nomen ejus amplius non reperiatur, qvia hoc Imperio fraudi aut nocumento esse non debet, nisi legitime probatum, eum Cæsaris & statuũ voluntate ex matricula deletum esse qvod sine nota existimatio-

nationis & dignitatis vix fieri potest. *Bald. in l. Scriniarios de testam. milit. n. 1. & in l. sic præsens. n. 1. C. qvomodo & qvand. jud.* Utrobiq; per illum text, qvod minus ritè deletus è matricula pro non deleto habeatur, & qvod matricula cancellata probet pro eo; paria enim sunt aliqvid non fieri vel minus legitime fieri text. *in l. qvoties ff. qvi satis d. cog. & in lib. de ætate §. nihil interest de interrogat. act.*

Ex his & similibus facile apparet qvod civitas Brunswicensis cum tot tantisq; privilegiis non nisi statibus Imperii competentibus exornata, adhæc in vetustissimis Imperii matriculis inscripta reperiatur. Eandem non merè municipialem ut Conringius nugatur, sed liberam imperialem esse, qvam, qvo jure, qvo titulo, qvo prætextu, aut qvo saltem colore præmemoratus noster Antagonista è numero civitatum Impp. excludat ipse secum consideret, & in tempore si sapit resipiscat, erratorum commissorum veniam ab his petat, qvos non provocatus ultro offendit. Hoc consilium mi Conringe tibi saluberrimum ultimo loco relinqvere volui, tu interim hæc boni consule, & à scriptis ejusmodi abstine; qvod si feceris meliora qvoqve à nobis imposterum speres.

Errata.

Lit. A. p. 2. lin. 23. C. denar. numerus scribatur ad cent. D. lit. C. pag. 7. lin. ult. leg. summa pro humana. lit. C. p. 7. lin. ult. pro Regem Regum. lit. C. p. 7. lin 9. solvitur pro solitur. lit. D. p. 6. lin. 21. dele C. & lege calceum. lit. E. p. 1. lin. ult. pro græca natio Græci. lit. H p. 5 lin. 14. leg caper pro caper. lit. I. p. 3. lin. 9. relinqverent pro relinqvereret. lit. I. p. 7. lin. 22, regali pro regalia. lit. K. p. 1. lin. 1. commendantur pro commendatur. lit. L. p. 2. lin. 12. pro formali normali. p. 4. lin. 9. dele alterum si p. 5. lin. 16. lege cuncti pro cunctas. lit. M. p. 1. lin. 4. legatur ad bonum facit non gradus p. 2. vos. p. 5. lin. 23. lege anhelare p. 8. lin. 19. pro relege vel p. . lin. ult. dele in lege ea pro eam lit. Q lin. 20. pro fundata fundatum lin. 22. pro qvosqve qvousqve.

Alia benevolus lector corriget.

FINIS.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn779454871/phys_0148
DFG

hafft Gnade und Freyheit hat / daß
n gutem Hertzen wohl gunnen / wolten
gern daran abbruch thun: dann es Vn-
e nit ist / sonder Vwer Liebde gunst / willen
st zu erzeigen / sein Wir gantz geneigt / Geben
vnser lieben Frawen Abend Purificationis
lum stylum Treverensem.

chgebornen Fürsten / Herren Friedrichen /
ayen by Rin / Hertzogen in Bayern / deß
röm. Reichs Ertztruchseß vnd Churfür-
dieser zeit gemeinen Vicarien hie disseits
irge ꝛc. Vnserm lieben Oheim ꝛc.

Johan von Gottes gnaden Ertzbischoff zu Trier ꝛc. und Churfürst. ꝛc.

H.

Ruprecht zu Cölln erklehrt sich
n zweiffel in deß Pfaltzgraffen Titul
Privilegium deß Vicariats setze. ꝛc.

ndlichen Dienst / vnd was Wir Brüderli-
n liebs und guts vermögen zuvor / Hochge-
rste / lieber Bruder. Als Vwer Lieb Vnß
n vnd abschrifft einer Freyheit / damit uwer
ger gedächtniße von löblicher gedächtniße